

Alle vijf

B. OVERMEER

ALLE VIJF

„Wat zie je er uit!” zei ze dadelijk vol verbazing. (Zie blz. 63).

ALLE VIJF

DOOR

B. OVERMEER

GEILLUSTREERD DOOR JAN LUTZ

Derde druk

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA - DELFT

Wim werd wakker. Hij rekte zich uit, geeuwde...
En toen, ineens, wist hij het!

Vandaag was hij jarig!

Hij duwde de dekens van zich af en was in een wip
het bed uit.

In het ledikant tegenover het zijne, rees een slaperig
hoofd halverwege boven het kussen en een paar domme
ogen keken hem verbaasd aan.

't Was Jo, zijn jongere broer, die even wakker ge-
worden was.

Maar dadelijk dook Jo's hoofd weer diep in het kussen.
Hij sliep altijd net zo lang, tot hij met geweld uit bed
getrokken werd.

Doch toen Wim, na zijn morgengebed, met het was-
water begon te plassen — fijn was dat, je werd er
ineens klaar wakker van — wist Jo het plotseling óók.
Hij rees overeind in bed. „Jó, Wim, je bent jarig!”
„Alsof ik dat zèlf niet wist,” lachte Wim, terwijl het
water van zijn gezicht droop.

Dacht die slaperige broer zeker dat hij een hele ont-
dekking gedaan had!

„Je kan me beter feliciteren,” zei hij terechtwijzend.
„Nu je je handen met zeep hebt, zeker,” bedankte Jo.
Hij kroop uitdagend diep onder de dekens.

Maar vóór Wim klaar was en op hem toe kon komen,
was zijn broer het bed al uitgesprongen.

„Wat ben jíj vlug,” zei Wim plagend.

Doch Jo stoorde er zich niet aan. „Ik weet wat je van
me krijgt,” plaagde hij terug.

„'t Zal wat wezen, uit die spaarpot van jou. Een
stuiver en een paar centen waren er in. Nee vent, dan

moet je maar geen ruit breken. Dán had je een duur cadeau kunnen geven."

Jo lachte fijntjes. Hij liet zijn geheim toch niet los. Een paar weken geleden had hij met een bal een ruit ingegooid. Zo lui als hij 's morgens was als hij uit bed moest, zo onbesuisd was hij dikwijls op straat.

Vader was streng geweest en had geëist, dat hij de helft betaalde. Dat was een grote hap uit zijn spaarpot geweest en er bleef niet veel meer over, daar had Wim gelijk in.

Maar Jo vertelde zijn broer nu toch niet alles. Wat zou hij straks grote ogen opzetten, als er tóch een mooi cadeau van hem was!

„Wat zou je van vader en moeder krijgen?" vroeg Jo na een poosje, even nieuwsgierig als de jarige zelf. Wim, die al wekenlang met dezelfde vraag had rondgelopen, haalde de schouders op. Maar onderwijl dacht hij: als het eens de viool was, waar hij al zo lang naar verlangd had . . .

„Misschien wel een nieuwe meccano-doos," fantaseerde Jo, „of een stoommachine, zeg, zo'n fijne, die echt werken kan. Daar zou ik vast om gevraagd hebben."

Wim gaf geen antwoord. Dat was nog echt iets voor Jo, om zulke dingen te vragen. Maar daar had hij nu toch niets meer aan.

„Gek, dat je zelf niets wist, toen vader het je vroeg," vond Jo. Hij had het al wel honderd keer gezegd, want hij bleef er zich maar over verbazen. „Ik zou het best geweten hebben . . ."

Wim keek voor zich. Ja, hij had niets geweten, toen vader hem vroeg, wat hij voor zijn verjaardag hebben wilde. Maar dat kwam ook, omdat hij het wel degelijk wist en eigenlijk maar één wens had.

Die had hij echter niet durven uitspreken. Hij begreep, dat zo'n cadeau veel te duur zou komen.

En tóch was de hoop gebleven: Als vader of moeder eens begrepen hadden wat hij zo graag hebben wilde, en als zij eens niets gezegd hadden . . . en als hij er

dan straks toch wezen zou... als hij hem nu tóch eens kreeg...: de *viol*.

Toen moeder kwam om hen op de gewone tijd te wekken, vond zij haar jongens al bijna geheel klaar.

„Gefeliciteerd, Wim,” zei zij blij, „en ik hoop, dat dit jaar heel gelukkig voor je mag zijn.”

Wims ogen glansden. „Ja moe, dank u wel.”

Ook moeders ogen lachten.

„Je moet nog even wachten,” waarschuwde zij. „Lies

en Wiesje willen je straks ook verwelkomen, dat weet je.”

Wim knikte.

Natuurlijk. Het was bij hen de gewoonte, om de jarigen gezamenlijk aan tafel te verwelkomen. Wim moest nu dus geduldig afwachten tot beneden alles in gereedheid gemaakt was.

Maar toen moeder vertrokken was en Jo ook al naar beneden was gegaan en hij voor het raam in de stille straat stond uit te kijken, kon hij zijn

Mooi klonk dat, die *viol*, tussen het zingen door.

ongeduld bijna niet meer bedwingen.

Zou hij er zijn? Als hij er eens was... de *viol*!

Enige maanden geleden, nog vóór de grote vakantie, was meester van Waveren met een *viol* naar school gekomen. En voortaan elke week, als er zang op het rooster stond, bracht hij hem mee en begeleidde hen bij het zingen.

Mooi klonk dat, die *viol*, tussen het zingen door.

Wim, die toch al veel van zingen hield, genoot dubbel. Meester van Waveren kon prachtig spelen. Als hij het zo eens kon, als hij eens een viool had!

Maar hoe moest hij daaraan komen? Vragen voor zijn verjaardag? Geen denken aan!

En tóch bleef hij hopen, tóch bleef hij verlangen: als ik hem tóch eens kreeg, de viool.

En in zijn verbeelding zag hij zich zelf al staan . . .

Wat zou hij zijn best doen! En wat zou hij het goed leren!

In de verte rommelde een auto aan. Een bekend geluid. De auto van de melkfabriek, die met zijn hotsende, botsende kannen elke morgen door de stille dorpsstraat kwam daveren.

Was die er nu pas? Of was het zo vroeg nog?

Nog vroeg, natuurlijk. Fijn, dan kon hij straks op zijn gemak de cadeaus bekijken.

Wims vader had een kruidenierswinkel, die elke morgen op de vaste tijd open moest. Gelukkig hadden zij nu voldoende tijd en behoefden zij zich niet te haasten.

De auto was al weer voorbijgehotst; de brede dorpsstraat lag weer stil en rustig in het zachte ochtendlicht. Mooi weer zou het worden. Verleden jaar regende het. Dat was niets leuk; net of je verjaardag ook niet zo vrolijk was als anders. Maar nu zou het mooi zijn . . . een prachtige zomerdag.

Eindelijk hoorde Wim iemand de trap opkomen.

Moeder!

Hij sprong haar al tegemoet. „Mag ik?”

Hij mócht naar beneden.

Beneden nam moeder zijn arm, toen zij de kamerdeur geopend had. En zo, naast haar, kwam hij de kamer binnen.

Daar stonden de anderen al klaar: Vader, Jo, Lies en Wiesje.

En op tafel lagen de pakjes. Twee, drie, en dáár nog een klein . . . Wat veel!

Maar een gevoel van teleurstelling kon hij niet helemaal onderdrukken.

De viool was er niet; dat zag hij dadelijk aan de vorm van de pakjes.

Vader had zijn hand genomen. „Gefeliciteerd, Wim. En mijn beste wensen; word maar een flinke kerel. Twaalf jaar! 't Is al een hele leeftijd.”

En hij lachte tegen moeder: „Nu merken we, dat we oud worden! Met zo'n grote zoon.”

Ook de anderen feliciteerden Wim nu. Lies en Jo. En Wiesje zei met haar fijne stemmetje: „Fesiteerd,” en zij gaf hem haar kleine, warme handje.

„Boeme,” wees zij toen naar Wims stoel, die versierd was.

„Mooi,” bewonderde de jarige, „heb je daar ook aan meegeholpen?”

Het kleintje knikte verrukt. „Die, en die,” wees zij een paar bloemen, die tussen de groene slinger om de stoelleuning gestoken waren.

Maar eindelijk kon Wim zijn cadeaus gaan uitpakken.

„Van Wiesje,” wees het kleintje een pakje aan.

Zij had gewild, dat haar broer haar pakje het eerst openmaakte en was wat teleurgesteld, toen hij dadelijk het grootste pak opnam.

Wim was over zijn teleurstelling heen. Het was immers dom van hem geweest, om te hopen op zo'n duur cadeau. Hij had het trouwens niet eens gezegd. Nee hoor, hij moest niet het onmogelijke verlangen.

Wiesje, die toch ook wel nieuwsgierig was, wat er in het grote pak zou zijn, keek gespannen toe, hoe haar broer het touwtje losmaakte.

Eindelijk kon Wim het papier er afwikkelen.

Er kwam een doos te voorschijn.

En toen hij er het deksel aflichtte, zag hij het: een paar prachtige schaatsen.

Hij zuchtte er van en bekeek ze van alle kanten.

„Mooi?” vroeg vader.

„Nou,” zei hij enkel. Maar het kwam uit de grond

van zijn hart. En hij bedankte vader en moeder hartelijk. Ja, het was wel geen viool. Maar dit was toch ook iets wat hij dolgraag had. Hoe wisten zijn ouders dat! Hij had er nooit over gesproken. Of had hij het toch wel eens gedaan?

„'t Is wel een vreemd cadeau bij zulk mooi weer,” zei vader. „Maar dat heb je er van, als je niet in de winter jarig bent.”

Wim lachte. 't Was toch een prachtig cadeau. Als er nu ijs kwam, hoefde hij niet meer op de oude dingen te rijden, die nog van zijn grootvader afkomstig waren. En nu hoefde hij ook geen ruzie meer te hebben met Jo, als die er net mee wegwilde.

Hij liet ze de anderen bewonderen.

„Fijn, Wim, nu kan je rijden, van de winter,” regelde Jo al; „en dan mag ik fijn de andere alleen, die zijn voor jou nu toch te oud.”

„En ik dan?” vroeg Lies. „Mag ik dan niet rijden?” „Vraag 't maar aan Wim. Als die niet gaat, mag je de zijne wel.”

„Zal 't niet beter zijn als ik dat regel, Jo?” vroeg vader enigszins streng.

Jo sloeg de ogen neer. Hij had al zo vaak standjes gekregen, omdat hij het niet laten kon de baas te spelen. Lies streek stil met haar hand over de schinkels.

„Glad,” vond zij.

En ook Wiesje moest het cadeau bezien en aaide er met een klein, dik vingertje over.

„Vergeet je andere cadeaus niet,” waarschuwde moeder, toen Wim nóg eens de schaatsen bekeek.

Jo schoof zijn pakje al bij. Maar Wiesje had het hare genomen en duwde het in Wims hand.

Hij maakte het open. Er kwam een potlood uit, een rood.

„Van mij! Van mij!” klapte het kindje in haar handjes. Wim nam haar krulleskopje tussen zijn handen en zoende haar op het voorhoofd. „Wel bedankt, Wies, 't is erg mooi.”

Maar nu moest hij Jo's pakje gauw openmaken. Hij was toch wel nieuwsgierig. 't Was wel een klein pakje, maar wie weet, wat Jo nog had kunnen kopen; hij had vanmorgen zo geheimzinnig gedaan.

Jo's ogen begonnen te stralen.

„Nee maar!” ontsnapte Wim, toen hij het pakje openhad en hij een prachtige boekelegger in de hand hield.

„Hoe heb je die kunnen kopen!”

't Was een prachtige leeswijzer van heel zacht leer, gekleurd en zijn naam stond er ook op.

Jo lachte maar eens en keek stilletjes zijn moeder aan.

„Valt het je mee?” vroeg vader lachend.

Wim greep zijn broers hand. „Wel bedankt, hoor.”

En toen ging hem een licht op. „Heb je 'm zelf gemaakt?”

Jo knikte vrolijk. „Moeder heeft geholpen.”

„Prachtig,” bewonderde Wim, nogmaals de boekelegger bekijkend.

Net wat voor moeder, om Jo te helpen en te maken, dat hij nog met een mooi cadeautje voor de dag kon komen.

En toen kwam het pakje van Lies aan de beurt. Zij had stil afgewacht; nu schoof zij het naar hem toe.

Toen Wim het opende, vond hij een zakmes.

Ook al iets, waar hij naar verlangd had. Jan, zijn vriend, had er al lang een. Maar dit was toch veel mooier, vond hij.

Jo benijdde hem al. Hè, was hij maar groot! Een zakmes! Toen hij het voor zijn verjaardag gevraagd had, kreeg hij er nog geen. En Wim, die er niet eens om gevraagd had, kreeg het wél! Rechtvaardig was het toch eigenlijk niet, meende hij.

De gevers werden allen nog eens hartelijk bedankt en de geschenken nogmaals bewonderd.

„Kom, nu moeten wij ontbijten,” waarschuwde moeder, „anders komen jullie nog te laat op school.”

Aan het ontbijt mocht Wim zeggen wat hij die middag het liefst wilde eten.

Daar hoefde hij natuurlijk niet lang over na te denken. Het was immers de gewoonte, dat de jarige het middageten mocht kiezen. Wim had het dan ook al weken geleden vastgesteld. Natuurlijk zouden dat pannekoeken zijn, die had hij verleden jaar ook gekozen. En zij hadden wat fijn gesmaakt!

„Hoera!” juichte Jo, die er minstens net zoveel van hield als zijn broer.

Het ontbijt was nog maar net afgelopen en vader had nog maar net de winkeldeur van 't slot gedaan, toen deze geopend werd.

„De post,” zag Lies door het raampje, waardoor zij van de huiskamer uit in de winkel konden zien.

Wim was al bij de deur.

De postbode had een brief en een pakje overgereikt. De brief was voor vader. Maar op het pakje stond: Wim Grever.

„Van oom Jan!” juichte Wim verrukt.

Het was een lang, smal kokertje.

„Wat zou dat zijn?” vroeg Jo nieuwsgierig. „Een liniaal, lijkt het wel . . .”

Wim antwoordde niet. Hij had al zijn aandacht bij het pakje, dat stevig vastgelijmd was en dat hij haast niet open kon krijgen.

Toen hij eindelijk het papier losgemaakt had en het doosje, dat er inzat, opende, zag hij het: een fluit, een mooie, witte,

van celluloid. En er lag een handleiding bij, en, klein opgevouwen, een briefje van oom.

„Een fluit,” zei Wim opgewonden.

Natuurlijk! Hoe had hij het kunnen vergeten. Toen oom een half jaartje geleden op bezoek geweest was, had hij over een fluitclub verteld, die enkele jongens in zijn stadje hadden opgericht.

En Wim had er toen steeds maar weer over gevraagd. Zo'n clubje, daar had hij dadelijk ook wel voor gevoeld. En de eerste dagen had hij er steeds over gepiekerd. Later was de viool er tussen gekomen. En hij had daar zo op gehoopt en zo naar verlangd, dat hij de fluit er geheel door vergat.

Oom had het gesprek echter onthouden. Hij schreef nu, dat hij dadelijk gemerkt had, dat hij Wim wel een groot plezier met een fluit zou doen en dat hij daarom geen beter geschenk voor zijn verjaardag had kunnen bedenken.

Hij had er ook een handleiding bij gedaan, waarop stond hoe de fluit bespeeld moest worden en was er van overtuigd, dat Wim er spoedig flink op overweg kon. „Nu Wim, nu kan je je best doen,” zei vader; „je leert er maar gauw een paar mooie wijsjes op.”

De klok sloeg.

't Was een waarschuwing. Het werd tijd voor school. Vader moest naar de winkel, waar klanten kwamen. Wim wilde echter nog even de fluit proberen. Zou 't moeilijk zijn, om er versjes op te spelen?

„Kom Wim, doe dat vanmiddag maar,” waarschuwde moeder. „'t Is nu je tijd.”

Aarzelend legde hij zijn nieuwe aanwinst bij de andere cadeaus.

't Was toch een hele verzameling. En al was er dan geen viool bij, zó was het ook goed.

En de fluit zou nu zijn viool worden!

2 Schoolvrienden

„Wat heb je gekregen?” was het eerste, wat Jan Molenaar vroeg, toen hij Wim in de dorpsstraat tegengekomen was en hem gefeliciteerd had.

Wim en Jan waren vrienden. Wim speelde vaak op het erf van Jans vader, die houthandelaar was.

Wim noemde al zijn cadeaus op.

„Da's niet mis,” zei Jan. „Met die schaatsen gaan we van de winter rijden, als er ijs is. Zijn 't hardrijders?”

Dat geloofde Wim wel.

„Dan gaan we vast een hele tocht maken. De mijne zijn ook hardrijders. In een wip zitten we dan aan 't meer. Je zal 't zien.”

„Als 't gaat vriezen,” merkte Wim op.

„Tuurlijk. Maar dat zal vast. Nou, en als het ijs maar even draagt, gaan wij er op.”

Bij het schoolplein kwamen nog meer kameraden op Wim toe.

„Hij is jarig,” zei Jan, die even blij was als zijn vriend, ten overvloede.

Aan felicitaties geen gebrek.

En toen moest Wim wéér vertellen wat hij gekregen had.

„Een paar schaatsen,” zei Jan echter al voor hem.

„Fijne, jô, echte hardrijders. Je vliegt er mee over het ijs.”

„Je hebt ze zeker vanmorgen gauw geprobeerd,” spotte Henk de Graaf.

Maar Jan sneed op: „Dat kan ik immers zó wel zien, jô. Je moet mij vertellen, wat goeie schaatsen zijn!”

„Schaatsen!” zei Nico de Gelder, die wat achteraf stond, schamper tegen een jongen naast hem. „Wie krijgt er nu schaatsen voor z'n verjaardag. 't Is nog zomer.”

Jan had de hatelijke opmerking gehoord. Die Nico had altijd wat: hij wist het altijd beter dan een ander.

„Zo jochie,” zei Jan kwaad; „en als je dus in de zomer jarig bent, zou je zeker nooit schaatsen mogen hebben.”

„Kan je ze toch voor Sinterklaas vragen, of met Kerstmis,” vond Nico.

„Sinterklaas!” antwoordde Jan verontwaardigd. „Wie krijgt er nou zo'n duur cadeau voor Sinterklaas!”

„Ik heb verleden jaar een locomotief gekregen, met een echte stoomketel, en dan rijdt hij vanzelf,” pochte Nico.

„Heb je hem weer met z'n locomotief,” zei Henk de Graaf.

Nico zweeg wijselijk. Hij had niet veel vrienden. Dat kwam doordat hij altijd iets aan te merken had. Nooit was er iets voor hem helemaal goed.

Niemand bekommerde zich echter meer om hem.

En Wim vertelde van zijn andere cadeaus: een boekelegger, een zakmes, een potlood, een fluit . . . Noem dat maar eens weinig.

Maar toen stond meester van Waveren bij de schooldeur en klapte in de handen. De school begon.

Na schooltijd haastte Wim zijn vriend: „Kom Jan, dan mag je kijken.”

Jan, die de einden van een gebroken schoenveter aan elkaar geknoopt had, sprong al op en was ineens een eind vooruit, zodat Wim moeite had hem in te halen.

Toen draafden zij naast elkander door de dorpsstraat, liepen de brede steeg in, die bij de kruidenierswinkel hoorde en stormden het plaatsje achter het huis op.

„Hè, lekker.” Wim snoof. Dat was waar ook!

„Pannekoeken,” zei Jan, ook snuivend.

De jongens kwamen in de keuken.

Wims moeder goot een lepel beslag in de pan. Het vet siste.

„Heb je trek, Wim,” vroeg moeder, toen de jongens bij haar de lekkere geuren stonden op te snuiven.

„Nou, als een paard!”

„Dan zal je nog een poosje geduld moeten hebben. 't Duurt nog wel even voor ik klaar ben. 'k Moet er zóveel bakken, eer er voor jullie genoeg zijn . . .”

Wim keek eens naar een schaal, die al flink vol met de heerlijke, goud-bruine koeken was.

Fijn! Wat zou hij vanmiddag smullen!

„Jan wil m'n cadeaus zien,” vertelde hij. „Mag 't?” Moeder knikte. Zij had het al begrepen. „Ga maar

naar binnen, hoor, daar liggen ze al op jullie te wachten.” En toen liet Wim zijn vriend alles zien, wat hij die morgen gekregen had.

En Jan bewonderde.

„Prachtige schaatsen,” zei hij, er keurend een opnemend en voor het oog houdend, zodat hij langs de schinkel kijken kon. „Prachtige hardrijders. Fijn hoor, van de winter.”

„En dat is mijn boekelegger,” zei Jo, die ook binnen gekomen was.

Jan bewonderde ook die.

„En je zakmes kan je wel voor het mijne ruilen.”

„Dat dacht je zeker!” zei Wim lachend. „Nee man, dit is veel mooier.”

„Pottood,” zei Wiesje, op háár cadeau wijzend.

„Nou, prachtig,” prees Jan.

„En is dit je fluit?” vroeg hij, op het kartonnen doosje wijzend.

Wim liet hem kijken.

„Ook al mooi. Een goeie oom heb jij, Wim.”

Hij hield de fluit in de handen en probeerde zijn vingers op de gaatjes te plaatsen. Het gelukte hem niet.

„Niks voor mij, hoor.”

„Dat moet je leren. Dat gaat zo maar niet,” zei Wim.

„Ik kan er ook niks van. Maar dat leer ik nog wel.”

Toen Jan naar huis wilde gaan, riep moeder hem in de keuken.

„Een pannekoek, Jan? Voor Wim z'n verjaardag!”

Jans ogen werden groot van verlangen.

„Astu - astublieft, juffrouw,” stotterde hij.

„Hier pak aan. 't Gaat wel uit 't vuistje, hè?”

Natuurlijk, daar had Jan geen bezwaar tegen. Hij zette zijn tanden in de heerlijk knappende korst.

„Lekker,” prees hij.

„Moe,” zeurde Jo, met een verlangend gezicht.

„Jullie krijgen straks hoor. Net zoveel als je lust.”

„Jan, nog een?”

„Graag,” zei Jan glunderend. „Graag juffrouw,” ver-

beterde hij haastig. Had hij het hier even goed!
„Zo, en nu gaan we ze zelf eten,” waarschuwde moeder, toen Jan zijn handen had afgeveegd.

„Hoera!!” riepen Wim en Jo.

„Hoeja!” riep Wiesje, in haar handjes klappend.

„Malle jongens,” zei Lies, die de tafel gedekt had en nu moeder met de laatste voorbereidselen in de keuken kwam helpen.

„’t Is feest, hè Wim?” zei moeder met een knipoogje. En Wim knipoogde terug. Nou! ’t Wás feest. Féést. En toen moeder met de schaal dampende pannenkoeken naar de kamer ging, liepen Jo en Wim vóór haar.

Wim had zijn fluit en toeterde als een muzikant. En Jo sloeg een paar denkbeeldige deksels tegen elkaar. Muziek voorop!

’t Was feest!

Die middag begon Wim nog met de eerste oefeningen op de fluit. De juiste grepen waren in het begin wel moeilijk. ’t Viel niet mee, alle gaatjes goed dicht te houden en vinger voor vinger op te lichten.

Er kwam dan ook vaak een valse toon, een geluid dat door merg en been ging.

Maar met geduld kom je een heel eind. En met volhouden nóg verder. En toen Wim naar bed ging, kon hij ten minste de eerste oefeningen uit de handleiding spelen. ’t Was nog wel geen versje, maar dat kwam ook nog wel. Als hij elke avond oefende, zou je es zien . . .

’t Was zaterdag. Dan zòngen zij op school.

Meester van Waveren had zijn viool meegebracht. En op het bord stond een nieuw versje geschreven; geen woorden nog, alleen maar noten.

’t Was een moeilijke wijs en meester van Waveren deed zijn best op zijn viool, om hen in de goede richting te houden.

Voorals Dirk de Graaf had er een handje van, om

met zijn harde stem zo luid te zingen, dat de hele klas met hem meeinging, als hij de verkeerde kant opraakte. En dat gebeurde nogal eens.

„Zachter, Dirk,” waarschuwde de meester telkens. Dirk probeerde het. Maar als het moeilijke punt kwam en hij erg zijn best wilde doen, begon hij vanzelf weer harder.

Wim, die dicht in zijn buurt zat, had er ook hinder van. En hij wilde juist zo graag het versje goed kennen. Want hij had een plannetje. Hij wilde het versje thuis op zijn fluit proberen. Maar dan moest hij het natuurlijk goed leren en goed onthouden.

Met een kleur van inspanning zat Wim mee te zingen, onafgebroken de noten van het bord lezend. Maar het duizelde hem ten laatste. En het ging eigenlijk hoe langer hoe slechter in de klas.

„Kom,” zei de meester ten slotte. „We gaan nu maar wat bekender verzen zingen.”

Allen zuchtten. Gelukkig. Ze waren er moe van geworden.

De bekende versjes klonken dadelijk weer mooi. Hoe prachtig speelde de viool mee! Zo was zingen een genot.!

Vóór het einde liet meester van Waveren nog een keer het nieuwe versje zingen. En hoor, dat ging nu plotseling veel beter dan de laatste keren.

De meester knikte goedkeurend.

„Dat zit er al aardig in,” prees hij. „Een volgende keer kunnen wij de woorden zingen.”

Maar toen Wim thuiskwam en zijn fluit te voorschijn haalde, vergiste hij zich al in de eerste noten. En een paar ogenblikken later was hij de hele melodie kwijt.

„Dan maar een volgende keer,” troostte hij zich.

„Maar spelen zál ik het.”

De volgende zaterdag leerden zij de woorden. En Wim zong ze mee.

Nu vergat hij de wijs niet meer. Die zat er nu vast genoeg in.

Na een paar dagen gelukte het Wim het nieuwe versje op zijn fluit te spelen.

Wat glunderde hij! Nu kon hij zijn plan uitvoeren! Toen hij de andere dag naar school ging, stak hij de fluit bij zich.

Op het schoolplein kwam Jan hem tegemoet.

„Zeg, Dirk de Graaf heeft gevochten, met Cas van Gent!” riep hij opgewonden.

„Zo,” zei Wim nuchter.

Jan keek zijn vriend verbaasd aan. Hoe was Wim ineens zo flauw?

Maar Wim tastte al onder zijn trui.

En nu keek Jan nóg verbaasder.

„Je fluit,” zei hij. En toen, zich plotseling herinnerend:

„Kan je er op spelen?”

Tot enig antwoord zette Wim de fluit aan zijn lippen en begon het wijsje, dat zij pas hadden geleerd. Jan staarde verbaasd naar het bewegen van de vingers over de fluit en hoorde met bewondering het bekende versje. Hij begreep er niets van. Het leek een wonder.

Hij merkte niet eens, dat Wim wat zenuwachtig werd en een paar kleine foutjes maakte, omdat van alle kanten jongens en meisjes kwamen aanlopen en een groepje om hem vormden.

Toen het versje uit was, klaptten allen in de handen.

„Goed zo!” riepen Henk en Dirk de Graaf, die net aangekomen waren. Dirk had een grote buil op zijn voorhoofd.

Wim kreeg een kleur.

„Doe het nog es, Wim,” riep Dirk, „'k heb er maar een paar regels van gehoord.”

En ook de anderen vielen bij: „Ja, nog es, Wim, nog een keertje.”

Wim glunderde, „Ik kan het nog niet zo erg best,” zei hij bescheiden.

„Jô vooruit, het gaat best,” zei Jan. „Er mankeert niks aan.”

Wim speelde weer.

Stil luisterend stonden jongens en meisjes om hem heen.

Het ging best en het klonk mooi op het plein. Enkele meisjes zongen al zachtjes mee.

Jo was er ook. Hij was vlak bij zijn broer gekomen en genoot mee van zijn triomf.

Maar ineens ging het verkeerd. Wim kreeg een kleur. Zijn vingers grepen telkens mis. Hij raakte helemaal in de war.

In de verte kwam meester van Waveren aan. Wim zag hem en kon toen geen wijs meer houden.

Bruusk nam hij de fluit van de mond en stak hem weg. Meester van Waveren hoefde hem niet te zien tobben.

„Nu moet je niet ineens ophouden,” zei Jan, „daar-net ging het zo goed.”

En toen hij ook plotseling de meester zag, spoorde hij aan: „Laat de meester het es horen, Wim . . .”

Wim schudde echter haastig het hoofd. „Nee hoor, ik ken er nog niks van.” En hij stak de fluit nog dieper weg.

Maar houdt het eens geheim!

Meester van Waveren kwam dadelijk op het groepje toe. Een vechtpartij? was zijn eerste gedachte. Maar daarvoor waren de omstanders te rustig.

Toch merkte hij op, hoe allen hem vol verwachting aankeken. En op Dirks hoofd zag hij een grote buil. Hij begreep er nog niet veel van.

Maar daar flapte Jan Molenaar er al dadelijk uit: „Meester, Wim heeft een fluit.”

„En hij kan er het nieuwe versje op spelen,” vulden een paar meisjes aan.

„Laat eens horen,” nodigde de meester.

Stil luisterend stonden jongens en meisjes om hem heen.

„Als u er bij bent kan hij 't niet,” vertelde Jan echter.

„Toen u aankwam, ging het verkeerd.”

Wim kleurde. Die Jan zei toch maar alles ook.

De meester lachte. „Dan zal ik maar gauw naar binnengaan, hè Wim?”

Wim wist niet wat hij antwoorden moest.

„Mag 'k eens kijken?” vroeg meester van Waveren, „is 't een mooie?”

Aarzelend gaf Wim de fluit over.

De meester bewonderde.

„Da's een mooie. Je leert het maar goed, dan kan je misschien wel meefluiten, als we zingen.”

„Ja, ja,” juichten de anderen. „En u op de viool!”
„Afgesproken,” beloofde mijnheer, de fluit aan Wim teruggevend.

„Hoera!” riep Dirk de Graaf. Hij sprong van blijdschap een eind in de hoogte.

En de anderen joelden ook: „Hoera!”

Alleen Wim stond stil tussen hen in.

Nee, hij vond het toch niet zo heel prettig. Thuis ging het goed, daar maakte hij geen enkele fout. Maar hier, met al die luisterende jongens en meisjes, ging het al verkeerd. En in de klas zou hij er natuurlijk nooit iets van terechtbrengen.

Voorals niet als meester van Waveren nog op zijn viool speelde. Wat was hij begonnen . . .

Een paar dagen later was het zaterdag. Dan zou er het zanguurtje zijn.

„Breng je morgen je fluit mee?” had Jan Molenaar de vorige avond nog gevraagd.

Wim had eerst geweigerd. 't Zou toch niets worden. Hij had immers op het schoolplein niet eens wijs kunnen houden.

Doch Jan had hem toen een echte flauwerd genoemd. En dat was de reden, waarom Wim die avond thuis nog eens duchtig geïfend had. Net zo lang, tot Lies, die hoofdpijn had, gevraagd had of hij nu alsjeblijft eens op wilde houden met altijd maar hetzelfde wijsje te spelen . . .

En nu, de zaterdag, had hij de fluit dan toch bij zich. Nu en dan had hij een raar gevoel, als hij aan het zanguurtje dacht. Je kon nooit weten, al ging het thuis nóg zo goed. En als het nu eens mis ging . . .

„Waar is je fluit?” was het eerste wat Jan vroeg, toen hij zijn vriend zag.

Wim tikte met de hand op zijn borst.

„Speel es een moppie,” zei Jan.

En toen Wim het hoofd schudde: „Dan leer je 't alvast, jô.”

Doch Wim had er geen oren naar. Hij speelde niet. „Heb je je fluit niet bij je?” vroegen een paar meisjes teleurgesteld. Zij liepen op een rijtje gearmd over het schoolplein.

„In zijn zak,” antwoordde Jan voor zijn vriend.

Het gelaat van de meisjes klaarde op. „Fijn.”

„Je speelt toch, straks bij het zingen?” vroeg Nico de Gelder.

En de twee Graven kwamen aanstuiven: „Wim, heb je je fluit?”

Wim knikte maar flauw. Natuurlijk, hij zou het doen. Maar hij wenste toch dat hij er nooit aan begonnen was, zijn fluit mee naar school te nemen. Hij voelde zich zo raar, zo onzeker . . .

Wim bleef de hele morgen op school dat vreemde gevoel houden. Hij was maar half bij zijn werk en schoot niet op.

En toch kroop de tijd langzaam maar zeker naar het ogenblik, waarop . . .

„Schriften opbergen,” zei meester van Waveren.

Een zucht ging uit de klas op. Allen keken dadelijk naar Wim.

Deze voelde hoe het bloed naar zijn hoofd steeg . . .

Het bonsde er en hij hoorde bijna niet wat de meester zei.

„Nu Wim,” hoorde hij vaag, „nu is het ónze beurt.”

Wim knikte maar en voelde hoe alle ogen op hem gevestigd waren, nu hij de fluit te voorschijn haalde. Zijn vingers beefden en hij had moeite de fluit vast te houden.

Hij zette echter de tanden op elkaar. Hij móest er doorheen. Thuis was het goed gegaan; dan kon hij het hier toch ook zonder fouten!

Meester van Waveren had zijn viool uit de kist genomen en schroefde de snaren aan.

Fluit en viool werden samen gestemd.

Allen luisterden vol aandacht toe.

Dan gaf de meester de toon aan en telde de maat.

Tegelijk zetten allen in.

Wim floot. Wat klonk dat vreemd, die eerste tonen. En toch . . . het ging.

Het ging goed zelfs. Een enkele maal greep hij wel eens mis, maar dat herstelde hij dadelijk weer.

De meester knikte hem nu en dan toe.

„Prachtig,” prees hij, toen het versje uit was.

En uit de stilte in de klas bemerkte Wim wel, dat allen het mooi hadden gevonden.

Zij zongen alle coupletten en met elke keer ging het Wim beter af. Hij voelde zijn zenuwachtigheid verdwijnen.

„Ken je nog meer wijsjes?” vroeg mijnheer van Waveren, toen het lied uit was.

Even aarzelde Wim. Zou hij durven?

Toen noemde hij een paar versjes, die hij thuis al veel gespeeld had.

En weer ging het goed; steeds beter zelfs.

De tijd vloog om. En toen de meester naar de bel ging, om het sein te geven dat de schooltijd geëindigd was, keken allen verbaasd op. Was het nú al tijd?

„Volgende week doen we 't weer,” troostte meester van Waveren. „Misschien kunnen we dan wel een nieuw versje leren. Als Wim zijn best doet, kan hij misschien wel meteen meespelen.”

Toen zij op het schoolplein waren, moesten allen de fluit nog eens van dichtbij bewonderen.

Wim gloeide van genoegen.

„Ik vraag ook een fluit voor m'n verjaardag,” zei Jan, toen hij samen met zijn vriend naar huis liep.

„Als je mij het adres van je oom geeft, moet m'n vader er maar om schrijven. Dan hebben we dezelfde fluiten en als je 't me dan leren wilt, kunnen we samen spelen.”

„Goed,” zei Wim blij. „Dat zal fijn gaan. Je leert het zó. Er is niets aan.”

Daar was Jan nog wel niet helemaal van overtuigd, want in zijn ogen was fluitspelen een wonderlijke kunst. Maar hij vertrouwde op Wims vriendschap. Wim zou het hem immers wel leren . . .

„Breng je deze boodschappen even bij mevrouw de Gelder?” vroeg vader die middag. Met de zaterdag was het in de kruidenierswinkel altijd druk.

Wims gezicht betrok.

„Bij mevrouw de Gelder?” vroeg hij onwillig; „moet ik dat doen?”

„Wie anders?” vroeg vader wat ongeduldig. Wim moest toch begrijpen dat hij het te druk had, om veel tegenstribbelen te kunnen velen.

Wim stond gemelijk op, schoof de lijmpot, waarmee hij bezig geweest was om een speelgoed-eend van Wiesje te repareren, boos op zij en ging zijn handen wassen.

Bah, dat hij nu net naar dat vervelende mens moest. Als zij je aankeek was het net of ze je wilde opeten, ook al deed ze nog zo lief. En Krijna, de dienstbode, was al niet veel beter; die had ook altijd wat aan te merken.

Hij mocht ten minste wel zorgen, dat zijn handen goed schoon waren, anders begon zij dáár weer over, net als een vorige keer.

Wiesje was teleurgesteld met hem meegelopen.

„Eente 'pot,” zei ze en hield de houten vogel-opwieltsjes en een stuk van de staart in de hoogte.

Doch Wim was niet in een stemming om op haar klacht in te gaan.

„Straks, Wies,” zei hij ongeduldig, „als ik terug kom.” Het meisje keek hem verwonderd aan en zette een pruillipje.

„Eente 'pot,” zei zij nog eens.

Maar Wim deed of hij niets hoorde en Wiesje droop verdrietig af. Wim stond in zich zelf te mopperen, terwijl hij met moeite de lijm van zijn vingers schuurde. Zélf was hij ook liever thuisgebleven. En hij zou liever nog vijf keer zo ver gegaan zijn, dan naar Nico's moeder, die maar aan het andere eind van de dorpsstraat woonde.

„Hier zijn ze,” zei vader, toen Wim in de winkel kwam.

Op de toonbank lagen enkele pakjes.

„En zeg, dat de zeepvlokken, die mevrouw besteld heeft, op 't ogenblik niet in voorraad zijn. Maar ze zijn al een paar dagen in bestelling en ik verwacht ze elke dag. Zodra 'k ze ontvangen heb, zal ik ze bezorgen.”

Wim knikte. Hij zou de boodschap overbrengen.

Hij was spoedig bij het grote, deftige huis.

„Boodschappen achter,” stond er op de deur, wist hij. En daarom ging hij dadelijk het hek in, liep door de tuin en belde aan de keukendeur.

Krijna kwam door de keuken slossen. Haar gezicht was als altijd: nors.

Zij pakte de boodschappen aan, maar toen zij hoorde dat de zeepvlokken niet in voorraad waren, keek zij nog kwader.

„Heb je dié niet eens! Zeg maar tegen je baas, dat hij zijn winkel wel sluiten kan, als hij toch niks in z'n zaak heeft.”

Wim zei niets en ging wijselijk niet op haar belediging in. Zijn baas! Zij wist best, dat hij een zoon van Grever was. Maar die Krijna kon blijkbaar niet anders dan hatelijk zijn.

„Ze waren juist op,” legde hij uit. „Er is al een nieuwe bestelling onderweg. Misschien hebben wij ze vanavond nog.”

Krijna trok haar schouders op, keerde zich om en slofte terug.

Wim moest lang wachten.

Toen kwam mevrouw zelf.

„Kan ik er vast op rekenen, dat zij vanavond gebracht worden?” informeerde zij met een glimlach.

Wim schrok. Had Krijna de boodschap verkeerd overgebracht, of hield mevrouw zich van de domme? Hij herhaalde wat hij aan de dienstbode gezegd had.

„Dus het is niet eens zeker, dat ik ze vanavond nog krijg!” riep zij verschrikt uit, voor hij uitgesproken was.

„Maar Krijna móet vanavond wassen.”

Zij leek wanhopig.

Wim stond verlegen bij de deur. Was dat nu zo erg? Moest dat beslist op zaterdagavond gebeuren? Zou zij geen ander merk kunnen gebruiken? Daar had vader misschien wel van in voorraad.

„Zeg maar tegen je vader, dat ik er op reken, ze vanavond te hebben. Ik móet ze hebben. Hoor je? Ik móet ze beslist hebben.”

„Ja mevrouw,” knikte hij gedwee.

Mevrouw trok af.

Krijna gaf de tas terug, waarin hij de boodschappen had gebracht.

„Zeg tegen je baas, dat hij voortaan iemand stuurt, die zijn boodschappen dadelijk goed doet,” zei zij kwaad.

Meteen trok zij de deur met een ferme slag dicht. Ook dat nog. Wim had geen zin, te protesteren. Hij zou haar toch niet kunnen overtuigen, dat zij juist de boodschap verkeerd had overgebracht.

Toen hij naar huis liep, bedacht hij nog, dat het niet te verwonderen was, dat Nico zo'n akelig joch was. Als je zo'n moeder had en zo'n dienstbode . . .!

„Hebt u geen andere?” vroeg hij aan vader, toen hij terug was en zijn boodschap had overgebracht.

Vader knikte. „'k Heb er uit me zelf geen andere bij durven doen. Maar 'k zal er straks zélf wel heengaan.”

En haastiger ging hij voort met zijn werk.

„Eente 'pot,” kwam Wiesje Wim met haar eend tegemoet.

„Ja hoor, Wies, 'k zal hem direct voor je maken,” troostte hij.

En hij pakte zijn zusje bij haar lachend krullekopje. Fijn, zo'n lief zusje te hebben.

Dat had Nico niet.

Nee, hij zou niet graag met hem oversteken . . .

Waf waf! Woef woef!

Nijdig rukte de hond aan de ketting.

Midden op de laan stond hij en gromde en liet kwaadaardig zijn tanden zien.

En dan weer blafte hij woedend: Waf waf! Woef woef!

Wim en Jan stonden besluiteloos stil.

Jan moest op de boerderij zijn. Maar hoe kon hij voorbij de hond komen? Hij was niet bang uitgevallen; maar deze vijand bleef hij toch liefst uit de weg.

Hij stelde er geen prijs op de scherpe tanden, die de hond vals grommend zien liet, in zijn kuiten te voelen.

„Hij staat aan de ketting,” zei Wim benauwd.

„Durf jij er langs?”

Nee, dat durfde Wim ook niet.

Maar wat dan?

Hoe lang was die ketting? Zouden zij veilig langs het woedende dier kunnen komen? En als de hond zich eens losrukte?

De jongens keken elkander besluiteloos aan. 't Was een lastig geval.

En dat op Jans verjaardag!

Die morgen was Jan zijn vriend tegemoet gekomen.

„k Héb m'n fluit!” flapte hij er dadelijk uit, vóór Wim hem nog had kunnen feliciteren.

En dadelijk er achter had hij gevraagd: „Fijn, dat we vanmiddag net vrij hebben. Kom je me leren?”

Maar toen Wim die middag het erf van Molenaar opkwam, waar het vol hout lag, stond Jan hem mistroostig op te wachten.

„k Moet een boodschap doen, bij Kortland. Vader en Jeroen moeten hout rijden. En nu moet ik naar de boer. En er is geen fiets ook.”

„Dan gaan we lopen,” zei Wim monter. „Dat fluiten kan op een andere keer ook wel.”

Jan keek al wat blijder. Verdriet duurde bij hem nooit

lang. En naar boer Kortland te gaan was ook wel fijn. Anders vlakte hij er dikwijls op, de een of andere boodschap bij een boer te mogen doen.

Vóór zij het dorp uit waren, lachte Jan al weer.

't Was een prachtige middag; zonnig en niet te warm.

't Was heerlijk, tussen de wijde weilanden over de landweg te lopen.

Jan had zijn fluit meegenomen en liep er op te toeteren, stevig in de pas, net als een muzikant van de een of andere militaire kapel.

Maar iets dat op een wijsje leek kon hij er natuurlijk niet uithalen.

„Probeer jfj es,” vroeg hij ten slotte aan Wim.

Maar ook die bracht er weinig van terecht. Lopend fluiten viel nog lang niet mee. Dat was nog heel wat anders dan het rustig op je stoel zittend te doen.

Vóór ze het wisten, waren zij al bij de laan gekomen, die naar de woning van boer Kortland voerde.

En, vlak bij de boerderij, was daar plotseling de hond geweest.

Waf waf! Woef woef! hield hij hen terug.

Weifelend waren zij blijven staan.

„'k Wou dat vader Jeroen gestuurd had,” bekende Jan.

De hond was iets kalmer geworden, doch bleef op zijn post.

Jan deed een paar stappen vooruit. Wim volgde.

Maar nu begon de hond weer verwoeder te blaffen.

„Blaffende honden bijten niet,” orakelde Wim. Maar hij bleef toch, evenals zijn vriend, weer aarzelend staan.

Zij konden gemakkelijk op het erf van de boerderij kijken; maar er was niemand te zien. Enkel wat kippen liepen er rustig te pikken.

„Kwam de boer maar,” zuchtte Wim.

„Die doet z'n middagdutje,” veronderstelde Jan. „Of ze zijn naar 't land, om te melken.”

Maar moesten zij nu wachten tot de mensen op de boerderij weer wakker of terug waren? Dat kon nog zo lang duren!

Zij konden echter zó onmogelijk veilig langs de hond komen; de ketting, waaraan hij gebonden stond, was veel te lang; hij kon er gemakkelijk heel de laan mee over komen.

Er liep een knecht over het erf.

De jongens riepen.

Vragend bleef de knecht staan.

„Houd die hond eens vast! We moeten er langs!” riep Jan.

„Kom maar,” wenkte de knecht en verdween dadelijk in een schuur.

Kom maar! Dat kon hij gemakkelijk zeggen. Als de hond je kende, zou hij je natuurlijk niets doen. Maar zij waren hier immers vreemden!

Jan keek om zich heen. Wat moest hij nu doen? Naar zijn vader teruggaan en zeggen, dat hij door de hofhond van het erf tegengehouden was?

Dat nooit! Hij zou uitgelachen worden en dat was wel het vreselijkste wat hij zich voor kon stellen.

Maar hoe legde zijn vader het dan aan, als hij bij de boeren zijn moest? Dikwijls ging hij er 's winters-avonds met Jeroen nog heen om hout te brengen. Hij had wel eens iets gehoord, dat je voor blaffende honden juist niet bang moest zijn en dat zij je dan niets deden, maar hij was wel benauwd voor de felle tanden van het dier, dat hen geen ogenblik uit het oog verloor. Toch deed Jan weer een paar aarzelende stappen vooruit.

Het was voor de hond voldoende om weer in dolle woede los te barsten. Kwaadaardig sprong hij en rukte aan de ketting.

Als die eens brak! schrok Wim. Hij ging al wat achteruit.

Jan kwam bij hem terug. „Zo gaat het niet,” besliste hij. „Gaan we dan terug?” vroeg Wim, die dit toch ook weinig heldhaftig vond.

Jan antwoordde niet. Hij keek nadenkend voor zich. Plotseling verhelderde zijn gelaat.

„Weet je wat?“ vroeg Wim hoopvol.

„We gaan over de sloten,” zei Jan, even rondkijkend. Hij stapte al op een der sloten, die langs de laan liepen, toe. De sloot was niet breed. Zij konden er met weinig moeite over. Met een kort wipje was Jan al aan de andere kant.

„Een wipje,” zei hij geringschattend.

Toch vond Wim, die niet zo'n baas in het springen was als zijn vriend, het beter een aanloopje te nemen. Hij kwam er over ook. De kant was wel wat drassig, zodat hij met één schoen diep in de natte klei bleef steken, maar die veegde hij aan het gras af en hij liep toen op een drafje naar Jan, die al vooruit gegaan was om het terrein te verkennen, zoals hij het noemde.

„Wat wil je nu?” vroeg hij, toen Jan voor een sloot staan bleef en weer rondkeek.

„Kijken, of we achterom op de woning kunnen komen.”

De sloot was iets breder dan de vorige. Maar met een fiks aanloopje kwamen zij er ruim over.

Zij waren nu vlak bij de hond gekomen, die nog ver-vaarlijk naar hen stond te blaffen. Hij rukte in dolle woede aan de ketting en sprong hoog op.

Jan kon niet nalaten zo dicht mogelijk op hem toe te gaan. De sloot lag toch als een beveiliging tussen hen.

„Ksst, ksst,” hitste hij het dier nog op.

Wim stond van ver angstig toe te kijken. Waarom moest Jan het beest nog wilder maken? Als de ketting brak kwam hij nog over de sloot.

„Jô, als de ketting breekt, vliegt hij ons aan!” riep hij waarschuwend.

„Die breekt niet,” riep Jan overtuigd terug. En wéér jaagde hij het dier op: „Ksst, ksst.”

Wim ging vooruit. Wat had je er aan, het beest te plagen. Straks had de boer er nog wat van te zeggen ook. Zij kwamen nu bij een moestuin, die vlak bij de woning lag. Een tamelijk brede sloot scheidde de tuin van het weiland. En er was geen plank of dam.

„Jó, als de ketting breekt, vliegt hij ons aan.”

Zij moesten er dus over springen.

„Zouden we 'm halen?” vroeg Wim aarzelend.

Jan antwoordde niet. Hij berekende zijn kansen.

„Hier is hij wat smaller,” zei Wim. Het scheelde wel niet veel, maar het was toch iets.

Zij stonden er enige tijd zwijgend bij.

„Vooruit,” zei Jan ten slotte. „Terug ga ik niet en een nat been zal wel drogen.”

Hij probeerde even of de kant hard genoeg was om er zich aan af te zetten, liep een eindje achteruit, nam een ferme, korte aanloop en was toen met een prachtige sprong over de sloot.

„Ik ben er,” zei hij voldaan. „'t Valt best mee.”

Zou Wim het halen? Jan was altijd een beste springer geweest, die kon je niet rekenen.

Toch bleef hij natuurlijk niet alleen achter.

„Dan maar een nat been,” besliste hij ook.

Hij nam zijn aanloop, zette af . . . hij wás er . . . bijna.

Zijn ene voet gleed van de drassige kant terug in de

sloot. Wim greep zich aan het gras vast. Maar Jan had hem al bij de arm gegrepen.

„We zijn er,” glunderde hij; die voet droogt wel onderweg.”

Zij stonden dus in de moestuin van boer Kortland. Een groot, omwoeld aardappelveld lag voor hen.

Waar nu heen?

„Die kant op,” zei Wim, „daar ligt een plank.”

Achter elkaar liepen zij over een paadje, dat in het aardappelland vrijgehouden was.

Toen kwamen zij tussen de stambonen. Vlinders dansten er vrolijk rond. En het was zo stil, zo stil als het slechts op een zomermiddag zijn kan.

„Worteltjes,” zei Jan ineens.

Hij sprong er al heen.

„Jô,” waarschuwde Wim. Mocht dat nu zomaar? Als de boer hen eens snapte.

Maar Jan was al neergeknield en trok al een paar oranje worteltjes uit de grond, wreef ze aan zijn broek schoon en zette er de tanden in.

„Fijn,” zei hij, met volle mond genietend.

„Jô,” waarschuwde Wim nog eens, „als de boer ons ziet.”

„Mag best,” zei Jan. „Er zijn er genoeg en hij ziet ons toch niet, want hij doet zijn dutje.”

Hij trok er weer een uit de grond. „Dat hebben we best voor onze moeite verdiend. Dan moet hij er maar niet zo'n kwaai hond op na houden.”

Hij bood Wim ook een paar worteltjes aan. „Vers uit de tuin, meneer,” zei hij lachend. „'t Kan niet verser.”

Wim zette de tanden in het zacht-oranje peentje. Het smaakte!

Maar hij keek toch onrustig rond. Als iemand hen eens ontdekte en die valse hond op hen afstuurde . . .

Jan stond ook op.

Zij liepen de moestuin ten einde en kwamen bij een plank.

Door een kleine wei, waar, om een varkenshok, een varken met een aantal biggen rondwroette, kwamen zij bij een boomgaard.

Er liep een kalf.

En Jan, die een beetje uitgelaten werd, kon niet nalaten het jonge dier een flinke klap te geven, zodat het met stijve poten wegsprong.

Maar wat was dat?

Wim bleef verschrikt staan en hield Jan tegen.

Hij wees voor zich uit. „Dáár, achter die struiken, daar is iemand . . .”

Jan zag het nu ook.

Achter een rijtje bessestruiken stond een ligstoel. Het wit van de kussens flitste tussen het groen door.

„Een zieke,” zei Wim.

„Ga mee,” zei Jan. „We doen geen kwaad. We moeten hier op de boerderij zijn.”

Resoluut stapte hij op de struiken toe.

5

Een nieuwe vriend

Op de stoel lag een jongen met zwart haar en donkere ogen. Hij had een bleek, smal gezicht; hij leek even oud als zij.

Hij keek verbaasd op, toen hij Wim en Jan zag.

Er kwam een glimlach om zijn dunne lippen en zijn ogen begonnen te stralen.

„Ha,” zei hij en lichtte een witte hand even ten groet op.

De jongens bleven verwonderd staan. Boer Kortland had geen kinderen. Hoe kwam die jongen hier?

„Ben je ziek?” vroeg Jan.

De lach verdween van het gelaat; het leek net of dit nu weer veel bleker was.

De jongen knikte lusteloos.

„Je ligt hier fijn,” zei Wim.

De jongen keek hen even aan en haalde toen de schouders op.

„'t Gaat nog al,” zei hij mat.

„Hier onder de bomen lig je toch fijn en hier, vlak bij die bessen,” benijdde Jan haast.

De jongen gaf geen antwoord; hij keek voor zich uit.

„'t Is zo stil,” klaagde hij toen, „er komt hier nooit iemand.”

„Laten ze je dan hier heel de dag alleen liggen?” vroeg Jan verbaasd.

„Nou ja, de boerin komt wel; die brengt me m'n eten en drinken op tijd. Maar zij heeft het altijd druk. En ik zie hier nooit eens iemand anders. De boer heeft het ook druk. En Leen, de knecht, zegt nooit wat, als hij het kalf komt voeren. Die doet net of hij me niet ziet. En jongens, zoals jullie, komen hier nooit.”

De beide jongens zeiden niets. Zij schaamden zich een beetje voor hun eigen gezondheid, waardoor zij gaan en blijven konden waar zij wilden.

„Ben je al lang zo?” vroeg Jan eindelijk.

De jongen knikte weer, zonder de vrager aan te zien.

„Meer dan een jaar al.”

De jongens staarden ook voor zich uit.

„'k Ben hier een paar maanden geleden gekomen om op te sterken,” vervolgde de zieke, met dezelfde matte stem. „'k Moest de buitenlucht in van de dokter. Hij heeft toen deze boer voor me gevonden. Een rustige omgeving vond hij het . . .”

De jongens wisten niets te zeggen.

Eindelijk zei Jan: „Gezond is het hier wel.”

„Stil,” zei de jongen weer en hij legde verveeld zijn hoofd anders op het kussen.

„Hoe heet je?” vroeg Wim, om over iets anders te beginnen.

„Johan. En wie zijn jullie?”

Zij noemden hun namen en vertelden wat zij kwamen doen; óók dat zij door de hond tegen werden gehouden.

„'t Lijkt me een kwaaië ,”oordeelde Jan.

„Rien is toch een best beest,” zei de zieke echter. „Als hij losloopt komt hij altijd bij me.”

Jan had al herhaaldelijk naar de bessestruiken gekeken.

„Je kan hier anders best bessen eten,” zei hij eindelijk.

De jongen trok de schouders op. „Och . . .”

„Lust je ze niet?” vroeg Jan verbaasd.

De jongen haalde de schouders weer op. „'k Geef er niet om. De boerin geeft ze me elke middag. Ze zijn wel lekker fris . . .”

„'k Wou dat ik ze elke dag kreeg,” zei Jan benijdend.

Wim merkte, hoe hij steeds dichtër naar de struiken schoof. Straks ging hij ze nog plukken! Die Jan was altijd eender. Daarnet met die worteltjes ook.

Hij geneerde zich een beetje voor zijn vriend.

„Pluk er maar wat,” zei de jongen, die ook opgemerkt had, hoe Jan zijn ogen niet kon afhouden van de prachtige, rode trossen die tussen het groen hingen.

Hij hoefde het geen tweede keer te zeggen.

Jan had al een trosje afgeplukt en in zijn mond laten verdwijnen.

Hij kneep zijn ogen dicht van genot. „Lekker.”

„Neem ook maar,” moedigde de zieke Wim aan.

„Mag dat?”

„Wel ja,” knikte de jongen. „Geef mij er ook maar wat.”

Even later waren zij alle drie volop aan het bessen eten.

Wat smaakten ze heerlijk. Zij staken hele trosjes tegelijk in hun mond en trokken dan het steeltje tussen de samengeknepen lippen terug. Met hun tong persten zij de bessen fijn. Heerlijk fris-zuur waren zij.

Hele grote waren er bij. In zware trossen hingen zij tussen de struiken; zacht glinsterden zij met hun diep rode kleur tussen het groen de jongens tegen.

Johan at er ook flink van.

„Ik dacht, dat je ze niet lustte,” zei Wim lachend, toen hij er nog meer vroeg.

„Zo smaakt het wel. Jullie moeten maar meer komen.”

Jan, die zijn mond juist vol bessen had, kon niets zeggen, maar knikte gretig. 't Zou aan hem niet liggen.

„Komt er dan echt nooit iemand bij je?” vroeg Wim weer, die zich zoiets bijna niet voor kon stellen.

„Soms komt de boerin een poosje, als ze eens wat te naaien of te breien heeft. Maar verder zie ik weinig mensen . . .”

„Eén keer is m'n moeder geweest,” ging hij voort, vóór zich starend. „Maar toen regende het en moest ik binnenblijven.”

Eensklaps had zich Jan zijn fluit herinnerd. Hij haalde hem te voorschijn. „Kijk es.”

De ogen van de zieke begonnen te glinsteren. „Kan je er op spelen?” vroeg hij gretig.

„Hij,” zei Jan, op zijn vriend wijzend.

„Doe 't es,” vroeg de jongen. Zijn ogen sméékten het. Wim nam de fluit van Jan aan, zette hem aan de mond en begon een wijsje.

Stil genietend lag de jongen toe te kijken.

„Nou heb ik net radio,” zei hij met een glimlach, toen het versje uit was.

„Maar niet zo mooi,” zei Wim bescheiden.

Johan knikte echter heftig van ja.

„Fijn is het zo. Eigenlijk nog veel mooier dan radio, want dan zie je niets.”

„Fluit nog eens wat,” vroeg hij toen.

Wim speelde weer. De jongen scheen er maar niet genoeg van te krijgen, naar het rustig bewegen van de vingers te kijken en naar het zachte, vrolijke geluid te luisteren.

„Is die fluit van jou?” vroeg hij aan Jan, toen Wim eens even ophield.

Jan knikte bevestigend.

„Waarom ken jij 't dan niet?”

„'k Heb hem vandaag pas gekregen. 'k Ben jarig.”

„Gefeliciteerd dan,” zei de zieke lachend.

„Wim zal 't me leren,” vertelde Jan verder, „en dan gaan we samen spelen, hij op de zijne en ik op de mijne.”

„Dat zal fijn zijn,” zei Johan; „en dan komen jullie hier bij me en dan geven jullie een concert.”

„Afgesproken,” antwoordden beide jongens tegelijk. Toen Wim weer een liedje wilde gaan fluiten kwam de boerin in de boomgaard. 't Was al een bejaarde vrouw, maar zij was nog recht en sterk en had een vriendelijk gezicht.

„Heeft de zieke bezoek?” zei zij blij; „daar doen jullie goed aan, jongens.”

Wim nam de fluit van de mond. Hij voelde zich niet op zijn gemak. Overal in het gras en op de stoel lagen de afgeriste steeltjes van de bessen.

„Heb jij zo mooi gespeeld?” vroeg de vrouw. „Ik hoorde het in huis.”

Wim glimlachte verlegen, toen zij naar zijn fluit keek.

„Hij kan 't zo mooi, vrouw,” prees Johan levendig.

„En Jan leert het ook en dan komen zij samen hier een concert geven.”

„Dat zal wat worden,” zei de boerin lachend.

Zij zag de steeltjes van de bessen liggen.

„Je hebt je bessen al gehad, zie ik,” zei zij met een knipoogje naar Johan. „Of hebben alleen je vrienden ze gegeten?”

Wim kreeg een kleur. Jan keek onschuldig voor zich.

„Ik heb gezegd, dat zij mochten,” antwoordde Johan.

„En ik heb er zelf ook gegeten. Zo samen smaken ze veel lekkerder.”

„Jullie gaan je gang maar, hoor,” zei de vrouw gul.

„Je zult van dat fluiten wel dorst krijgen.”

„Kwam je een boodschap voor je vader doen?” vroeg de boerin, naar Jan kijkend.

Deze vertelde wat hij zeggen moest.

„'k Zal het wel tegen de boer zeggen, hoor,” nam de vrouw op zich.

Johan vertelde van de hond en dat zij daarvoor omgelopen en zo bij hem terechtgekomen waren.

Vrouw Kortland moest er hartelijk om lachen.

„Was Rien zo kwaad? Ja, 't is een beste waakhond.”

„Een beetje té goed,” zei Jan.

„En nu ga je straks zeker dezelfde weg terug?” vroeg vrouw Kortland plagend.

De jongens keken verlegen voor zich. Ze voelden zich een paar echte bangerds. Maar toch . . . neen, ze zouden toch niet voorbij de hond durven.

„Kom maar even langs het melkhuis, als je weggaat,” stelde de vrouw voor; „dan zal Dien je er wel even langs brengen.”

„En nu moet ik eerst nog horen hoe mooi je fluiten kan,” eiste zij.

Wim speelde weer enkele versjes.

Zij stond er versteld van.

„Hoe is 't mogelijk,” bewonderde zij, het hoofd schuddend. „Vroeger zouden ze 't toverij genoemd hebben.”

Toen vrouw Kortland weer weg was, bleven de jongens nog enige tijd bij Johan.

Maar eindelijk moesten zij toch aan teruggaan denken. Zij namen afscheid als oude vrienden en beloofden nog eens terug te zullen komen.

Toen Dien hen langs de hond bracht, lag deze kalm en gemoedelijk in zijn hok te slapen. Hij opende maar eventjes twee nauwe oogspalten en liet zijn vijanden ongehinderd door.

„Was je daar zo bang voor,” vroeg de meid, „'t beest is zo mak als een lammetje.”

Ja, dat kon zijn. Nu zij er bij was. Maar vanmiddag was hij toch allesbehalve mak.

Maar het hinderde niet, want juist door die hond hadden zij een fijne, nieuwe vriend gevonden en een heerlijke middag gehad.

En elk hadden zij een paar grote peren in de handen, die zij daarnet nog van de boerin hadden gekregen!

Worteltjes, bessen, peren . . . En Johan . . .

Zij zouden zich nog wel meer op de boerderij van Kortland laten zien. Al moesten zij dan over de sloten!

„Ik kan er niks van; ik leer het nooit,” mopperde Jan, de fluit met ergebnis naast zich leggend.

Het viel Wim niet mee, zijn vriend de fluitkunst te leren. Jan was er eigenlijk veel te ongeduldig voor. Als iets hem bij de eerste keren niet lukte, had hij er al gauw genoeg van.

„Ik leer het nooit,” zei hij nog eens kwaad.

„Bessen eten gaat gemakkelijker,” zei Wim lachend.

Maar Jan was een beetje boos en lachte niet terug.

„Jô, 't zal best gaan,” troostte Wim toen. „De eerste oefeningen zijn het lastigst. Maar als je eenmaal goeie grepen hebt en je vingers goed op de openingen zet, ga je ineens hard vooruit, je zal 't zien.”

Jan zuchtte. Nu had hij al bijna de hele middag met de fluit aan zijn mond gezeten en nóg kon hij geen behoorlijke toon blazen, laat staan een wijsje.

De jongens zaten op het erf van Jans vader op een stapeltje planken. Het was de eerste middag van het ondericht, dat Wim aan Jan beloofd had. De handleiding lag naast hem, doch daar keek hij niet meer in. Zij waren nog slechts bij de eerste oefeningen en die kende hij uit het hoofd.

Wim was een onverbiddelijk leermeester, die niet duldde, dat zijn leerling aan een nieuwe oefening begon, eer hij de voorgaande feilloos kende.

Zuchtend nam Jan de fluit weer op. Nou, nog één keer dan, maar als het dán niet gaat, kijk ik er nooit meer naar om.”

Moelijk plaatste hij de vingers op de gaatjes.

„Goed afsluiten, hoor,” waarschuwde Wim, die nauwkeurig toekeek.

„M'n vingers doen er pijn van,” klaagde Jan, die krampachtig de vingers op de openingen neep. „Beter kan ik niet.”

„'t Hoeft niet zo stijf,” zei Wim echter voor de zo-

veelste keer. „Als je je vingers maar precies op de gaatjes houdt en niet er naast, anders wordt de toon vals.” Jan had de zes gaatjes bedekt en zette de fluit nu aan de mond. Hij blies.

„Kijk eens! Zie je wel, dat het goed gaat?” prees Wim. Jan knikte al blazend.

Wim keek toe. Ook het blazen-zelf ging goed. Eerst had Jan daar ook moeite mee gehad. Met bolgespannen wangen had hij de lucht door de fluit geperst.

„Zo doen de muzikanten van de „Harmonie” het ook,” had Jan zich verontschuldigd. „Zo moet het toch?”

De „Harmonie” repeteerde elke week in de bovenzaal van de societiet. Jan, die er vlak tegenover woonde, had meer dan eens bewonderend toegekeken.

Maar Wim had hem geleerd, dat je op een fluit slechts rustig moest blazen.

„Goed zo,” prees Wim dan ook, nu Jan een goede, zuivere toon te voorschijn bracht. „Goed zo, dat is dus de g. Nu het onderste gaatje open, dan krijgen wij de a.”

Jan deed het, maar tegelijk sprong een andere vinger ook van een gaatje af en nu kwam er weer een valse toon.

Verdrietig wierp Jan de fluit weer neer. „Bah! Ik leer het nooit.”

„Och jô, het gaat best,” moedigde Wim aan. „Maar je moet volhouden; je moet doorzetten.”

Rustig ging Wim voort met zijn onderricht. Toon voor toon ging Jan voor uit, tot hij tenslotte een zuivere halve toonladder spelen kon. Toen vond Wim het voorlopig genoeg.

„Nu moet je telkens als je even vrij hebt, je fluit nemen en oefenen, dan wennen je vingers er het best aan,” waarschuwde hij nog.

En Jan knikte gretig van ja. Als hij er ten minste nu maar van af was. Het begon hem behoorlijk te vervelen.

Maar Wim zorgde wel, dat hij volhield. En een week later speelde Jan het eerste eenvoudige wijsje.

Henk en Dirk de Graaf waren tweelingen. Zij werden door de schooljongens „de twee graven” genoemd, hoewel zij behalve hun naam niet veel grafelijks hadden. Henks gezicht zat vol sproeten en Dirks bolle gezicht geleek ook niet veel op dat van een edelman, onder de verwarde piekharen, die zomer en winter zijn enig hoofddekseel waren.

Hun moeder was weduwe en moest als werkster de kost verdienen. En ook de jongens moesten er dikwijls op uit om het een of ander bij te verdienen. 's Winters liepen zij met turf, briketten en hout langs de huizen en 's zomers hadden zij ook wel iets te doen. In de vakanties hielpen zij bij de boeren op het land.

Maar wat zij nu toch uitvoerden, daarvan konden Wim en Jan geen hoogte krijgen, toen zij hen op een vrije middag tegenkwamen, duwend achter een zwaar geladen handkar. Het motregende, dus was de wagen met een zeil afgedekt.

„Een handje helpen?” boden de jongens aan.

„Graag,” zei Dirk, die het warm had.

„Wat voeren jullie uit,” vroeg Jan maar dadelijk, toen hij naast hen liep.

De twee graven lachten geheimzinnig tegen elkaar. „Nou?” vroeg Jan ongeduldig en hij lichtte al een punt van het zeil op.

„Afblijven, mannetje,” hield Henk hem terug; „anders worden m'n spullen nat.”

Doch Jan had al iets gezien. „Boeken?” zei hij nieuwsgierig. „Wat moeten jullie daarmee? Moeten jullie die gaan lezen?”

De jongens proestten het uit. Zij hielden in 't geheel niet van lezen.

„Nou, wat dan?” vroeg Jan, zich een beetje boos makend. „Als je 't niet zegt, help ik niet meer.”

„Je wou zelf,” zei Dirk, die vergat, dat hij zelf het

... duwend achter een zwaar geladen handkar.

aanbod gretig aanvaard had, „als je geen zin hebt, laat je 't maar.”

Toch bleef Jan meeduwen. Hij meende het zo kwaad niet en Dirk evenmin. Bovendien wilde Jan wel weten wat er verder met de boeken gebeurde en welke boeken het waren, want hij was dol op lezen.

Zij hielden voor de grafelijke woning stil: de burcht, zoals de jongens zelf het kleine huisje noemden.

Henk maakte het zeil van de wagen los.

De wagen was vol boeken, zag Wim nu ook. En aan een kant lag een dikke rol kaftpapier.

„Moeten jullie die kaften?”

„Precies,” zeiden de jongens. En zij vertelden, dat zij voor de bibliothecaris van een vereniging, waar hun

moeder uit werken ging, dit werkje opknappen moesten. „Kan je ze fijn lezen ook,” zei Jan weer benijdend. Maar hij kreeg deze keer niet eens antwoord. „Pak ook maar een stapel, dan zijn ze 't vlugst binnen en worden ze 't minst nat. . .”

Een week later stonden de twee graven in de kruidenierswinkel van Grever.

„Wel, wat zal 't zijn?” vroeg Wims vader, een beetje verwonderd over hun open, vrolijk lachende gezichten.

„We wilden graag ieder een fluit, net als Wim er een heeft,” vertelden zij en zij lieten elk trots een blinkende gulden zien. „Kan het hiervoor?”

„Je zult nog overhouden,” zei Grever teruglachend. „Zijn jullie ook jarig? Gefeliciteerd dan.” En hij greep al in een koekjestrommel.

De jongens schudden echter het hoofd. „Zelf verdiend,” zeiden zij trots.

En de kruidenier zei lachend: „Kranig! 'k Zal zorgen dat jullie je fluit krijgt. En 't koekje houd je ook maar.”

Enkele weken later haalde Grever het winkelboekje met nieuwe bestellingen bij mevrouw de Gelder. Hij keek echter vreemd op, toen hij het even vluchtig doorlas. Zag hij het goed?

Hij las het nog eens. „Een fluit met handleiding?” vroeg hij onzeker aan Krijna.

„Wat dacht je dan, dat er stond?” snauwde deze echter. „Zo'n speelgoed-ding, bedoelt mevrouw.”

„Maar dan moet u toch niet bij mij zijn,” antwoordde Grever verbaasd.

Krijna zei niets, maar slofte weg.

Even later kwam zij met mevrouw terug.

„Verkoopt u geen fluiten?” vroeg mevrouw verwonderd.

„Neen mevrouw, dan zult u bij Benning moeten zijn, die verkoopt speelgoed.”

„Nico zei het,” antwoordde mevrouw onzeker. „Uw

zoontje had er een en nog een paar jongens hadden er een bij u gekocht, heeft hij verteld."

Grever schoot in de lach. „Nu begrijp ik het, mevrouw. Och, daar had ik aan moeten denken." En hij vertelde in het kort, hoe hij voor Jan en de jongens de Graaf voor een fluit gezorgd had.

„Dus ik zal het doorgeven aan mijn zwager," besloot hij, „en u kunt er op rekenen, dat u de fluit krijgt."

„Met een handleiding, heb ik toch geschreven?"

„'t Staat er bij, mevrouw. Maar, eh," bedacht hij zich, „Wim wil het Nico ook wel leren . . ."

„Och," zei mevrouw, „dat lijkt me niet nodig. Nico leert vlug en 'k vindt het beter als hij het zich zelf leert. Dat bevordert de zelfstandigheid."

„Goed mevrouw," antwoordde Grever, die niet veel tegenwerpingen wilde maken. „'k Zal dus zorgen, dat u de fluit krijgt. Mét de handleiding." . . .

„Je krijgt nóg meer navolgers, Wim," zei zijn vader lachend, toen Wim uit school kwam. Hij liet hem het winkelboekje zien.

„Een fluit met handleiding," las Wim verbaasd. „Voor mevrouw de Gelder? Voor Nico zeker." En toen, verwonderd: „Had Nico dat zélf niet kunnen vragen? Hij heeft vandaag geen woord gezegd."

„Mevrouw wilde het zeker liefst rechtstreeks met mij afhandelen," vergoelijkte Grever.

„Nou, ik hoop maar, dat hij mij niet vraagt om het hem te leren," wenste Wim.

„Dat hoeft ook niet," antwoordde zijn vader. „Mevrouw heeft er immers een handleiding bij besteld."

„Daar leert hij 't nooit van," spotte Wim. Hij kon Nico nog minder uitstaan dan anders.

Maar Wim had ongelijk. Een paar dagen nadat de fluit was aangekomen, bracht Nico hem al mee naar school en speelde bij het zingen mee. Hij had het bij de piano geleerd, vertelde hij.

„Net als wij dan," spotten de twee graven, die zo

goed en kwaad als 't ging zich zelf geholpen hadden, nadat zij de eerste aanwijzingen van Wim hadden ontvangen.

7

Grote plannen

Op een keer, toen de school uitging, hield meester van Waveren Wim staande.

„'k Moet de andere fluitisten ook nog hebben,” zei hij en hij wenkte Jan en de twee Graven en Nico de Gelder.

„'k Heb met jullie nog een appeltje te schillen,” zei hij met een schalks knipoogje. En er vonkten lachjes in zijn ogen, toen hij hun verbaasde gezichten zag.

De jongens wisten niet wat zij er van denken moesten. Hadden zij iets verkeerd gedaan?

„Hoe gaat het met het fluiten?” vroeg de meester.

„Goed, meester,” antwoordde Wim schuchter, die niet wist waar mijnheer heen wilde.

„Goed, prachtig, fijn, best,” antwoordden de anderen tegelijk.

„Valt het jullie mee?”

De jongens knikten.

„Er is geen moeilijkheid aan,” zei Nico.

„Dus jullie vinden het leuk, zo samen te spelen?”

„Nou,” zei Dirk hartgrondig en de anderen stemden er mee in.

„Goed, dan heb ik een plannetje.”

De jongens keken hun meester vol verbazing aan. Een plannetje? Wat bedoelde hij daarmee?

Maar zij kregen nog geen antwoord.

„'k Zal jullie nog even nieuwsgierig laten,” zei mijnheer van Waveren. „Vragen jullie nu maar aan je ouders of je vanavond een uurtje bij me thuis mag komen, dan zal ik je daar alles vertellen.”

Bij de meester thuis! Natuurlijk zouden zij dat mogen!

„Goed. Dan verwacht ik jullie. Dan zal mijn vrouw voor de thee zorgen; want we hebben heel wat af te praten.”

Toen de jongens met hun vijven naar huis liepen, verdiepten zij zich in allerlei gissingen.

„Misschien moeten we wel boeken kaften,” veronderstelde Dirk.

Doch dat geloofden de anderen niet. Boeken kaften gebeurde altijd op school.

„Voor zijn eigen bibliotheek,” verdedigde Dirk zijn veronderstelling. „Hij heeft een bende boeken op z'n kamer staan, niet waar, Henk. 'k Weet het van m'n moeder, die gaat er met de schoonmaak altijd werken. 't Zijn er wel honderd en die moet ze één voor één afvegen en daar heeft ze wel een paar dagen werk aan.”

„Ga nou,” zei Jan, „honderd boeken, die zijn toch zeker zó afgeveegd.”

„En toch is 't zo,” hield Dirk vol.

„Die boeken zullen veel te mooi zijn, om er allemaal bruin papier om te doen,” meende Wim nu echter.

„En waarom moet hij ons daar juist voor hebben? Het gaat om het fluiten, want daar vroeg hij eerst naar.”

„Misschien wil hij wel een fluitclub oprichten,” veronderstelde Jan, „net zoiets als bij die oom van jou, Wim”

„Een fluitclub!” spotten de anderen.

„Dan mogen we eerst wel beter leren spelen,” oordeelde Nico. „En wat maak je nu met enkel fluiten klaar . . .”

Natuurlijk net weer wat voor Nico, om op hun fluiten neer te zien, dacht Wim. 't Verwonderde hem, dat hij 't nog niet over de piano had!

„Bij m'n oom gaat het anders best,” zei hij uit de hoogte. „Ze hebben er een dirigent en een voorzitter en een secretaris. En ze geven telkens een uitvoering en ze hebben een naam, „Excelsior,” of zoiets.”

„Jongens, dat zou wat wezen,” genoot Henk, „'k Zie

me al zitten, op zo'n uitvoering." En hij bewoog zijn vingers voor zijn mond op een denkbeeldige fluit.

„En de meester met de viool er bij," fantaseerde Jan verder, „nou, dan hebben we nog meer, dan ze daar bij je oom hebben.”

Nico haalde zijn schouders op. „Als er nou nog een piano bij was.”

De anderen lieten hem praten en daar genoot Wim van. Fijn, dat zij er niet op ingingen. Een piano! Natuurlijk omdat hij thuis zo'n ding had. Jammer, dat die Nico er bij was, anders zou het best een fijne club kunnen worden.

Maar — al hadden zij, toen zij afscheid van elkaar namen, al veel veronderstellingen gemaakt — het ware wisten zij nog niet.

„Wat moesten jullie bij de meester doen?" vroeg Jo nieuwsgierig, zodra Wim thuiskwam.

„Och, niks jô," antwoordde Wim onverschillig. „Zo maar wat,”

Nee, hij zou zijn nieuwtje niet tegen Jo zeggen! Die ging het natuurlijk dadelijk verder vertellen. En dat was Wims bedoeling niet. Straks, als allen aan tafel zaten, zou hij met zijn nieuws voor de dag komen.

Toch had hij moeite, het er niet telkens uit te flappen. Want aldoor moest hij er aan denken, dat zij bij de meester moesten komen. En als het eens wáár was, dat hij een fluitclub op wilde richten! Het kon toch.

En als dan de meester dirigent werd, dan zou hij misschien wel voorzitter mogen worden.

Zou dat wat zijn! Hij zag zich al zitten. Bij een voorzitter hoorde een lessenaar en een voorzittershamer. En dan was er een tafel, met een groen kleed en er stond een glas water, waar alleen de voorzitter maar uit mocht drinken.

Wim had zijn fluit genomen, maar van fluiten kwam niet veel. Wat duurde het lang, eer Lies de tafel ging dekken. Hij kón zijn nieuwtje bijna niet langer voor zich houden.

Toen zij net met eten begonnen waren, vertelde hij het. „'k Moet van avond bij de meester op visite,” zei hij zo gewoon mogelijk.

Allen keken verbaasd op.

„Bij de meester? Op visite?” vroeg vader.

„Hij moest vanmiddag schoolblijven,” vertelde Jo gauw. „Hij moet zeker strafwerk gaan maken.”

Vader hoefde niet streng te kijken, want hij zag dadelijk, dat Jo maar wat plaagde.

En Wim vertelde nu aan zijn aandachtig luisterende toehoorders, wat de meester die middag gezegd had.

„M'n broer bij de meester op visite,” zei Lies ver-eerd. En Jo lachte. „Je zal 't zien, jullie krijgen strafwerk.”

Laat hem maar lachen, dacht Wim. Hij had ten minste bereikt, dat allen even nieuwsgierig waren naar wat de meester te zeggen had, als hij zelf was.

Die avond, op de afgesproken tijd, waren alle vijf bij meester van Waveren's huis. Volgens afspraak hadden zij op elkaar gewacht. Nico was het laatst gekomen.

Het regende. Zij wachtten echter nog even op het slaan van de torenklok. En onderwijl opperden zij weer allerlei veronderstellingen over de reden van hun bezoek, zonder dat zij evenwel iets wijzer werden.

„Wim, jij moet straks bellen,” zei Jan. „Jij bent hier wel meer geweest, als je boodschappen moest brengen.”

Wim kleurde. Goed, dat het donker was en de anderen het niet konden zien. Hij aanbellen... Hij vond het griezelig en toch deed hij het graag. Er bleek immers uit, dat de anderen hem als hun aanvoerder beschouwden. En hij wás de voornaamste toch! Hij was het eerst met fluiten begonnen en had er dus recht op.

Toen de klok geslagen had, trok Wim bedeesd aan de bel. Zijn hart klopte. Dit was toch heel wat anders dan even een boodschap afgeven. En wat zou de

meester te vertellen hebben. Als het eens over een club ging en hij voorzitter . . .

Het licht in de gang werd aangedraaid.

De deur ging open.

Meester van Waveren stond vóór hen.

„Kom er maar in,” nodigde hij en hij telde de hoofden: „twee, vier, vijf. Prachtig. Jullie zijn prompt op tijd.”

„Doe je jassen maar uit,” zei hij, toen zij de voeten geveegd hadden en in de vestibule stonden.

Zij voelden zich echte heren, echte gasten.

Jan gaf Wim nog gauw een stomp in de zij. En toen Wim keek, glunderden twee ogen hem tegen.

De meester liet hen in de kamer.

Mevrouw stond er al om hen te ontvangen en gaf hun een hand. De meesten van hen bleek zij al te kennen.

De meester wees hun hun plaatsen.

Wim kreeg een echt luie kussenstoel, waar hij diep in wegzonk. Een beetje schuw keek hij rond. Daar zat Jan, ook wat onwennig in een gemakkelijke stoel. En Henk en Dirk, die anders hun mondje wel roeren konden, zaten nu stilletjes bij elkaar. De enige, die zich het best op zijn gemak scheen te gevoelen, was Nico. Die zat met een onverschillig gezicht vóór zich te kijken, terwijl de anderen, wat verlegen glimlachend, schuw van het een naar het ander keken.

Wim zette zich nog eens gemakkelijk diep in de kussens. Hij had het beste plaatsje, vlak naast de meester. Meester van Waveren had een lage stoel bij de haard getrokken. Er brandde een zacht vuur, dat een lekkere warmte gaf, al was het buiten nog niet koud.

„Jullie zullen zeker wel erg nieuwsgierig zijn,” begon hij. „Je zult wel gedacht hebben: waarvoor zal de meester ons nu nodig hebben.”

De jongens knikten.

„Dat dacht ik wel,” zei de meester met een glimlach. „k Heb je met opzet maar eens een poosje in spanning gelaten. En daarom zal ik nu maar dadelijk

beginnen, met je de reden te vertellen, waarom ik jullie spreken wilde."

„Het gaat om het fluiten, dát zul je wel begrepen hebben."

De jongens knikten weer. Maar wát de meester nu van hen wilde, daar hadden zij nog geen begrip van.

De meester ging voort: „Jullie zullen zelf wel bemerkt hebben, even goed als ik, dat het heel aardig samenklinkt, als jullie bij het zingen fluiten en ik op de viool begeleid."

„En enige tijd geleden heb ik gemerkt, dat wij niet de enigen zijn, die dat vinden. Toen ik pas eens bij de dokter was, zei die zo tegen me: Meester, wat klinkt dat aardig, als u met uw klas aan het zingen bent. En dan die fluiten en die viool er doorheen! Ik maak u m'n compliment. En hij vertelde toen, dat hij er kort geleden naar had staan luisteren, hoe druk hij het ook met zijn patiënten had."

Meester van Waveren hield even op. De jongens zaten stilletjes voor zich te kijken. Zij zagen het al: de drukke dokter, die altijd in zijn auto voortstooft en die nu kalm naar hen stond te luisteren. Dat was toch een hele eer voor hen.

„En Beentjes, de slager, die tegenover de school woont," ging mijnheer van Waveren verder, „kwam op een zaterdag, toen ik uit school naar huis wilde gaan, op me toe en vertelde me: Meester, dat is nu een genot om elke week naar te luisteren. Je kan je niet voorstellen, dat die apen van jongens — ja, zo noemde hij jullie," zei de meester lachend — „dat die apen, die vóór en na schooltijd zo'n lawaai maken en niet anders schijnen te kunnen dan schreeuwen en ravotten, toch ook zoiets kunnen."

De jongens lachten even. Hoe dikwijls, als zij de slager in de winkel hadden zien staan, hadden zij niet geroepen: „Beentjes, heb je nog beentjes?!" En dan rénden ze weg, want de slager was niet gemakkelijk.

„Zo zie je dus, dat we al waardering genoeg hebben,” meende de meester.

„Ik keek daar eigenlijk van op. En nu heb ik enkele dagen geleden een plannetje gemaakt. Ik heb er nog eens een paar nachtjes over geslapen en er met m'n vrouw over gesproken en met de juffrouwen op de school — en nu wil ik er eens met jullie over praten.” Hij wachtte even, om hen nog meer in spanning te brengen.

Hè, Wim zat te popelen. Het ging de goeie kant uit. De meester zou het vast en zeker over de oprichting van een club hebben. En als hij nu eens voorzitter werd . . .

„Over een paar maanden is het Kerstfeest,” ging mijnheer van Waveren voort. „En je weet, dat wij dan op school een paar dagen van te voren, op de laatste dag vóór de vakantie, gewoonlijk met alle klassen samen een school-Kerstfeest vieren. Dan zijn er ouders bij en het schoolbestuur en nog meer genodigden.

Jullie zult zeggen: dat duurt nog heel lang. Maar toch moeten wij er nu al over gaan denken; vooral met het oog op het plannetje, dat ik gemaakt heb.”

De meester verzette zich even in zijn stoel en ging toen voort: „Want nu heb ik zó gedacht: Op dat school-Kerstfeest moeten wij óók onze fluiten en de viool hebben.”

Hij keek zijn jongens één voor één aan.

Wim zat met gloeiende wangen. Fluiten op het Kerstfeest! Daar was altijd het schoolbestuur bij en de meeste ouders; en de burgemeester kwam er . . .

„Je begrijpt, ”ging meester van Waveren voort, „dat het dan prima in orde moet zijn. Daar mogen wij natuurlijk geen fouten maken en als jullie het aandurven, zal je goed moeten oefenen.”

Hij keek de kring weer eens rond. „Wat denken jullie er van?”

„Doen,” zei Jan Molenaar dadelijk. Hij kon bijna niet op zijn stoel blijven zitten van opwindning.

De onderwijzer keek de anderen eens aan. Ook Wim. Deze knikte, de onderwijzer vast in de ogen kijkend. Op hém zou hij kunnen rekenen.

„Dus jullie durven het aan,” kwam meester van Waveren tot de conclusie. „Nu, dan durf ik het ook aan. Maar ik zeg het je nogmaals: het worden een paar maanden van harde studie. Alle kerstliederen, die we nog van vorige jaren kennen, moeten jullie natuurlijk thuis instuderen. De nieuwe, die we zullen zingen, kun je op school meeleren.”

De jongens knikten ijverig. Natuurlijk zouden zij hun best doen.

„Nu heb ik zo gedacht,” stelde de meester voor; „het lijkt me het best, als jullie de muziek van de verzen, die je al kent, thuis overschrijven. En het lijkt me het aardigst, als we niet alleen tweestemmig zingen, maar ook tweestemmig fluiten. Dat is wel wat meer studie, maar daar staan jullie niet voor.”

Hij keek hen lachend aan.

Wims wangen gloeiden weer.

„Een fluitclub,” zei hij, toen de meester hém aankeek.

„Als je 't zo noemen wilt,” zei mijnheer van Waveren lachend, „vooruit. Maar zó groots hoeven wij het niet op te zetten, hoor.”

Het was voor Wim wel een kleine teleurstelling, dat de meester zijn voorstel alleen maar van de vrolijke kant opnam. Er zou nu wel geen bestuur gekozen worden en een voorzitter benoemd nog minder.

„Als Henk en Dirk en Jan de eerste partij voor hun rekening nemen, de melodie dus, dan kunnen Wim en Nico met de tweede stem meefluiten,” stelde de meester voor.

De jongens vonden het goed. De meester kon zoiets het beste beoordelen.

„En nu moeten jullie onder elkaar maar flink oefenen, zodat je, zodra wij op school de kerstliederen gaan zingen, dadelijk tweestemmig kunt meedoen. Dan

komen de partijen er vast genoeg in en maken we op het Kerstfeest geen fouten."

Hij gaf mevrouw een wenk, die uit haar haardstoeltje opstond.

„Voor we met elkaar de verzen gaan uitzoeken, zullen we een kopje thee drinken. 'k Heb dorst gekregen, want jullie hebben me maar laten praten. En jullie zullen na al die onthullingen ook wel dorst hebben."

„Nou," stemde Dirk de Graaf gul in.

„Alstublieft," zei Nico.

De thee smaakte. En het chocolaasje, dat zij mochten nemen uit het bonbonschaaltje, dat mevrouw hun voorhield, smaakte óók. Zij hadden het goed!

„Jullie zijn dus al beroemde fluitisten," prees mevrouw.

En toen de jongens verlegen glimlachten: „'t Zal vast wel een mooi Kerstfeest worden."

„Als ze hun best ten minste doen," zei de meester een beetje plagend.

„Ik ga elke dag oefenen met Dirk," zei Henk.

„Ik fluit bij de piano. Mijn moeder speelt," vertelde Nico.

Even trok een wolk over Wims gelaat. Daar had je Nico weer over z'n piano.

„Jullie doen je best maar," moedigde de onderwijzer hen allen aan.

Het werd een goede avond. Meester van Waveren zocht kerstliederen uit die niet al te moeilijk voor hen zouden zijn en zij mochten elk hun mening zeggen.

Henk en Dirk hadden hun vrijmoedigheid teruggekregen. En Dirk noemde op een keer een lied dat mijnheer van Waveren hen voorstelde een „snertversie". De meester lachte. „Zo, dan verschillen wij van mening, Dirk, want ik vind het juist heel mooi en niet moeilijk ook."

Dirk kreeg een kleur en mompelde dat hij het zo niet bedoeld had. Hij had willen zeggen, dat hij het „doodmakkelijk" vond.

Mijnheer lachte maar weer eens en Dirk hield zich een kort poosje stil. Maar even later zat hij weer even gretig als de anderen mee te zoeken.

Nadat mevrouw nog eens een kopje thee voor hen ingeschonken had en zij weer een fijn chocolaadje hadden mogen nemen, vertrokken zij.

„Succes met de fluitclub,” wenste mevrouw nog.

„Had ik geen gelijk,” lachte Jan, toen de deur goed en wel achter hen gesloten was. „’k Heb het gezegd, dat-ie een fluitclub zou oprichten.”

„Een fluitclub,” zei Nico schamper, „’t is maar gewoon meefluiten bij het zingen.”

„En toch is het een fluitclub,” hield Jan vol. „Wat jij, Wim? En we gaan samen repeteren; in een repetitielokaal.”

„Net als de „Harmonie”, boven de societeit zeker,” spotte Dirk.

Maar Jan nam het ernstig. „Nee, dat natuurlijk niet, dat kost geld. Maar we vinden wel een lokaal!”

Wim zei niets. Fluitclub . . . dirigent . . . voorzitter . . . liep hij te denken. Hij zou er nu maar niets van zeggen; ze zouden hem uitlachen.

Onder zijn arm had hij het muziekboek, dat de meester hun meegegeven had, om daaruit de verzen over te schrijven. Hij zou een echt muziekboekje kopen, net als de muzikanten hadden, dat mocht wel van zijn vader.

„Jan, wil jij het boek, als ik de verzen overgeschreven heb?” vroeg hij, toen zij op het punt stonden uit elkaar te gaan.

„Best,” vond Jan.

„Ik heb het niet nodig,” zei Nico. „Wij hebben het boek in het muziekkastje.”

Wim deed of hij niets hoorde. Jammer dat de meester die Nico er ook bij gevraagd had . . .

De volgende dag had Jan Molenaar al dadelijk groot nieuws.

„k Heb het gevraagd, Wim! En 't mag!”

„Wat?” vroeg Wim verbaasd, „wat heb je gevraagd?”

„Wel, van 't repetitie-lokaal.”

Maar toen begreep hij ineens: „O ja, daar heb ik gisteravond niets van gezegd. Nou, ik had toen al wat in m'n hoofd, maar ik wou het eerst vragen. En nou mag het.”

„Wat mag er dan? Aan wie heb je 't gevraagd?”

„Aan m'n vader. En hij vindt het goed. We mogen bij ons op 't erf.”

„Fijn, jô,” was Wim dadelijk vol geestdrift, nu hij wist wat Jan bedoelde.

Het erf was groot en er stond een loods, een grote schuur van golf-ijzeren platen, waar hout in opgeslagen werd. Hij had er met Jan meer dan eens op een regenachtige middag in gespeeld. Zij klommen dan op het hout en ze zaten er fijn droog, terwijl de regen op het dak tikkelde.

„Als jij met overschrijven opschiet en de anderen doen het ook, dan kunnen we misschien volgende week al,” regelde Jan. „Nou worden we ècht een club,” zei hij genietend.

Wim knikte. „Maar we hebben nog niet eens een voorzitter,” kon hij niet nalaten op te merken.

„Wat geeft dat,” zei Jan, „aan zulke flauwigheid doen we niet, hoor! Dat is toch maar larie.”

Wim zag zijn kansen helemaal verzinken. Maar hij liet niets merken. 't Was waar, wat Jan zei: hij had het de vorige avond op bed ook zo gezien. Maar toch was het verlangen om voorzitter te zijn te mooi geweest, om het zomaar prijs te geven.

Jan zag de twee Graven. Hij wenkte hen.

„We hebben een repetitie-lokaal,” riep hij, al voor zij bij hem waren.

Hij genoot van hun stomme verbazing.

„We mogen op het erf van z'n vader,” lichtte Wim in.

„Reuze,” zeiden de beide jongens.

„Wanneer gaan we?” vroeg Henk al.

„Als we allemaal de muziek hebben overgeschreven,” zei Wim; „eerder kunnen we toch niet samenspelen.”

Het nieuws moest natuurlijk ook aan de meester verteld worden.

„Prachtig,” zei die. „Als jullie dan ten minste niet te veel speelt, in plaats van fluit.”

„'t Komt in orde, meester,” antwoordde Jan. „Daar zal ik wel voor zorgen.”

„Daar reken ik dan op,” zei de meester.

't Was goed, dat Jan Wims beste vriend was, anders zou hij vast kwaad geweest zijn, dat hem zo de leiding ontnomen werd. Nu dacht hij alleen: de meester zal wel beter weten en er op rekenen, dat ik er voor zorg, dat er goed geoefend wordt.

Zij zouden in de lóóds repeteren.

Het kwam goed uit, want het was een regenachtige middag. Lekker, om in de loods droog te zitten en toch een fijne middag te hebben.

Jan stond al bij de poort, toen Wim als eerste aankwam. Jans vader was juist met Jeroen bezig een handwagen te laden. Zware stapels zwiepende planken droegen zij aan.

„Mag 't van je vader?” vroeg Wim nog eens voor alle zekerheid.

„Natuurlijk, jô, heb ik je toch al gezegd,” antwoordde Jan. „'k Heb al een fijn plekje uitgezocht. Bovenin, vlak onder het dak.”

Terwijl zij op de anderen wachtten, keek Wim bewonderend toe, hoe Molenaar en Jeroen de zware planken aandroegen. Zelf zou hij niet eens een enkele

plank kunnen tillen. Hij had het wel eens geprobeerd, maar dadelijk op moeten geven.

„Zwaar werk,” zei hij.

Jan haalde echter onverschillig de schouders op. Hij vond het gewoon.

Met een smak werden de planken op de andere geworpen. Het houtstof dwarrelde er van op.

„Help es een handje,” riep Molenaar, toen de wagen geladen was en Jeroen een touw aan de schouder genomen had om de wagen te trekken. Molenaar stond zelf aan de bomen om te duwen en te sturen.

De jongens namen elk een wiel voor hun rekening. Zij moesten even kracht zetten om de wagen op gang te krijgen. Wim duwde met al de kracht van zijn lichaam aan een spaak. Zijn spieren spanden zich.

Hè, er kwam beweging . . . het ging . . . de wagen liep.

„Dank je wel!” riep Molenaar.

„En geen ongelukken maken, hoor!” waarschuwde hij Jan nog.

Deze stak zijn hand op, ten teken dat zijn vader op hem rekenen kon.

De onafscheidelijke Henk en Dirk kwamen samen aan.

„Waar gaan we?” vroegen zij dadelijk.

„'k Weet een fijn plekje,” antwoordde Jan geheimzinnig.

„Waar dan?”

„In de loods. Boven in. Vlak onder 't dak.”

Dat leek hun wat.

„Laten we maar dadelijk gaan,” stelden zij voor.

„Nico is er nog niet,” zei Jan.

„Die komt wel. Die vindt ons wel.”

Maar Jan bleef op zijn stuk staan.

Gelukkig zagen zij Nico al spoedig komen. Dadelijk begonnen zij te wenken en te roepen.

Nico liep er echter geen stap vlugger om.

„Hij heeft een schooltas!” zei Dirk plotseling, en hij schaterde het uit.

„Kan je niet harder lopen, als we je roepen?” zei Henk, toen Nico bij hen gekomen was.

„Nergens voor nodig,” antwoordde deze. „’t Was nog vóór de afgesproken tijd.”

Nico had gelijk. Maar als je toch zag dat ze allemaal op je stonden te wachten . . .

„Ik ga voor,” riep Jan en rende het erf op, recht naar de loods toe.

De anderen sprongen hem joelend na.

„Klimmen, jongens,” zei Jan, toen zij in de loods voor de hoge stapel stonden.

„Hierheen,” zei hij, hen voorgaand, „zo kunnen we er komen.”

Telkens van de ene stapel op de andere stappend, ging hij hen voor.

Er werd niet veel gesproken, want zij hadden alle aandacht bij het klimmen nodig. Zij moesten goed optellen, niet verkeerd te stappen.

„Voorzichtig, hoor,” waarschuwde Jan. „Dit is een grote stap.”

Wim kwam vlak achter hem. Hij was dit klimmen wel gewend; al dikwijls had hij met Jan in de loods gespeeld. Henk en Dirk waren behendig genoeg, om direct achter Wim te volgen. Maar Nico, die zijn tas nog in de handen moest houden, bleef achter.

„Gemakkelijk, zo’n tas,” spotte Dirk, toen zij boven op de stapel stonden.

„Hier gaan we zitten,” zei Jan; „we maken het ons zo gemakkelijk mogelijk.”

Het was een soort kuil, die Jan in de stapel gemaakt had. Hij had de planken zó gelegd, dat er keurige banken gekomen waren en zij met de rug fijn konden leunen.

„’k Zit zo lekker als bij de meester,” verkondigde Henk.

„Precies het repetitielokaal van de „Harmonie,” meende Jan.

De jongens glunderden. Prachtig zaten zij hier.

Nico bekeek zijn kleren .Zij zaten al vol houtstof, dat hij probeerde er af te slaan.

„Laat dat maar,” zei Jan. „Je moet straks toch weer naar beneden. Daar zullen wij je wel afslaan.”

Nico keek nog eens bezorgd naar zijn jas, maar ging toen toch naast Wim zitten.

IJverig haalden allen fluiten en muziek voor de dag.

Wim had een echt muziekboekje, dat hij van zijn spaargeld had mogen kopen.

Henk en Dirk hadden wat losse gekreukte blaadjes, die zij tussen hun kleren gestoken hadden.

Nico had de muziekbundel van thuis meegebracht en legde hem netjes op zijn knieën.

Zij kozen het gemakkelijkste vers en besloten, dat zij voorlopig allen de melodie zouden spelen.

„Ik zal tellen,” bood Wim aan. En hij telde al, de fluit dicht voor de mond: „Eén . . . twee . . . drie.”

Zij vielen wel niet allen precies gelijk in, maar dat hinderde voor de eerste keer niet. Het voornaamste was dat zij zonder veel fouten het lied speelden.

Zij studeerden werkelijk vlijtig. Meester van Waveren had niet anders kunnen zeggen, als hij hen gezien had.

En toen zij na een uurtje ophielden, hadden zij alle verzen, die de meester hen opgegeven had, een paar keer gespeeld.

Maar toen hadden zij er ineens genoeg van en ravotten zij het verder gedeelte van de middag in de loods en op het erf.

Dat hadden zij wel verdiend.

Toen Nico thuiskwam, gloeide zijn hoofd nog en de pret straalde nog uit zijn ogen.

Wat hadden zij heerlijk gespeeld. Zo fijn was het nog nooit geweest! Hij had zelfs vergeten zijn pedante opmerkingen te maken en de anderen hadden geen hatelijk woord tegen hem gezegd.

Vooraf Jan Molenaar was een fijne vriend.

Maar nu Nico het tuinhek opende en de stille, herfstig donkere tuin voor hem lag, voelde hij de beklemming van zijn stille, gedrukte thuis weer op zich vallen.

Zijn ogen lachten niet meer.

En hij bekeek haastig zijn kleren. Had hij zich wel goed afgeslagen?

Daarstraks had hij er niet eens op gelet. Maar nu zag hij, dat aan zijn broek en kousen talloze houtvezels zaten. En zijn schoenen waren kaal van het klimmen en klauteren op de planken.

„Straks in de vestibule wel afborstelen,” bedacht hij. Gelukkig was zijn moeder niet in de keuken. En hij glipte langs Krijna, die bij het fornuis stond, de gang in.

Maar er passeerde niet veel onopgemerkt langs Krijna's scherpe ogen.

„Wat zie je er uit!” hoorde hij haar verbaasd uitroepen. „Zal ik je afborstelen?”

Hij stond echter al in de grote, holle vestibule en nam een borstel van het rekje.

Met zijn jas nog aan, begon hij te borstelen. Het ging niet gemakkelijk; de vezeltjes zaten zo vast en haakten in de wol. Hij dacht er al aan naar de keuken terug te gaan en toch maar aan Krijna te vragen om hem te helpen, toen de deur van de huiskamer openging.

Zijn moeder.

„Wat zie je er uit!” zeide zij dadelijk vol verbazing.

„Waar ben je geweest . . .”

„Bij Jan Molenaar, moe. Fluitgespeeld.”

„Ben je dan op het hout geklommen?” zei zij verschrikt.

Hij knikte schuldbevestigend.

Zij bekeek hem van het hoofd tot de voeten. „Ga je maar dadelijk verkleed. Dan kan Krijna deze kleren wel afborstelen,” zei ze koud. „Je weet, dat ik die ruwe spelletjes niet hebben wil. Die zijn niet goed voor je.”

Zij keek rond. „Waar is je tas?”

Nico schrok. „Die . . . die . . . die heb ik laten liggen,” zei hij bedremmeld.

Hij wist het precies: boven in de loods moest hij zijn. „'k Zal hem wel gaan halen, moe.”

„Dat zal Krijna wel doen,” besliste zijn moeder echter.

„Je bent nog veel te verhit. Je zult nog ziek worden, met dit vochtige weer. Je bent veel te wild geweest.”

Hoe graag had hij verteld van de prettige spelletjes, die zij gedaan hadden. Van wat losse latten, die zij op het erf vonden, hadden zij sabels gemaakt en zij waren roofridders geweest in onneembare vestingen van houtstapels . . .

Maar zijn moeder zou hem niet begrijpen.

Stil klom hij de brede trap op, waar zijn voeten in de dikke loper wegzakten.

„Verkleed je zo vlug mogelijk en kom dan dadelijk naar beneden, dan kan je bij de warme haard zitten,” zei zijn moeder hem achterna.

„En laat die vieze kleren maar boven. Krijna zal ze wel halen.”

Krijna was die avond bezig met het schoonmaken van Nico's kleren. Zij borstelde en veegde elk pluusje er af. Dat zo'n jongen zich toch zo weinig ontzag! Hij was op de werf van Molenaar geweest, had mevrouw haar verteld. Als je 't niet wist, dat kon je 't zo wel zien; zijn kleren zaten vol houtvezels en splinters. Natuurlijk had hij veel te ruw gespeeld en het was maar goed, dat mevrouw het hem verboden had. Hij was te zwak om met zulke spelletjes mee te doen. Wie weet, hadden zij hem bovenop het hout laten klimmen.

Hu, zij moest er niet aan denken: Nico op een hoge stapel planken en latten. Zij rilde er nu al van. Want ja, zo was Krijna, zij kon wel eens op hem mopperen, toch hield zij van Nico. Zij bromde immers altijd; het was een gewoonte van haar geworden om tegen iedereen te mopperen. Maar onder dat ruwe uiterlijk klopte bij haar toch ook een warm hart, vooral voor Nico.

En zij stak hem, wanneer hij in de keuken kwam, vaak het een of ander lekkers toe, dat zij speciaal voor hem bewaard had.

Och ja, Krijna meende het zo kwaad niet. Maar zij zou zich geschaamd hebben wanneer iemand anders er iets van gemerkt had. En er wáren maar weinig mensen, die het ooit gemerkt hadden en daarom wisten de meesten niet anders of zij was de norske, mopperende, brommerige dienstbode, wie het nooit naar de zin te maken was.

Mevrouw de Gelder kwam in de keuken. Zij schudde het hoofd, toen zij Krijna nog bezig zag met het schoonborstelen van de kleren.

„Zo'n jongen toch,” zei zij met een zucht, „ik moet er niet aan denken aan wat voor gevaarlijke klimpartijen hij kan hebben meegedaan.”

„Dat Molenaar daar zelf niet op let,” bromde Krijna. „'t Is een schande, om die jongens zulke gevaarlijke spelletjes te laten doen.”

„Och, hij is er misschien zelf niet bij geweest,” vergoelijkte mevrouw, „de man heeft zijn werk en kan niet óveral op letten. Maar ik heb Nico laten beloven het nooit weer te doen, want anders zal ik niet meer kunnen toestaan, dat hij met dat fluiten meedoet.”

Krijna hield even met borstelen op. „Als hij het beloofd heeft, zal hij het niet meer doen, daar kunt u op aan, mevrouw. 't Is een eerlijke jongen.”

Mevrouw knikte. „Dat geloof ik ook en daarom laat ik hem maar meefluiten, hoewel ik hem liever onder mijn toezicht had. Maar hij fluit nu eenmaal graag, hij heeft er veel plezier in . . .”

Krijna, die weer voortgegaan was met haar werk, knikte levendig. „Hij kan het ook al zo goed, mevrouw. U moest eens kunnen horen, hoe mooi het klinkt als hij met u bij de piano speelt. Gisteren nog heb ik er even stillletjes naar zitten luisteren, zo mooi was het.” Mevrouw glimlachte. „Hij leert gelukkig goed,” zei zij blij. Zij nam de kleren, die Krijna had schoonge-

kregen, van de dienstbode over. Zij verliet de keuken en liep voorzichtig de trap op en deed, toen zij bovengekomen was, behoedzaam de deur van Nico's slaapkamer open.

De jongen was zo verhit geweest van het wilde spel, dat hij misschien gewoeld en de dekens weggetrapt had. Voorzichtig sloop zij naar het bed. Ja, zij had het wel gedacht.

Met een fel rode kleur op het gelaat, lag Nico dwars in het bed, half onder de weggeduwde dekens.

Behoedzaam nam zij hem op en legde hem recht.

Hij mompelde wat onverstaanbare woorden.

Zij dekte hem weer toe en stopte hem goed in. En vóór zij wegging, drukte zij nog een kus op zijn gloeiend voorhoofd. Toen sloop zij weer de kamer uit.

In de keuken begon Krijna aan de aardappelen en groenten voor de volgende dag. Doch eerst koos zij van het bosje wortelen, dat op de aardappelen lag, de grootste en gaafste uit en legde deze apart. Die was voor Nico; zij wist hoe hij daarvan hield en zij zou hem die morgen wel in de hand duwen, als niemand het zien kon.

„En hoe is het fluiten gegaan?” informeerde Jans vader die avond.

„Best hoor,” antwoordde Jan.

„En heb je een goed plekje gevonden? Waar heb je gezeten?”

Jan kleurde. „In de loods, va.”

„In de loods?” vroeg Molenaar nadenkend. „Waar dan? Die is toch vol? Was daar nog plaats?”

Jan wist niet goed wat hij antwoorden moest.

Zijn vader keek hem onderzoekend aan. „Je hebt toch niet op het hout gezeten?” vroeg hij toen streng.

Jan gaf weer geen antwoord.

„Nu?” vroeg zijn vader ongeduldig. „Heb je bovenop gezeten?”

Jan knikte schuld bewust.

„Goed,” zei Molenaar. „Dan is het meteen uit. Jullie

mogen hier niet meer spelen. Je weet hoe gevaarlijk het is. Als het hout gaat glijden, gebeuren er ongelukken. En daarvoor wil ik de verantwoording niet dragen." Teleurgesteld keek Jan voor zich. Hij zei niets; tegenpreken zou de zaak slechts erger kunnen maken. En 't wás wáár, vader had hem altijd verboden, op het hout te klimmen. Maar nu, evenals soms met Wim, had hij de verleiding niet kunnen weerstaan. 't Was zo fijn, daar hoog in de loods . . .

En nu zou alles voorgoed uit zijn.

Of zou hij zijn vader later nog kunnen vermurwen? Hij hoopte het.

9

Fluitclub „Alle vijf”

Op een middag, toen zij uit school kwamen, riep Jan zijn vrienden bij elkaar.

„Fluiten we morgen weer?” stelde hij voor.

„Best,” zeiden de anderen.

„Weer in de loods?” vroegen Henk en Dirk al glunderend.

„Natuurlijk. Waar anders?” meende Wim.

„Maar 't mag niet meer op het hout,” zei Jan.

Hij had het de vorige avond nog eens aan zijn vader gevraagd.

„Kijk me eens aan,” had die gezegd. „Beloof je me, niet meer op het hout te gaan?”

Jan had ernstig geknikt. „Ja vader,” beloofde hij.

„Dan is 't goed,” zei Molenaar. „Ik vertrouw op je woord.”

Maar nu kwam Nico.

„'t Kan bij mij ook. Komen jullie bij ons, dan speelt m'n moeder op de piano. Dat klinkt mooi, als we daar dan bij fluiten.”

De jongens wisten niet wat zij hoorden. Zij bij me-

vrouw de Gelder spelen! Bij de piano! In dat deftige, strakke huis! De gedachte alleen was al voldoende, om hun de schrik op het lijf te jagen.

Van schrik en verbazing gaven zij geen antwoord.

„Doen jullie 't?“ vroeg Nico.

Dirk kon het eerst wat zeggen. „Dan mot ik zeker m'n zondagse pak 'antrekke,“ zei hij spottend.

Nico kreeg een kleur.

„Je moeder zal 't niet eens willen hebben,“ zei Wim.

Maar Nico schudde het hoofd. „Ze heeft het zelf voorgesteld.“

De jongens keken elkander besluiteloos aan. Had mevrouw de Gelder het zelf voorgesteld? Dat konden zij niet begrijpen. Maar al was dat zo, dan toch zouden zij niet graag daar op bezoek gaan.

Nico stond even besluiteloos als de anderen. Hij zag wel dat zij er niet veel voor voelden op zijn voorstel in te gaan. Toen hij die avond na de eerste repetitie bij de haard zat, was zijn moeder er zelf over begonnen. Zij gunde hem zijn pleziertjes wel, maar hij was haar enig kind en zij was bang voor ongelukken en ziekten en stond daarom altijd klaar met haar verboden. En zij besepte niet, dat zij daardoor veel vreugde, veel echte jongensblijheid voor hem onmogelijk maakte.

Dat hij meedeed aan het fluiten, kon geen kwaad. Maar de spelletjes, die zij daarna deden op en om het hout, waren veel te gevaarlijk. Daarom moest zij hen bij zich hebben. Konden zij beter repeteren dan bij haar piano?

Zij had er zich over verbaasd, dat Nico onverschillig de schouders ophaalde, toen zij hem voorstelde het aan de jongens te vragen. Zij moesten zulk een aanbod toch wel gretig aannemen?!

En nu had Nico het gevraagd. En het was, zoals hij het verwacht had: zij voelden er niet veel voor. Alleen wisten zij niet, hoe zij het beleefdst konden bedanken. Ze konden toch niet botaf weigeren?

„Laten we maar bij Jan blijven,” oordeelde Henk.

„Daar is ons repetitielokaal nu eenmaal.”

Zij moesten er even om lachen. 't Klonk net echt: ons repetitielokaal.

Jan besliste: „We blijven waar we zijn, hoor.”

Nico keek teleurgesteld. Hij zag er nog van komen, dat zijn moeder hem de verdere repetities verbood.

In ieder geval zou hij niet meer met de spelletjes mee kunnen doen, als het fluiten afgelopen was.

„Maar bij de piano gaat het fijn,” zei hij, zich nog aan de laatste mogelijkheid vasthoudend, „dan ken je de verzen zó.”

Natuurlijk weer wat voor Nico, om over z'n piano op te scheppen, vond Wim.

En kwaad merkte hij dadelijk op: „Jô, we mogen niet eens bij een piano oefenen. Op school hebben we toch ook geen piano.”

Gretig vielen de anderen hem bij. Dat ze daar niet aan gedacht hadden! „Nee hoor, we gaan bij Jan.”

„Nou, ook goed,” zei Nico onverschillig.

Maar zijn moeder kwam pas de volgende dag, toen zij er voor de vierde maal naar gevraagd had, te weten, dat de jongens bij Jan bleven oefenen.

Toen Wim thuiskwam, hing er een groot biljet voor het winkelraam.

Eerst lezen, dacht hij.

Zanguitvoering van „Zanglust”. Niets voor hem. Toegangskarten 50 cent!

Ineens schoot hem een gedachte door het hoofd. „Zanglust”! Dat was een naam. Elke vereniging had een naam.

Alleen hun fluitclub niet.

Maar dat moest veranderen. Zij moesten een naam hebben. Hij zou het morgen voorstellen en intussen zelf al een naam trachten te bedenken.

De volgende middag zaten zij weer bij Jan in de loods, nu op een vrijgemaakt plekje op de begane grond en bliezen er hun kerstliederen.

Het ging al veel beter dan de vorige keer en daarom probeerden zij het tweestemmig.

Nico kwam nu naast Wim te zitten. De anderen waren eerste partij en zaten tegenover hen.

Het was voor Wim vreemd, samen met Nico tussen de melodie van de anderen door te fluiten en het was jammer, dat je zelf niet horen kon of het goed klonk. Soms raakte hij in de war. Maar Nico floot kalm verder en daardoor kon Wim ook weer spoedig zijn partij vinden.

„Jouw partij zit er goed in,” prees Jan Nico, toen het lied uit was.

„k Heb thuis al zoveel bij de piano geoefend,” zei Nico bescheiden. „Dan leer je 't vanzelf wel goed.” Hij bedoelde het niet hatelijk; hij wilde Wim zelfs verontschuldigen, dat die niet zo vast aan zijn partij was. Maar Wim kreeg dadelijk een kleur. Hij had het al niet kunnen uitstaan, dat Nico beter floot en nu die opschepperij over de piano weer!

„Jij met je piano,” zei hij kwaad. „Blijf dan thuis, als je daar liever speelt. Dan hebben wij ook geen last van je.”

Nico keek hem onthutst aan.

De anderen zwegen. Er was een pijnlijke stilte.

Nico keek al weer strak en trots voor zich.

„Vooruit,” zei Jan ten slotte. „We gaan verder hoor.”

Mokkend begon Wim aan het volgende lied. Ingespannen, zo accuraat mogelijk, speelde hij.

Toch was er weer even een verschil met Nico. En toen liep het wéér verkeerd.

Wim gooide zijn fluit neer. Hij had precies gespeeld, wat er op zijn papier stond.

„Je speelt fout,” zei hij grimmig, toen Nico en de anderen ook opgehouden waren.

„Ik speel goed,” zei Nico beslist. „Jij maakte een fout.”

„Ik speelde precies wat op het papier staat.”

„Dan heb je 't zeker verkeerd overgeschreven,” meende Nico. „In 't boek staat het anders.”

Wims zekerheid raakte aan 't wankelen. Toch zei hij trots: „'k Heb 't goed overgeschreven. Er kan toch net zo goed een drukfout in jouw boek staan!”

Nico haalde de schouders op.

Jan vond een oplossing. „We spelen een ander vers. En morgen vergelijken we met het boek van de meester.” Ze speelden zo een tijdje door. Maar de echte stemming wilde er niet in komen.

„We houden pauze,” stelde Jan eindelijk voor.

„Waarom?” vroeg Dirk de Graaf. „Daar hebben we de vorige keer toch ook niet aan gedaan.”

„Nu doen we 't wel,” zei Jan. „Want er is een voorstel.”

„Een voorstel?”

„Ja, Wim had nog iets voor onze club.”

Wim zat met een verstoord gezicht te luisteren. Vanmorgen op school had hij met Jan over een naam voor hun club gesproken.

Jan was er dadelijk gloeiend vóór geweest.

Maar Wim was er nu niet meer voor in de stemming. 't Was toch maar een flauwiteit, zo'n naam. En nu Nico er bij was, kon de hele club hem maar weinig meer schelen.

„Nou Wim, kom op dan met je voorstel,” zei Henk de Graaf.

Wim trok gemelijk de schouders op. „Laat Jan het maar zeggen.”

„Wees niet zo flauw,” meende Jan echter. „Vanmorgen was je er zelf zo voor.”

Wim zei echter niets. En Jan vertelde toen maar:

„We moeten nog een naam hebben.”

„Een naam?” vroeg Dirk, „hoe bedoel je dat?”

„Elke club heeft toch een naam!”

„Dat is toch nergens voor nodig,” zei Nico.

Wim moest zich beheersen om weer niet uit te barsten. Maar Jan zei gemoedelijk: „'t Klinkt veel leuker, als wij een naam hebben.”

„Ook maar aan de meester vragen,” stelde Henk

voor. „Dat kunnen we morgen wel tegelijk doen.” Maar daar was zijn broer het niet mee eens. „We kunnen er best zelf een verzinnen. Da's veel leuker ook.”

„Zoiets als „Zanglust” dan zeker?” vroeg Henk.

Jan knikte. „Zoiets, ja.”

„Nou, dan weet ik het al,” zei Dirk. „Dan noemen wij onze club ‚Fluitlust’.”

Daar wilde de anderen echter niet van weten. Dat was geen naam. Daar had nog niemand ooit van gehoord.

„Nee, zoiets als „Concordia” of „Excelsior”, zei Wim, die het niet laten kon, nu ook mee te doen. Het waren twee namen, die hij thuis al bedacht had.

„Wat betekent dat dan, „Concordia” en dat andere?” vroeg Henk nieuwsgierig.

Ja, dat wist Wim ook zo ineens niet. Alleen dat er muziekverenigingen van die naam waren.

„Wat heb je nu aan een naam, waarvan je zelf niet weet wat ie betekent,” meende Henk.

Wim, die voelde dat hij een lelijk figuur geslagen had, begon weer boos te worden.

„Ik weet er een,” zei Nico ineens. „De nachtegaal!”

„Of de leeuwerik,” zei Jan toen dadelijk.

„De merel, de koekoek,” maakten Henk en Dirk er een grapje van, „de karrekiet, de zwaluw, de kraai, de schorre spreeuw.”

„'t Moet wat met fluiten te maken hebben,” oordeelde Jan.

„De verstopte regengoot,” stelde Dirk voor, „of de lekke gasbuis.”

Maar ineens had Jan een goede gedachte.

„Ik weet het. We noemen ons: ‚Fluitclub Alle Vijf’.”

Dat ze daar zo lang over hadden moeten denken! Nu hadden zij het ineens. Precies de naam, die bij hen paste.

Fluitclub „Alle Vijf”, dat was hun naam!

Zij bleven nog een poosje oefenen. Wim was gelukkig

in een wat draaglijker stemming gekomen, al kon hij 't maar moeilijk verkroppen, dat Nico beter speelde dan hij. 't Enige was zélf thuis duchtig te gaan oefenen. Hij móest en zou de beste blijven.

Toen zij genoeg van het fluiten hadden, gingen zij spelen.

„Wat gaan we doen?” vroeg Henk dadelijk. „Rovertje?”

Wim wist echter iets anders.

„We houden een toernooi.”

„Een toernooi?” vroegen de anderen verbaasd. „Hoe kan dat nou?”

Zij herinnerden zich, dat meester van Waveren enkele dagen geleden bij de vaderlandse geschiedenis over de ridderspelen gesproken had. Zij hadden er allen van genoten en zij hadden graag zo'n ridderfeest mee willen maken. Maar hoe Wim het nu klaar wilde spelen, om hier, op het erf van Molenaar een steekspel te houden, was hun een raadsel.

Wim had echter al rond gekeken. Zijn boze bui van daareven was al over. Hij voelde dat hij nu Nico aankon.

„Kom maar mee,” zei hij.

Zij haalden uit de loods lange latten.

„Dat zijn onze lansen. Daarmee gaan we op elkander in. Jan is paard en ik ben ridder. En Henk is mijn tegenstander, die rijdt op Dirk.”

Nu begrepen zij het. Ja, dat zou fijn gaan.

„Even een zak,” waarschuwde Jan. „Een zak om de punt van de stok, anders maken we ongelukken.”

De twee partijen stelden zich een eind ver van elkander op. De ruiters zaten al op hun vurige paarden. Zij hielden hun lansen al gereed.

„Klaar?” riep Wim.

„We hebben geen schilden!” herinnerde Dirk zich

nog op het laatste ogenblik. En die hoorden toch ook bij de uitrusting van een ridder!

„Geeft niet,” meende Wim. „’t Gaat zo ook wel.”

„Wacht even,” waarschuwde Jan en liet Wim van zijn rug glijden. Hij rende weg en kwam even later terug met twee oude potdeksels.

„Alsjeblieft, ieder een schild.”

Wim klom weer op zijn schouder.

„Zijn we klaar?”

„Ja,” antwoordde Henk.

„Vooruit dan!”

Met woest lawaai draafden de twee vijanden op elkaar in. De lansen kletterden weldra tegen elkaar en de ridders trachtten hun tegenstander uit het zadel te werpen.

Maar dat ging niet zo gemakkelijk. De lansen waren zwaar en moeilijk te hanteren en beide partijen waren even sterk. De strijd bleef onbeslist.

De ruiters keerden terug; de paarden rustten even uit.

Toen renden zij weer op elkander in.

„Hu, hu,” joegen de ridders hun paarden op. En de vurige rossen sprongen krijgshaftig en begonnen te steigeren. De ridders hadden moeite er niet af te tuimelen.

Wim vergat er door, zijn lans te richten.

Des te beter was Henk op zijn post. Hij mikte, mikte. Plof, daar lag Wim.

„Hoera!!!” juichten de tegenstander en zijn paard.

„Hoera!!!”

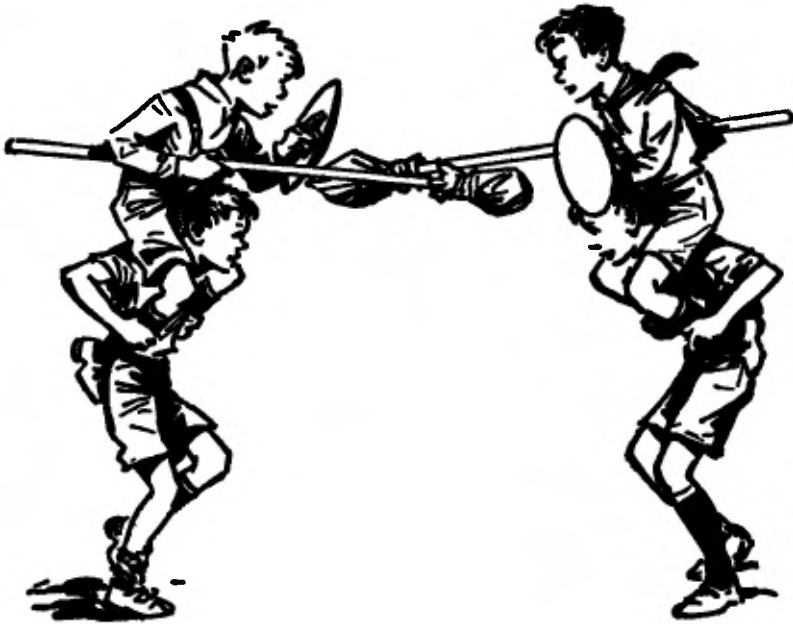
De rollen werden verwisseld. Wim en Henk waren paard.

„Ik ben graaf Dirk!” riep Dirk de Graaf.

„Graaf Dirk de dikke!” riep Jan terug. „En ik ben graaf Jan . . .”

Hij wist zo gauw geen naam te vinden.

„Jij bent geen graaf,” riep Dirk beledigd. „Dat zijn wij alleen maar, hè Henk? Graaf Hendrik en graaf Dirk.”

„Hu, hu!” joegen de ridders hun paarden op.

„Nou, maar ik ben dan Jan . . .”

„Jan van Schaffelaar,” zei Wim.

„Ja, ik ben Jan van Schaffelaar,” riep hij dreigend, terwijl hij op graaf Dirk de Dikke instoof. „Pas op, straks spring ik van de toren!” Hij zwaaide met het potdeksel.

Maar met de eerste stoot lag hij al op de grond te rollen.

Wat lachten zij om de held!

Terzijde stond Nico toe te kijken.

„Nu mag jij op m'n rug,” bood Jan aan. „Dan ben jij de hertog van Gelder.”

Maar Nico schudde het hoofd. Nee, hij speelde niet mee.

„Wees jij dan kamprechter,” stelde Dirk voor. „Als het niet eerlijk gaat, moet je een stok tussen de vechtenden gooien.”

Maar Nico schudde weer het hoofd. Nee, hij deed niet mee.

Wat een flauwerd, schold Wim in zich zelf. Zeker bang, dat hij zich pijn zou doen. Nu, zij speelden zoveel te fijner. Kerels als Nico konden zij missen.

Nico bleef nog een poosje toekijken.

Toen ging hij in zijn eentje stilletjes naar huis.

De jongens merkten het niet eens; pas een tijdje later misten zij hem.

Zoveel te beter, meende Wim. Aan die stijve hark had je toch niets. Laat hij maar naar z'n piano gaan! 't Was dat hij meefloot, maar eigenlijk hoorde hij niet eens bij hun clubje.

„Alle vijf”, hadden zij het genoemd. Misschien had het beter „Alle vier” kunnen zijn . . .

10

Het boek

„En hoe staat het met de fluitenrij?” vroeg meester van Waveren enige tijd later aan Wim en Jan. „Hoeveel verzen ken je al?”

„Allemaal, meester,” antwoordde Wim stralend.

„Prachtig. Dan kunnen we zaterdag met de kerstliederen beginnen.”

Die middag oefenden zij weer in de loods.

„We hebben nieuws,” vertelde Jan aan de anderen.

„Zaterdag gaan we de kerstverzen op school fluiten.”

„Hindert niks,” zei Dirk; „we kennen ze.”

Maar de anderen voelden zich toch wel wat onrustig. Je kon toch nooit weten en het beste was nu nog maar eens flink te oefenen.

Zij praatten daarom niet lang en gingen aan hun werk. Het was koud. Er woei buiten een gure wind. En ook in de loods, waar het tochtte, hadden de jongens het koud. Zij hadden moeite hun verkleumde vingers goed op de fluit te plaatsen.

Het ging helemaal mis. Zij maakten fout op fout . . .
Wat moest dat zaterdag worden!

„'t Komt door de kou,” troostte Jan, „laten we maar ophouden. We kennen de verzen toch. De vorige keer ging het zonder een enkele fout.”

Toch ploeterden zij nog een poosje door. Maar eindelijk moesten zij het opgeven.

Zij borgen hun fluiten tussen de kleren. Muziek had niemand meer bij zich; zij speelden uit het hoofd. Alleen Nico had zijn bundel nog steeds bij zich en deed hem nu in zijn tas.

Wim ergerde zich er nog steeds aan. 't Was de bundel, waaruit de fout gebleken was, die hij bij het overschrijven gemaakt had. De volgende dag had hij stilletjes, zonder dat zelfs Jan het merkte, de bundel van de meester gevraagd en toen zijn eigen muziek daarmee vergeleken. Dadelijk zag hij, dat hij inderdaad wat overgeslagen had; een hele maat ontbrak op zijn papier. Hij had er de anderen nooit iets van gezegd. Hij wilde geen ongelijk bekennen. En de anderen vroegen er niet meer naar, waren het hele geval blijkbaar vergeten . . . Toen zij een volgende keer repeteerden, ging het vers goed. Nico had ook niets gezegd, die had er dus ook niet meer aan gedacht.

„Leg je tas maar hier in de loods, Nico,” stelde Jan voor. „Of speel je niet mee?”

„Wat gaan jullie doen?” vroeg Nico eerst.

„Verstoppertje,” zei Wim. Dat hadden zij vorige keer ook gedaan en dat was toen wat fijn gegaan! Nico zou dan wel niet meedoen, omdat zij overal op en in moesten kruipen, maar dat vond hij juist goed.

„Ik weet wat anders,” zei Jan echter. „Verstoppertje hebben we al zoveel gedaan. We gaan speer werpen.”

„Ja!” zei Dirk de Graaf dadelijk vol geestdrift. „Dat doen we. Ik kan goed gooien.”

„Wat heb je daar nu aan,” zei Wim. Zie je wel, dat Jan Nico voortrok! Hij had het al meer gedacht, maar nu bleek het duidelijk. Gemeen eigenlijk.

„En wat heb je nu aan altijd verstoppertje spelen,” zei Jan. „Je hoeft niet mee te doen,” voegde hij er achter, toen hij zag, dat Wim kwaad werd.

„k Weet wat anders,” stelde Nico voor, om af te leiden. „We gaan stuivertje wisselen. We zijn net met ons vijven.”

„Kinderachtig,” zei Wim schamper. „Dat doen ze op de bewaarschool.”

Zij stonden even zwijgend tegenover elkaar, Wim en Jan. Zou het tot een breuk komen? Zou Jan Wims vriendschap opofferen om daardoor Nico een plezier te doen?”

„Nou, dan verstoppertje,” zei hij ten slotte. „Maar jij moet eerst zoeken.”

„Goed,” zei Wim voldaan, nu hij zijn zin kreeg.

„En Nico doet mee,” stelde Jan vast. „Ik weet een fijn plekje.”

t Kon Wim niet schelen. Hij was hier op het erf zo goed bekend, dat hij alle plekjes, waar zij zich konden verstoppen, gemakkelijk zou kunnen vinden.

„Hier is honk,” zei Jan, een plaats tegen een houtstapel aanwijzend.

Wim ging, met de handen voor de ogen, tegen het hout staan en telde tot honderd.

De anderen stoven weg.

Toen hij klaar was, lag het erf verlaten.

Wim begon op de bekende plekjes te zoeken. Het was doodstil, nergens was geluid, dat de wegschuilenden verried. En Wim kon hen niet vinden op de plaatsen, waar zij zich gewoonlijk verborgen hielden.

Waar waren zij dan?

Van verre meende hij een treiterig fluitje te horen, éven, heel even maar.

Waren zij dat? Of deed een jongen op straat het?

In de loods was hij nog niet geweest. Misschien waren zij daar juist weggekropen, hoewel het vlak bij „honk” was.

Maar neen, daar was niemand, zag hij dadelijk.

Waar waren zij dan?

Hij zocht weer achter elke stapel, keek achter elke hoek, elk plekje, waar zij maar enigszins konden zijn. Hij vond ze niet.

De gemelijkheid van daarnet rees weer in hem op. Zij deden het om hem te plagen. En Jan, bedacht hij verdrietig, Jan was ook al zo geworden. Jan, zijn vriend, had hem ook al in de steek gelaten en trok Nico voor.

Maar wat kon het hem eigenlijk schelen. Als hij hen niet gauw vond, ging hij weg. Mochten zij blijven zitten waar zij zaten.

Hij liep doelloos heen en weer, ging weer in de loods kijken. Maar hij zag niemand. Alleen Nico's tas lag er. Die tas... Allerlei gedachten schoten door Wims hoofd. Hij kreeg een kleur. Het waren slechte gedachten.

Maar hij gaf er niet om, hij wilde er niet om geven. Hij wilde kwaad doen; hij wilde lelijk doen en slecht zijn. Want hij haatte Nico. Nu voelde hij pas, hoe 'n hekel hij aan hem had.

Hij nam de tas op. Daar was dat gehate boek in, de muziekbundel. Kon hij er maar wat mee doen... het verscheuren, vertrappen. Maar dat durfde hij toch niet.

Een zachte stem was er in zijn hart, die fluisterde: „Leg die tas neer.”

Maar Wim luisterde er niet naar. Hij wilde er niet naar luisteren. Hij wilde kwaad doen. De boosheid blonk in zijn ogen.

Hij zou het boek verstoppen, wist hij nu ineens. Dan kon Nico er straks naar zoeken.

Hij had de tas al opengemaakt.

Zijn handen beefden, toen hij het boek er uit haalde. „Doe niet, Wim, leg het weer terug,” fluisterde de stem.

„Wél doen! Wél doen!” hitste een andere, luidere stem aan.

Wim klom de houtstapel al op. Daar zag hij een goed plekje, in een opening tussen de planken.

Het boek zakte al weg in het donkere gat. Het stuitte even, maar toen gleed het dieper.

Wim zag het niet meer. Nico zou het nóóit kunnen vinden . . .

Hij vond een plankje. 't Had ongeveer de vorm van het boek. Dat zou hij in de tas doen, dan miste Nico het boek pas, als hij de tas openmaakte. Wat zou hij op zijn neus kijken!

Toen Wim weer buitenkwam, keek hij schuw rond. Hij voelde zich niet helemaal op zijn gemak. Als de jongens hem eens gezien hadden . . .

Maar er was nog niemand op het erf; het was er nog even verlaten als te voren.

'k Ga weg, besloot Wim. Hij had geen zin meer in 't spelen. Hij was kwaad en verdrietig; en de zachte stem in zijn hart was luider geworden, verwijtender. „Maak het nog goed, Wim,” zei de stem. „Ga het boek te voorschijn halen.”

Doch Wim luisterde niet. Hij wilde niet luisteren. Hij wilde er zich niet aan storen.

Onverschillig slenterde hij de poort uit.

Achter hem stoven de jongens naar „honk”.

't Kon hem niet schelen. Hij ging naar huis.

„Wim! Wim!” hoorde hij Jan roepen.

Wim liep door .

„Wim, wees niet zo flauw!” riep Jan hem achterna.

Maar nu zette Wim het ineens op een lopen. Nee, hij wilde niets meer met hen te maken hebben.

De jongens bleven wachten of hij nog terugkwam. Verder spelen wilden zij liever niet. Maar Wim liet zich niet meer zien.

„We gaan speerwerpen,” zei Jan ten slotte. „Wie het verst gooit.”

Hij nam een lange lat. Henk kraste een streep in de grond.

In hun nieuwe spel waren zij Wim spoedig vergeten.

Een uurtje later stapte Nico met een verhit gezicht door de dorpsstraat. Wat had hij fijn gespeeld! Jan was een enige kerel, daar kon hij best mee opschieten.

Toen Nico bij het stille, deftige huis kwam, waar hij woonde, bekeek hij zorgvuldig zijn kleren. Gelukkig had hij zich niet vuilgemaakt.

„Wat heb je een kleur! Heb je zo hard gelopen?” vroeg zijn moeder, toen hij in de huiskamer kwam.

„Ja moe,” antwoordde hij schuld bewust, terwijl hij de tas opende om er de bundel uit te nemen en in het muziekkastje te zetten.

Plotseling schrok hij. Wat was dat? Wat greep hij? Een plankje . . .

„Wat moet je daarmee?” vroeg zijn moeder verbaasd. Nico antwoordde niet, maar zocht zenuwachtig in de tas.

„Waar is je bundel?” vroeg zijn moeder, die iets begon te vermoeden.

„Ik, ik, ik heb hem niet,” stotterde hij. „k Heb hem er in gedaan en nu is hij er uit.”

„En heb je daarna je tas de hele tijd bij je gehouden? Is er niemand anders aan geweest?”

Ja, de tas had hij in de loods gelaten, terwijl zij speelden.

„Dan is het boek er uitgehaald,” zei zijn moeder overtuigd. „En dat plankje is er voor in de plaats gelegd. Dat is diefstal.”

Nico schrok nu nog erger. Diefstal? Zou zijn boek gestolen zijn? Maar wist hij dan wel zeker, dat hij het in de tas had gedaan? Had hij zelf niet per abuis het plankje er in gestoken? Hij had zoveel haast gehad, om alles op te bergen . . .

„Heb je geen idee wie het gedaan kan hebben?” ging zijn moeder voort. „Anders moeten we de politie waarschuwen.”

Nico sidderde. Politie . . . ondervragen . . . Zijn vrienden zouden dan natuurlijk ook ondervraagd worden . . . En natuurlijk zouden zij daar beledigd over

zijn . . . En dan was hij weer zonder vrienden. Het ging de laatste tijd zo goed . . .

„Wie waren er?” ondervroeg zijn moeder verder.

Hij noemde de namen.

„Kunnen die jongens de Graaf het niet gedaan hebben?”

Nico schudde het hoofd. Er drongen tranen in zijn ogen.

„Ik weet het niet,” schreide hij half. „Misschien heb ik zelf wel verkeerd gepakt. Misschien heb ik zelf het plankje er wel in gedaan. Ik zal gaan kijken. Het zal nog wel bij Jan liggen.”

„Krijna zal even gaan,” besliste zijn moeder.

Maar daar wilde Nico niet van weten. „'k Weet zelf het beste, waar het liggen kan. 'k Ben dadelijk terug.”

„Goed,” stemde mevrouw de Gelder toe. „En als het er niet is, moet Krijna straks maar de politie gaan waaschuwen.”

Nico beefde. Maar natuurlijk zou hij het boek wel vinden.

Het boek werd echter niet gevonden. Maar het was al donker in de loods.

„'k Zal morgenochtend zelf nog wel even kijken,” zei Jan, „dan breng ik het wel mee naar school. 't Kan niet weg zijn. Er is niemand in de loods geweest.”

Mevrouw de Gelder nam maar half genoegen met deze oplossing. Het boek zou wel gestolen zijn en dan was het het beste als het maar dadelijk uitgezocht werd. Maar Nico verzette zich er met alle macht tegen. En om hem besloot zij dan maar de volgende dag af te wachten.

De volgende morgen treuzelde Wim bij het naar school gaan. Zijn moeder moest hem wel een paar keren waarschuwen, dat het zijn tijd werd. Jo was toen al lang naar school.

„Ja moe,” antwoordde Wim gedwee. Maar hij schoot toch niet op. Hij voelde er nu niet veel voor, om,

evenals anders, zo vroeg mogelijk bij school te zijn, om nog eerst flink samen te kunnen spelen.

Want hij zag er tegenop zijn vrienden weer te zien. Zouden zij nog kwaad zijn? En . . . hoe zou het met Nico's boek zijn?

Moeder had hem al een paar maal opmerkzaam aangekeken.

„Je bent toch wel goed, Wim?” vroeg zij bezorgd. Wim was immers nooit zo, zo stil. Het leek wel of hij wat bleek zag. Gisteravond was hij ook zo stil thuisgekomen en hij had daarna vaak over zijn boek heen zitten staren. Net of hij iets had . . .

„Je bent toch wel goed, Wim?” vroeg zij nog eens, omdat hij niets antwoordde. „Heb je ergens pijn?”

Nu schudde Wim heftig het hoofd. „Nee hoor,” lachte hij.

Maar zijn lach was niet ècht. Er was iets scherp in, dat moeders bezorgdheid niet wegnam.

„Blijf dan maar liever thuis, hoor,” zei zij nog.

Even drong de wens bij hem op, om te zeggen, dat hij zich niet goed voelde. Dan hoefde hij immers niet naar school! Maar dan zou de dokter moeten komen, en die zou natuurlijk dadelijk zien, dat hij niets mankeerde. En hij zou vanmorgen op school dan ook niet mee kunnen fluiten. Want het was zaterdag, en vandaag zouden zij kerstliederen zingen, had meester van Waveren beloofd.

„Nee hoor,” zei hij nog eens geruststellend, „'k ben helemaal goed.”

Maar zijn „dag moe”, waarmee hij naar buiten ging, was niet zo vrolijk als anders.

Moeder keek hem bezorgd na.

Juist toen meester van Waveren zijn leerlingen in de school riep, kwam Wim aan.

„Wim!” Jan Molenaar wilde hem net nog spreken. Maar Wim deed of hij niets hoorde en liep de klas in. Ja, hij zou kwaad blijven, dat was het beste. Dan

hoefde hij ook niets te zeggen als zij hem naar het boek vroegen.

Het was voor de fluitisten die zaterdag moeilijk hun volle aandacht bij het werk te houden.

Wim had een grote deelsom, die hij maar niet uit kon krijgen. Hij kon zijn gedachten er maar niet bijhouden en telkens maakte hij een fout in zijn berekeningen.

Soms zat hij een hele poos stilletjes over zijn werk heen te staren. Dan zag hij zich zelf weer in de loods.

Het boek gleed weg. Nico zou het nóóit kunnen vinden.

En de stem was er weer, maar nu duidelijker, dringender en vol verwijt: „Niet doen; haal het boek terug.”

In de taalles, die na het rekenen kwam, maakte Wim zulke rare fouten, dat meester van Waveren, die langs de rijen kwam en even bij hem stilhield, glimlachend het hoofd schudde. Wims taalwerk was altijd goed en de meester begreep wel, wat de oorzaak van Wims afwezigheid was.

Hij meende dit ten minste te weten. Maar er was ook nog iets anders, dat alleen Wim maar wist.

Bij de vier anderen ging het niet veel beter.

Jan Molenaar kwam maar niet verder met het rekenen.

En Nico, die zich anders niet gemakkelijk van de wijs liet brengen, zat nu met een rood hoofd over zijn taalwerk en verwarde zich in d en t. Want telkens moest hij aan het muziekboek denken, dat Jan niet gevonden had. Nu zou zijn moeder immers de politie laten waarschuwen . . .

En de twee Graven, die altijd met hun taal overhoop-
lagen, konden nu helemaal in de doolhof van d en t
geen weg vinden. Moedeloos zaten zij met de hand
onder het hoofd en veegden haren en vingers vol met
inkt.

Allen ademden dan ook verlicht op, toen meester
van Waveren het sein voor het vrije kwartier gaf.

Jan kwam op de speelplaats dadelijk op Wim af.

„Nico is zijn muziekboek kwijt. Heb jij soms iemand
gezien, die het meegenomen heeft?”

Wim, die zich nu niet aan Jan kon onttrekken, omdat alle leden van „Alle Vijf” om hem heenstonden, haalde met een korzelig gebaar de schouders op.

„Er zat een plank in zijn tas en het boek was er uit,” vertelde Jan verder. „En dan moet het er dus uitgehaald zijn.”

„’t Kan best, dat ik zelf er per ongeluk het plankje in gedaan heb,” herhaalde Nico.

„Och jô,” verwierp Jan echter. „Zo onnozel ben je toch niet. En dan had ik het toch moeten vinden. ’k Heb wel een half uur overal gezocht, maar ’t was nergens te vinden. Nee hoor, ’t is er uit gehaald. En wie ’t gedaan heeft is een gemene vent.”

„’k Heb geen mens gezien,” betuigde Wim zo onschuldig mogelijk. Maar Jan’s woorden bránden in zijn hart. Een gemene vent. Dat was hij!

Zij begonnen over het fluiten te praten. Natuurlijk, daar waren zij vol van. ’t Was een grote gebeurtenis voor de club.

En zonder dat Wim er zelf erg in had, praatte hij druk met de anderen mee. Kwaad was niemand meer op hem. Zij spraken er niet meer over en waren de beste vrienden.

Anderen kwamen om hen heen staan. „’t Zal best fijn klinken,” zeiden enkele meisjes, al bij voorbaat genietend.

De jongens glimlachten. Zij waren er niet zo zeker van. Gistermiddag was het ook slecht gegaan.

Toen zij weer binnen waren en nadat zij nog een poosje aan hun taalles hadden gewerkt, gaf de meester het sein, dat zij mochten opbergen.

Hij nam zijn viool uit de kist.

„En nu zullen wij eens horen wat onze club er van terechtbrengt,” zei hij met een glimlach.

De jongens hadden hun fluit al in de hand. De meester stemde zijn viool.

„De fluitisten bij elkaar. Dan helpen jullie elkander. De tweede partij in een bank apart.”

„Zeg jullie maar waar wij mee moeten beginnen,” zei hij, toen zij op hun plaatsen zaten. „Noem het gemakkelijkste maar, Dirk.”

Dirk kleurde. Hij dacht aan het „snert-versie”, maar wist zo gauw niet wat hij antwoorden moest.

„Nu, dan weet ik het wel,” besliste de meester en hij noemde het gemakkelijkste wijsje.

Hij gaf de toon aan.

Telde.

De klas zong.

Maar waar bleven de fluiten?

Wims handen beefden zo, dat hij de vingers telkens naast de openingen plaatste en hij kon het tempo niet bijhouden.

Ook de anderen brachten er niets van terecht. De hele club raakte de kluts kwijt.

Beschaamd namen zij de fluiten van de mond en wachtten tot de klas het vers uithad.

Het was een smadelijke nederlaag. De hele klas lachte.

„Gaf je de moed op? Kom, kom, daarom niet getreurd, hoor,” monterde de meester hen op. „’t Gaat de eerste keer de beste nog niet dadelijk goed. ’t Geeft heus niet al speel je nu eens een verkeerde noot.”

De klas zong het vers voor de tweede maal. Nu iets langzamer.

Wim wilde zich niet laten ontmoedigen. Zijn eer stond immers op het spel. Al kwamen de anderen er niet, hij moest er komen. En het ging. De eerste maten bleef hij bij.

Even deed hij een verkeerde greep. Maar hij liet zich niet in de war brengen. Na een paar maten had hij het wijsje te pakken.

Ook de anderen sloegen er zich doorheen.

„Mooi,” zei een meisje hardop, toen zij het laatste couplet gezongen hadden.

Zij moesten er allen om lachen. Maar toch kon je merken, dat de hele klas het met haar eens was; zij vonden het allen prachtig.

„Jullie hebt eer van je werk,” prees de meester, toen de school uitgegaan was en „Alle Vijf” nog wat bleef. „Ging het ècht goed?” vroeg Jan opgewonden. „’k Heb nog zoveel fouten gemaakt.”

„Dat wordt wel beter,” troostte meester van Waveren. „Vóór het Kerstfeest is, zullen we nog heel wat keren zingen. En als jullie zo door blijft oefenen, zal het best in orde komen; daar ben ik niet bang voor.”

Zij bleven nog enige tijd napraten, maar ten slotte maakte de meester er een eind aan. „En nu: mars! Anders denken jullie ouders, dat je moest schoolblijven en lopen jullie het middageten nog mis.”

Uitgelaten stoven zij naar buiten.

„Lang leve „Alle Vijf!” riep Dirk.

„Nu ben ik nog vergeten om het tegen de meester te zeggen, van je boek,” zei Jan tegen Nico, toen zij

buitenliepen. „Laten wij even wachten tot hij zelf naar huis gaat.”

„Nee, zeg het maar niet,” zei Nico aarzelend. „’t Is misschien mijn eigen schuld.”

„Rare,” zei Jan. „Hoe kan het nou jouw schuld zijn?”

Nico antwoordde niet. ’t Kon hem niet schelen wat de anderen van hem dachten, als er maar niet nog meer mensen van de vermissing van het boek zouden horen.

„Nou, net zo als je wilt,” meende Jan. „Maar een gek geval blijft het.”

Toen Nico thuiskwam, moest hij zijn moeder bekennen, dat de muziekbundel nergens te vinden was.

„Dat dacht ik wel,” antwoordde zij, „dat boek is natuurlijk weggenomen. ’t Lijkt me het beste, dat meester van Waveren er van in

„Hoe kan het nou jouw schuld zijn?”

kennis gesteld wordt. Je moet straks maar eens gaan vragen of hij even bij mij aan wil komen."

Nico keek haar angstig aan. „Nee moe,” smeekte hij. „'k Zal de bundel zelf wel betalen. Uit m'n spaarpot. 'k Heb hem toch weggemaakt . . .”

Zij keek hem verbaasd aan.

„Heb je hem zélf weggemaakt?” zei ze toen verschrikt. Had hij haar willen bedriegen, met dat plankje? Had hij alles maar verzonnen?

Nico sloeg de ogen voor haar strenge blik neer.

„Kijk me aan, Nico,” beval zij.

Hij deed het. Ogen vol angstig verdriet staarden haar aan. Maar waren dat ogen die iets verborgen?

Zij twijfelde.

„Heb je zélf de bundel weggemaakt?” herhaalde zij haar vraag.

Hij keek haar eerlijk aan. „Nee moe.”

Doch toen keek hij schichtig de kamer rond. „Nee moe, ten minste, niet met opzet, moe. Maar misschien, misschien is het per ongeluk gegaan. Misschien heb ik per ongeluk het plankje genomen, omdat ik dacht, dat dat het boek was. We wilden gaan spelen en de andere jongens wachtten al op me.”

Mevrouw schudde het hoofd. „Ik kan me niet voorstellen, dat je zoiets zou doen. Ik blijf er bij, dat het boek weggenomen is. En dat wil ik onderzoeken.”

Hij schudde treurig het hoofd. „Nee moe,” klaagde hij. „Niet onderzoeken.”

„Maar waarom dan niet?” vroeg zij verwonderd. „Verdenk je misschien zélf al iemand? Zeg het maar eerlijk.”

„Nee moe,” antwoordde hij weer. Hij sloeg de ogen voor haar blik neer. Zijn lippen begonnen te trillen. Toen snikte hij: „Niet onderzoeken, moe, niet onderzoeken.”

Medelijden drong in haar op. Hij was toch eigenlijk maar zo'n kleine, tengere jongen. Deed zij misschien beter, door het hele geval maar te laten zoals het nu

eenmaal was, en af te wachten tot het boek vanzelf wel eens terecht zou komen?

Zij keek hem lang aan, terwijl hij voor haar stond te snikken.

Zijn smalle schouders schokten in opgekropt verdriet.

Zij trok hem mee naar de divan en sloeg daar haar arm om hem heen.

„Vertel het dan maar,” zei zij zacht. „’k Zal het dan maar zo laten.”

Hij keek haar even dankbaar aan. En toen, voor zich uit starend, vertelde hij haar, voor het allereerst sinds zeer lange tijd weer vertrouwelijk, hoe hij steeds door de jongens uit hun kring gehouden was, maar hoe het nu met hun club zo goed ging. En dit alles dreigde nu weer verkeerd te gaan, als zij ondervraagd zouden worden. Want dat was immers beledigend voor hen; net of zij er van verdacht werden. En dat was niet zo. Hij kon zich niet voorstellen wie van hen zoiets doen zou . . .

Zijn moeder liet hem stil uitpraten. Toen streek zij zijn verwarde haar recht.

„Wij zullen afwachten, Nico,” zei zij.

Hij keek haar vol dankbaarheid aan.

11

De schaatstocht

De dagen gingen voorbij. Over het boek werd weinig meer gesproken. Jan dacht er nu en dan nog aan, als hij in de loods kwam; en hij snuffelde dan voor de zoveelste maal in een donker hoekje.

Maar Dirk en Henk waren het al bijna vergeten. Er zat vorst in de lucht en de gedachten aan het ijs beheersten alles. Zelfs bij hun volgende repetitie merkten zij niet eens op, dat Nico geen tas bij zich had en zonder muziek meefloot.

Ook Wim had liefst alles vergeten. Het ging echter niet. De zachte stem, die eerst in zijn hart gefluisterd had, blééf spreken, vooral als hij 's avonds in bed lag. Gemelijk draaide hij zich dan op de andere zij. Hij wílde niet meer horen; hij wílde er niet meer aan denken.

Het hoefde immers niet, want niemand sprak er meer over. En niemand had hem gezien toen hij het boek weg liet glijden.

„Niemand, Wim?” vroeg de stem ernstig. „Heeft niemand je gezien?”

Als hij die vraag hoorde, kroop hij zo diep mogelijk onder de dekens. Hij wist immers beter. Er was Iemand, Die alles zag en Die ook hem gezien had, al was het nóg zo donker geweest in de loods.

Maar Wim wierp zich dan weer op zijn andere zij. Tranen waren in zijn ogen gedrongen. Een gevoel van verlatenheid kwam in hem op, zoals op het erf van Molenaar, toen hij de jongens nergens zag. Maar het maakte hem nu niet kwaad.

Deze verlatenheid deed pijn. Dit gaf verdriet. Want hij voelde zich van allen verlaten. Tussen hem en alle anderen stond die lelijke daad in.

Vader en moeder, zij wisten er niets van. Jan Molenaar, hij had zelfs niet vermoéd, dat Wim de schuldige was. Meester van Waveren wist van niets. Nico verdacht hem ook niet. . . .

Zij waren allen gewoon tegen hem gebleven. En dát juist deed pijn. Hij wás niet de jongen waar zij hem voor hielden. Hij was een slechtaard, een gemenerd. Dát was hij . . .

O, hij voelde zich zo verlaten. Ook verlaten van Hem, Die het wél wist, Die hem gezien had . . .

Toen Wim op een morgen opstond, rilde hij van de kou. Onwillekeurig keek hij naar buiten. Het ging niet. De ruiten waren dik bevroren.

En nu herinnerde hij zich, dat zijn vader de vorige

avond gezegd had: „De sterren staan zo helder; 't kon wel eens een nachtvorstje worden.”

Maar 't was meer dan een nachtvorstje geworden. 't Had flink gevoren.

„Jo, Jo,” riep Wim zijn broer, „kijk es, ijsbloemen.” Een rood neuspuntje kroop boven de dekens uit. Maar toen was er ineens het hele hoofd van Jo.

„Ijsbloemen? Ja!” Meteen sprong hij het bed uit. „Zouden de sloten al dicht zijn?”

Hij hield een warme vinger tegen het bevroren glas. Er kwam een waterig vlekje bloot. „'t Zit er dik op,” constateerde hij; „de sloten liggen vast dicht. En dan kan jij je nieuwe schaatsen proberen, Wim en dan neem ik jouw oude. Fijn!”

Wim knikte. Ijs! Dat was goed. Nu was er zoveel plezierigs om aan te denken, dat hij alle nare gedachten wel vergeten zou.

Een paar dagen later stapten Wim en zijn vriend Jan met de schaatsen over de schouder, naar de vaart. Jan had een gladde stok van het erf meegenomen, dan konden zij achter elkaar rijden, want zij wilden een hele tocht ondernemen.

De grond was hard. Hun schoenen ketsten op de klinkers. Een scherp snijdende wind woei hen om het warme gelaat, zodat zij de dikke mutsen dieper over de oren trokken.

Het was druk op het ijs. Boeren en boerinnen uit de omgeving, of uit de dorpen rondom, jongens en meisjes en kinderen bewogen wriemelend dooreen op de vaart. De tentjes, die aan de kanten waren opgezet, hadden het druk. Er was een vrolijk rumoer en een beweeglijke drukte van af- en aan glijdende schaatsers.

Ergens op het ijs stond vrouw de Graaf bij een tafeltje, met een stomende ketel chocola op een petroleumstel.

„Warme chocola!” riep zij met een schelle stem tegen de voorbijrijdenden. „Warme chocola! Leg er es 'an!” En zij hield al een kopje dampende melk in de hoogte.

Henk en Dirk liepen in haar buurt, ieder met een sjaal om de oren geknoopt, tussen de schaatsenrijders en schreeuwden: „Ijsbrokkeeeee! Ijsbrokkeeeee!!!!”

„Ijsbrokkeeeee!” riep Dirk nog wat harder, toen hij Wim en Jan opmerkte.

„Hoe duur zijn ze?” informeerde Jan.

„Een cent stuk. Zes voor een stuiver.”

„Vooruit, dan neem ik er zes,” zei Jan en hij gaf Dirk de enige stuiver, die hij van zijn moeder had kunnen loskrijgen.

„Voor ieder één toe,” zei Dirk lachend, nog twee brokken in Jans hand tellend. „Omdat jullie zulke goeie klanten zijn.”

„Geef je winst niet weg,” waarschuwde Wim.

Maar Dirk knipoogde leep: „Laat dat maar aan ons over.”

„Gaan de zaken?” vroeg Jan.

„Best,” zeiden de beide jongens glunderend. „Straks is m'n blik leeg en moet ik nieuwe voorraad gaan halen.”

„Ijsbrokkeeeee!” riep Dirk ineens.

Nico de Gelder ging langs hen, maar scheen hen niet te hebben opgemerkt.

„Laat gaan, jô,” zei Henk. „Die koopt toch niks bij ons.”

„Is zijn boek al terecht?” vroeg Henk ineens.

Wim schrok. Zou Henk iets weten?

„Nee,” antwoordde Jan. „Maar 't is niet bij ons, anders had ik het immers al lang moeten vinden.”

Henk keek bedenkelijk. „'k Geloof er niks van, als je 't mij vraagt,” zei hij eindelijk. „Misschien heeft hij het zelf maar verzonnen. 't Is toch zo'n rare. Je hoort hem er nooit meer over.”

Maar Jan vertelde hem beslist, dat Nico de bundel wél kwijt was. „Je had hem 's avonds maar eens moeten zien, toen hij bij me kwam.”

Wim, die het warm kreeg, wilde over iets anders praten.

„Wat kopen jullie nu voor de winst?” vroeg hij.

„Een fluit heb je niet meer nodig.”

„'t Is nou niet voor ons zelf, hoor,” zei Henk met gulle lach. Maar er was toch ernst in zijn ogen, toen hij er op liet volgen: „Stoken is duur met de kou.”

Wim kon niet antwoorden.

„Kom Wim, we gaan,” maande Jan.

„Ga je ver?” vroeg Dirk. „De boeren zeggen, dat er verandering komt.”

De jongens keken naar de lucht. Strak-blauw was die nog, met een vurig gouden zon.

„Ijsbrokkeeeee! Ijsbrokkeeeee!!!” Henk en Dirk stoven weg. Een hele ris boeren en boerinnen had in hun nabijheid krassend halt gehouden. De jongens hadden moeite allen zo spoedig mogelijk te helpen.

Maken die even goeie zaken!

Aan een kant van de vaart bonden Wim en Jan de schaatsen aan.

De vorige dag had Wim de zijne voor het eerst geprobeerd. Samen met Jan had hij wat rond gereden.

„Wat heb ik gezegd, toen je ze kreeg!” had Jan geestdriftig opgemerkt. „Zie je wel, dat het hardrijders zijn! Morgen gaan we een reuze tocht maken.”

Eerst waren zij van plan geweest om naar het meer te gaan, waar een ijsfeest gehouden werd. Maar later, waren zij van plan veranderd. „Nee, we gaan naar Johan, bij boer Kortland, op de schaats!” had Jan gezegd. En Wim kon niet anders dan ook geestdriftig voor Jans plan zijn. In zijn hart echter was er geen blijdschap. Johan. Ook al iemand, die beter van hem dacht dan hij was. Zou hij de zieke jongen wel onder de ogen durven komen?

„Wat zal hij opkijken,” zei Jan, nu hij de riemen van zijn schaatsen ferm aantrok. Hij hield van stevig vastzittende schaatsen.

„Nou,” zei Wim een beetje pijnlijk. Met kracht legde hij een stijve knoop.

Toen zij de eerste streken deden, genoot Wim weer

Met krachtige, gelijkmatige streken scheerden zij over de baan.

van zijn fijne schaatsen. Heerlijk scherp stond hij er op. Al spoedig waren zij buiten de grootste drukte. De baan strekte zich met wijde bochten voor hen uit. Zij hadden de wind in de rug en maakten een aardig gangetje.

Jan haalde een ijsbrok te voorschijn. „Hier,” bood hij Wim aan. Zelf stak hij er ook een in de mond. Zo konden zij tegen een fikse tocht.

„Daar heb je Nico.” Jan, die voorop reed, zag hem het eerst.

„Wat een krabbelaar,” zei Wim schamper. „Die hoeft ook niet aan een hardrijderij mee te doen.”

„Toch slaat hij goed uit,” meende Jan. „Maar hij zet niet genoeg kracht. Willen wij vragen of hij achter ons aan de stok komt?”

„Dan komen we nooit waar we heen willen.”

„Net zo je wil,” zei Jan. Maar hij kon toch niet nalaten Nico een vrolijk „Hallo!” toe te roepen, toen zij hem voorbijstoven.

Met krachtige, gelijkmatige streken scheerden zij over de baan. Het ging heerlijk. Zij waren aan elkaar gewend en met Wims nieuwe schaatsen gingen zij vlugger dan vroeger.

Na een half uurtje moesten zij de brede vaart verlaten, als zij naar Johan wilden. Met de schaatsen onder, strompelden zij over de kade en kwamen op een weterring, die ver door de weilanden kronkelde.

't Was daar veel stiller dan op de drukke vaart. En hoe verder zij het land in kwamen, hoe minder rijders zij ontmoetten.

Na nog een half uurtje waren zij bij de woning van boer Kortland. Bij de moestuin, waar zij enkele maanden geleden worteltjes gegeten hadden, maar waar nu nog slechts een enkele koolstronk kouwelijk boven de grond stond, bonden zij de schaatsen af.

„Niks te bikken,” zei Jan dadelijk.

„Dat is mooi van jullie,” zei de boerin, die zij op het erf ontmoetten. „De knecht en de meid zijn schaatsenrijden en nu moet ik de boer helpen. Nu hoeft Johan toch niet de hele middag alleen te zijn. Hij moet met deze gure wind binnenblijven. Hij is alleen vanmorgen even buiten geweest.

Johan keek verrast op, toen zij de kamer inkwamen.

„Fijn,” zei hij. En dadelijk vroeg hij: „Hebben jullie je fluit bij je?”

„Ja hoor,” stelden zij hem gerust.

Zij waren na de eerste keer nog een paar malen bij hem geweest en hadden steeds hun fluit meegebracht. En de jongen, die slechts heel langzaam wat opsterkte, had telkens van hun spel genoten. En nu zouden zij kerstversjes spelen, tweestemmig. Wat zou hij genieten!

„Speel es wat,” vroeg hij al spoedig.

Zij waren alleen in de kamer; de boerin, die even naar hen was komen kijken, hielp de boer nu in de stal. Zij floten. Schuchter klonken de eerste tonen in de vreemde kamer. Nu en dan deden zij een verkeerde greep. Doch steeds vaster werden hun wijsjes. En de jongen met het stille, witte gezicht, lag met gloeiende ogen te luisteren.

„Mooi,” lispelde hij, toen het eerste versje uit was.

„Zo mooi klinkt dat, die twee fluiten door elkaar.”

En genietend legde hij zich weer tot luisteren. De jongens werden er zelf stil van. Bij het „Stille nacht, heilige nacht,” dat zij daarna floten, voelden zij zelf iets van het tere geheim, van het heilige wonder, dat plaats had in die wonder-heilige nacht. En daarna dartelden hun kleine, zuivere tonen zachtjes door de kamer, toen zij speelden van de herdertjes, die in het veld lagen en hun schaaapjes geteld hadden . . .

Zij floten maar stilletjes voor zich heen en durfden elkaar haast niet aankijken. En Wim dacht niet meer aan al het lelijks, dat er in zijn leven was. Zo was het goed, wist hij slechts. Dit samen fluiten was iets moois en heerlijk.

En de jongen op de ligstoel lag maar stil genietend te luisteren. Hoe prachtig smolten de tonen van de tweede partij met die van de melodie samen. En hoe mooi waren nu die oude, bekende kerstliederen! 't Was of hij ze voor het eerst hoorde.

En toen zij floten „O Kindeke klein, o Kindeke teer”, klonk het zacht en zuiver als een slaapliedje, waarop hij zelf wel had willen inslapen.

De jongens bleven nog lang bij elkaar. De boerin bracht thee en melk.

„'t Was zo fijn,” vertelde Johan.

„Later kwam de boerin met boterhammen. „Jullie hebt nog een flinke tocht te doen,” waarschuwde zij, „en een boterham met zult van onze eigen slacht, zullen jullie wel lusten.”

Gretig namen zij de dik belegde boterhammen aan. „Smaakt het?” vroeg de vrouw, toen de jongens er enige happen in gezet hadden.

„Reuze” antwoordde Jan. En Wim zei: „Ik heb nog nooit zulke lekkere zult gegeten.”

Zij aten hun buik rond.

„Nou kan ik niet meer,” zuchtte Jan, met spijt kijkend naar het brood en de schaal met zult, die de boerin op de tafel gezet had.

„Ja, nu moeten jullie weg,” waarschuwde de vrouw.

„Anders kom je vóór donker niet meer thuis.”
„'t Was zo fijn,” zei Johan nog eens, toen zij afscheid namen.

En zij moesten beloven nog eens terug te komen. Toen zij buitenkwamen, zagen zij dat het inderdaad al laat was. Zij moesten voortmaken.

Vlug bonden zij de schaatsen onder. En na enige ogenblikken scheerden zij zwijgend, maar met een boordevol hart, over de wetering.

De zon hing al laag boven de kaal-groene vlakke der weilanden. Zij repton zich. Scherp krasten hun ijsers in strakke regelmaat over het ijs.

Intussen zonk de zon steeds dieper naar de kim.

Het was stil. Er was niets te horen dan het scherpe, regelmatige gekras van hun schaatsen en het doffe gegrom van het ijs onder hen.

Toen zij de kade bereikten, waar zij op de vaart moesten overgaan, was de zon reeds enige tijd onder.

Het werd kouder en de wind, die sterker geworden was, en die zij nu pal tegen kregen, sneed hen door de kleren.

Er waren niet veel rijders meer op de vaart. Alles rondom hen werd grauw en kil. Zij verlangden naar huis. Maar met deze tegenwind, waar zij niet op gerekend hadden, zouden zij zeker niet voor het volslagen donker was, thuis zijn. Gelukkig hoefden zij niet voor wakken bang te zijn, als zij op de baan bleven. Maar toch voelden zij zich niet geheel op hun gemak.

Het werd ál stiller op het ijs. Slechts een enkele rijder, een grote, sterke boer, passeerde hen.

De kade langs de vaart was nog slechts vaag te zien. Wim werd moe, al reed hij achter. Hij verlangde naar huis, waar het veilig zou zijn en warm en licht. En zijn gevoel van eenzaamheid en verlatenheid, ook al was zijn vriend vlak bij hem, beangstigde hem weer. O, was hij maar thuis.

Plotseling schrok hij uit zijn gemijmer op.

Wat was dat vóór hen op de kade? Wie was dat?

Was dat . . . ?

Ja, dat was Nico.

Wat had die? Durfde hij niet meer te rijden in het donker? Maar als hij bleef lopen, zou hij zeker pas laat thuiskomen. Of zou er iets gebeurd zijn? Hij liep zo raar . . .

Niet kijken maar, dacht Wim. Als zij eerst gingen vragen wat er aan scheelde, gaf dat maar oponthoud. Als Jan nu maar geen erg in hem had.

Maar Jan boog zich scherp tegen de felle wind in.

Zij reden voorbij.

Gelukkig, ademde Wim op.

Hoorde hij roepen, achter hen?

Zou Nico hen nodig hebben?

Maar doen of hij niets hoorde. Jan hoorde ook niets. En hij verlangde naar huis. 't Was zo vreemd op het donkere ijs. Of van alle kanten gevaren loerden . . .

12

Een moeilijke avond

„Zo, jongen, gelukkig dat je er bent,” zei Wims moeder, toen hij die avond thuiskwam.

Het was volslagen donker geworden en de lamp brandde al.

„Wim paat tekene,” kwam al dadelijk Wiesje met haar leitje naar hem toe.

„Nee, Wies,” waarschuwde moeder. „Wim is nu te moe.”

„Wim moe,” praatte het kleintje na, terwijl zij hem verwonderd bleef aankijken.

Moeder zag hoe hij rilde. Zij zag ook hoe vermoeid zijn ogen stonden.

„Ga maar lekker bij de kachel zitten,” zei zij bezorgd. „Je schaatsen zal Jo wel opbergen, als hij terugkomt. Ik zal een kopje hete chocola voor je klaar maken. Je hebt het koud.”

Hij knikte lusteloos en ging moe naast de kachel zitten. Moeder ging naar de keuken.

Wiesje legde haar handje op zijn hand. „Wim koud,” zei zij en trok haastig haar handje terug. Toch bleef zij bij hem staan en hem weer verwonderd aankijken. „Is de schaatsenrijder terug?” vroeg vader, het hoofd om het hoekje van de deur stekend.

En toen hij Wim zag: „Waar ben je zo lang gebleven? Moeder was al ongerust. Er is toch niets gebeurd?” Van zijn eigen onrust sprak hij niet.

Wim schudde het hoofd. „Een beetje te laat teruggegaan,” zei hij met neergeslagen ogen. Hoe bezorgd waren zijn ouders toch. Hoe ongerust moest Nico's moeder wel zijn . . .

Hij rilde.

„Was 't koud?” vroeg vader bezorgd. „Voortaan eerder thuiskomen, hoor.”

Wim durfde niet opkijken. „Ja, va,” knikte hij.

„Wim koud,” zei Wiesje nog eens.

„Je kruipt straks maar gauw onder de wol,” zei vader nog haastig, want de winkelbel ging.

Wim bleef rillend bij de kachel zitten. Hij voelde zich niets op zijn gemak. Hij kón maar niet vergeten, dat Nico nog op de kade moest lopen. O, hij had een hekel aan zich zelf. Een gemene, laffe kerel was hij; eerst een boek wegmaken en dan doen of hij niets hoorde . . .

Toen moeder met een kop dampende chocola uit de keuken kwam, was vader er ook weer.

„Zeg Wim, heb jij Nico de Gelder ook gezien?” vroeg hij ernstig. „Krijna is hier en vraagt er naar. Nico is vanmiddag naar 't ijs gegaan en nog niet thuis.”

Wim kreeg een kleur en rilde tegelijk van de kou. Hij durfde niemand aankijken. Hij wist niet wat hij antwoorden moest. Bekennen, dat hij Nico wel gezien had, maar hem niet had willen helpen?

Half onwillig schudde hij het hoofd.

„Heb je hem niet gezien?” meende vader te begrijpen.

„Nee va,” fluisterde Wim.

„Dan zal ik dat zeggen.” Vader ging naar de winkel terug.

Lies begon de tafel te dekken.

Onder het eten kwam het gesprek weer op Nico. Jo had een boodschap gedaan en was Krijna tegengekomen, die hem dadelijk aangehouden had.

„Anders ziet ze me nooit, al loopt ze over me. En nou zag ze me dadelijk,” zei hij schamper.

„Jo!” waarschuwde vader ernstig. „Niet spotten met mensen, die ongerust zijn.”

„Als hij maar geen ongeluk heeft gehad,” zei Lies bang.

„Misschien is hij wel op de kolksloot gegaan,” veronderstelde Jo, „daar waren wakken.”

„Wat zal mevrouw ongerust zijn,” zei moeder, die aan haar eigen angst van die avond dacht. En zij keek voor de zoveelste keer Wim aan. Gelukkig was hij thuis. Maar hij was zo stil en telkens rilde hij. Zeker kou gevat, met die gure wind.

„Dadelijk maar naar bed,” zei vader, die haar bezorgd zag kijken.

Zelf had hij ook al opgemerkt, dat Wim stil was en bijna niet at. „Dadelijk maar naar bed, dan kun je lekker warm worden.”

En moeder beloofde een warme kruik voor hem te maken.

Toen Wim in bed lag, kon hij niet slapen. Hij draaide zich van de ene zij op de andere, maar het hielp niet. Hij bleef wakker en kon zijn woelige gedachten maar niet tot rust brengen. Aldoor moest hij aan Nico denken, die hij langs de donkere kade had zien strompelen en die hem geroepen had. En hij had gedaan of hij niets hoorde en niets gezien had. Dat was gemeen van hem geweest, gemeen, slecht . . .

En daarstraks, toen Krijna kwam, had hij ook niets gezegd, had hij ook maar gedaan of hij nergens van wist. En daardoor was Nico's moeder ongerust ge-

bleven. Misschien dacht zij wel dat hij in het ijs gezakt was. Dat moest zij nu immers wel denken. En dat was zijn schuld. Hij had haar gerust kunnen stellen en hij had het niet gedaan. Ook dat was slecht.

Wim had een hekel aan zich zelf. O, er was nog wel een andere stem in zijn hart, een stem, die evenals vroeger, volhield: „Net goed voor Nico,” Maar Wim wist nu wel dat het een slechte stem was; en eigenlijk luisterde hij er niet eens meer naar. Want wat had Nico hem gedaan? Niets. Alleen had hij hem niet kunnen zetten; hij had niet kunnen velen, dat Nico hem op een fout betrapt had en daarom had hij het boek weggemaakt; hij kon niet hebben, dat Jan vriendelijk tegen Nico was, en wat gaf dat eigenlijk, want Jan bleef immers toch zijn eigen beste vriend, al verdiende hij helemaal geen vriendschap. Van niemand. Al de liefde van zijn ouders deed hem pijn. Hij had tegen zijn vader gelogen, vanavond, omdat hij zijn slechtheid niet bekennen wilde. O, hij had slechtheid op slechtheid gestapeld, de ene zonde op de andere, en nu was alles ene grote ellende geworden, één groot verschrikkelijk kwaad . . .

En er was niets meer goed te maken . . .

Of . . . als Nico eens niet verder gekund had. Hij liep immers zo moeilijk. Als hij eens aan de kant van de weg was blijven zitten, in de kou . . . Het vroom . . . En dan zouden ze hem morgen vinden . . . misschien wel . . . misschien wel het ergste, het aller-, aller-ergste. En dan was het zijn schuld, zijn schuld.

Hij hoorde zijn moeder naar boven komen.

Hij hield zich of hij sliep. Hij kón haar niet in de ogen kijken.

Zij voelde aan zijn voorhoofd. Het was klam.

Zij lei de dekens goed en duwde ze in het holletje van zijn rug. Zij streek haar hand door zijn verwarde haar en stond toen een poosje zwijgend naast zijn bed. Hij kón zich bijna niet meer goedhouden.

Dan ging zij weer.

Maar nu kwam de angst in hem terug. Als het eens te laat zou zijn. Als eens het allerergste zou gebeuren . . . „Moe,” kreunde hij toen. En tegelijk begon hij te snikken.

„Wat is er,” zei moeder verschrikt, bij zijn bed terugkomend. „Slaap je niet? Wat is er?”

Hij snikte maar. Wist niet hoe hij 't zeggen moest. „Heb je pijn? Ben je ziek?”

Hij schudde wild het hoofd, doch blééf snikken.

Moeder keek hem angstig aan. Wás er toch iets geweest? Er moest iets gebeurd zijn. Hij was vanavond zo laat. Helemaal niet volgens zijn gewoonte.

„Is er iets met Jan?” vroeg zij bedrukt. „Jan heeft toch geen ongeluk gehad?”

Weer schudde hij heftig het hoofd.

„Wat is er dan?” vroeg zij, zich over hem heenbuigend, en met haar zachte, koele hand langs zijn gloeiend gezicht strijkend.

„Wat is er dan? Zeg het maar. Zeg het maar gerust.”

En toen kwam het er uit. „Met . . . met . . . Nico.”

„Met Nico?” schrok zij. Was er dan toch wat met die jongen? Of had hij misschien gedroomd? Hij was koortsig.

„Wat is er dan met Nico?” vroeg zij bang. „Heb je misschien gedroomd? Wil ik wat drinken voor je halen?”

„Nee moe,” riep hij haar kreunend terug, toen zij een stap van het bed deed.

Hij greep haar hand.

„Ik . . . ik . . . heb hem . . . ik heb hem . . . gezien,” kreunde hij, het hoofd diep in het kussen drukkend.

„Heb je hem gezien? Waar?” Moeders hart klopte gejaagd. Had Nico tóch een ongeluk gehad? En had Wim het niet durven zeggen?

„Waar heb je hem gezien?” moest zij nog eens vragen. Met horten en stoten vertelde hij haar het gebeurde. Oók van het boek vertelde hij.

Ineens rees hij overeind.

„Ik ga hem zoeken, moe. Hij is vast aan de weg blijven zitten. En nu ga ik hem halen. Anders, anders . . .”
Met moeite kon zij hem bedwingen.

„Nee Wim, je bent veel te heet. Je hebt koorts. Je moet in bed blijven. Maar ik zal het vader vragen. Hij was toch van plan straks na winkelsluiting, even naar mevrouw de Gelder te gaan. Hij zal nu wel eerst gaan. Lies kan wel op de winkel letten, zolang . . .”

Hij bleef haar verwezen aankijken.

„Kom,” kalmeerde zij. „Ga nu rustig liggen, dan zal ik het even aan vader gaan vragen.”

Gewillig liet hij zich eindelijk instoppen. Moeder ging naar beneden.

13 Een eenzame jongen in de donkere avond

Met een ziek en pijnlijk gevoel sleepte Nico zich naar huis. Hij kon wel schreien; hij had het koud en rilde. Kwam er dan nooit een eind aan deze lange ka? En het was al zo donker. Hij voelde zich zo eenzaam en verlaten. En zijn moeder, wat zou zij ongerust zijn. Was hij maar thuis. O, was hij maar thuis.

Maar dat kon nog zo lang duren; misschien wel een uur, of misschien nog wel langer. Hij wist het niet precies. Hij wist niet waar hij was en strompelde maar voort door de donkere avond. Zijn voet deed zo'n pijn. Hij kon haast niet meer.

Hij was die middag in zijn eentje gaan schaatsenrijden. En het ging fijn, al schoot hij niet zo hard op als anderen. Hij had de wind achter zich en hij wilde nu ook een eind weg, een heel eind, zoals de andere jongens van school, naar het meer, waar het zo jolig en leuk moest zijn. Zijn moeder wist er niets van. Als hij haar zijn plan verteld had, zou zij het hem wel verboden hebben.

Het was een lange tocht geweest, maar hij was er gekomen en het wás er jolig en leuk. Er stonden tientallen tentjes en er werd muziek gemaakt.

Maar hij was er al te lang gebleven. Nu wist hij, dat hij eerder weg had moeten gaan. De zon begon al lager naar de kim te zinken, maar er waren nog zoveel mensen, het was er nog zo druk, dat hij nog van geen teruggaan had willen weten.

Eindelijk was hij de terugweg begonnen. Hij had niet op de tegenwind gerekend. Was de wind zoveel sterker geworden?

Moeizaam worstelde hij er tegen in, zijn tengere lichaam gebogen. Koud blies de wind over de ijsvlakte op hem aan, sneed om zijn oren en drong scherp door zijn kleren.

Hij werd al spoedig moe. Was het daardoor dat hij niet goed oplette? Al een paar keren was hij over een scheur in het ijs gestruikeld.

Maar toen, plotseling, struikelde hij weer. Er knapte iets. Hij viel met een harde smak voorover op het ijs. Toen hij wilde opkrabbelen, was er aan zijn voet een vreemde pijn, of eigenlijk was het geen pijn, het leek of de voet er niet eens meer aan was. Zijn enkel begon te gloeien en te steken. Op het ijs lag zijn schaats. Het hout was in de lengte gespleten; de schinkel lag er los naast.

Zijn schaats kapot . . . ! Dan moest hij naar huis lopen. En het was al zo laat, straks werd het donker; de zon was al zo laag.

Hij wilde opstaan. Maar hij had geen kracht in zijn voet en het deed vreselijk pijn. Moest hij dan hier blijven zitten? Dat kon toch niet!

Tientallen schaatsenrijders scheerden langs hem. Zij haastten zich voor het donker thuis te zijn.

Niemand lette op hem. Hoeveel jongens vielen er niet op het ijs.

Dan krabbelden zij wel weer op en gingen voort.

Maar hij kon niet voort. Tranen kwamen in zijn ogen.

Een vrouw hield bij hem stil.

„Ben je gevallen?” vroeg zij bezorgd, „heb je je pijn gedaan?”

„M'n voet,” zei hij met trillende lippen.

„En je schaats kapot?” zei zij, de losse stukken in zijn hand opmerkend.

Hij knikte.

„Waar woon je? Moet je nog ver weg?

Hij noemde de naam van het dorp.

„Ga dan maar gauw,” waarschuwde zij; „anders wordt het te donker.”

Zij hielp hem op. Maar hij kon bijna niet vooruit op zijn ene schaats.

„Bind die maar af,” raadde de vrouw, „daar heb je nu toch niets aan. En ga dan maar langs de ka, daar loop je gemakkelijker.”

Hij knikte in stom verdriet en begon de band van zijn schaats los te peuteren. Maar zijn vingers beefden van de kou.

„Wacht, ik zal je helpen,” zei de vrouw. Zij knielde bij hem neer en had in enkele ogenblikken de schaats van zijn voet losgemaakt.

„Ziezo, leun nu maar op me, dan breng ik je wel aan de kant.”

Zo strompelden zij weg. Hij kon het wel uitschreeuwen van pijn. Maar hij beet op zijn tanden.

„Zo, klim nu maar naar boven,” zei de vrouw, toen zij er waren.

Zij keek meewarig toe, hoe hij moeilijk de berm opklauterde. Zo'n jochie nog en hij moest nog zo ver.

„Gaat het?” vroeg zij.

Hij knikte, ofschoon er tranen in zijn ogen stonden van pijn.

„Nou, het beste dan,” wenste de vrouw nog. Met een paar ferme slagen was zij weer midden op de baan. En na hem vandaar nog even te hebben toegeknipt, reed zij weg.

Nico keek haar met jaloezie na. Als hij zo kon rijden,

„Zo, klim nu maar naar boven,” zei de vrouw, toen ze er waren.

zou hij spoedig thuis kunnen zijn. Hoe lang zou het voor hem nog duren!

Als een rood-gouden bal lag de zon op de kim. De wind blies venijnig scherp door zijn kleren; hij had het nog veel kouder dan zoëven.

Hij kwam bijna niet vooruit. Wel ging het iets beter dan in het begin, maar zijn voet bleef pijn doen en werd brandend heet. Hij sleepte hem maar zo'n beetje mee. Oplichten kon hij hem niet.

En langzaam begon de schemering alles te vergraauwen. Hij hoopte bekenden op de baan te zien, maar hij kon de rijders steeds moeilijker onderscheiden. Wel hoorde hij hun stemmen en het scherpe gekras van de schaatsen.

Ineens bleef hij staan. Herkende hij die stem? Was dat Wim?

De baan liep hier dicht langs de ka.

Twee jongens jachtten voorbij...

„Wim,” riep hij tegen de wind in, „Wim!”

Zij hoorden hem niet. Zij verdwenen in de donkergrauwe schemering.

Treurig bleef Nico staan. Het verdriet snikte in hem op. Hij was zo moe, zo moe. En er was niemand, die hem helpen kon. En hij was zo ver, nog zo ver van huis.

Uitgeput en óp van vermoeidheid en pijn strompelde hij voort over de donkere ka.

Schaatsenrijders kwamen niet meer langs. De baan was verlaten. Alles was verlaten. Het was stil. En alleen was er de wind en de kou en de eenzaamheid, de donkere eenzaamheid van een verlaten wereld.

En hij was zo moe, en de pijn hield maar niet op, en straks zou hij niet verder meer kunnen, en zijn moeder zou ongerust zijn, en boos...

Ver achter hem kwam een klein lichtje. Langzaam, langzaam groeide het en met de kronkelingen van de kade kroop het langzaam, langzaam nader.

Nico zag het niet.

Een fietser reed langs de eenzame ka. Hij had zijn

hoed diep in de ogen gedrukt en trapte moeizaam tegen de fel snijdende wind in. Zijn handen, in de dikke wanten, waren koud en hij hield hen om beurten in de jaszak.

Nu nog een poosje stevig doortrappen, dan zou hij thuis zijn en kon hij zich lekker bij de haard warmen. Het lichtje van zijn lantaarn schoof in een lange, ovale vlek voor hem uit. Het was eenzaam op de kade; hij had nog niemand ontmoet.

Maar nu meende hij toch iemand te zien. Een jongen. Hij strompelde. Gevallen? Op het ijs gevallen mis-schien?

Nu keek de jongen om, ging al aan de kant van de smalle kade staan om hem te laten passeren.

Met een sprong stond de fietser op de kade.

„Nico,” zei hij verwonderd. „Heb je een ongeluk gehad?”

„Meester,” zei de jongen enkel en begon toen te snikken.

„Ben je gevallen?”

Snikkend knikte Nico.

„Heb je je voet bezeerd?”

Hij legde zijn hand op de smalle jongensschouder.

„Kom,” zei hij troostend, „Ga maar achterop zitten, op m'n bagagedrager, dan zal ik je eens fijn thuisbrengen.”

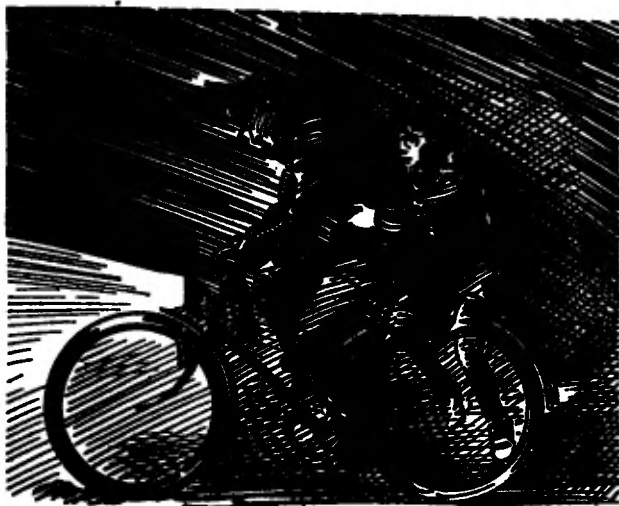
„Dat kan toch wel?” vroeg hij, omdat de jongen maar bleef schreien.

Nico knikte weer. Natuurlijk zou hij kunnen. Maar hij was zo blij, dat hij eindelijk iemand had, die hem helpen wilde en daar moest hij om schreien. Hij voelde nu pas, dat hij geen stap meer had kunnen doen.

De meester hielp hem op de bagagedrager.

„Geef die schaatsen maar aan mij. En houd je goed vast, hoor.”

Voorzichtig stapte hij op. En voorzichtig fietste hij voort langs de kade, tegen de wind in, die nog feller en snijdender scheen te snerpen.

Maar Nico zat veilig achter zijn rug. Nu zou hij toch thuiskomen.

Maar Nico zat veilig achter zijn rug. Nu zou hij tóch thuiskomen.

Mevrouw de Gelder was in vreselijke ongerustheid. Zij had Krijna naar Nico's vrienden gestuurd, om daar te informeren of zij hem gezien hadden, maar niemand had haar kunnen geruststellen.

Nu wist zij niet meer wat zij doen moest.

Moest zij naar de politie gaan?

Zij durfde niet.

En zij zat maar in haar mooie, rijke kamer, en voelde zich de armste der armen. Want haar kind, haar jongen, die zij met al haar zorgen had omringd, heel zijn leven lang, was er niet . . .

Toen er gebeld werd, schrok zij op. Een vreselijke angst neep haar keel dicht. Zij durfde niet naar de deur te gaan en wachtte tot Krijna zou opendoen.

Als haar jongen eens een ongeluk had gehad en als hij nu eens thuisgebracht werd, misschien wel . . .

Zij sloeg de handen voor de ogen.

Zij hoorde een vreemde stem. Of kende zij die toch?
Was dat Grever? Of de meester?
Maar tegelijk hoorde zij ook . . .
Ja, dat wás hij. Dat was Nico.
Zij rukte de deur open.
En zij zag: een jongen, haar jongen, door en door
bleek, rillend, die zich dragen liet.
Maar twee dankbare ogen lichtten haar tegemoet.

Grever was juist op het ogenblik bij mevrouw de
Gelder gekomen, toen meester van Waveren, met Nico
achterop, er ook stilhield. Hij had een paar woorden
met de meester gewisseld en was, toen Nico binnen-
gedragen werd, naar huis teruggegaan.

Nu zat hij naast Wims bed.

„Nico is thuis. Meester van Waveren heeft hem thuis-
gebracht,” zei hij. En hij vertelde kort, wat hij van de
meester gehoord had.

Wim knikte stil. Gelukkig. Een zware angst viel van
hem af.

Toch durfde hij zijn vader niet aankijken. Hij schaam-
de zich.

Vader legde een hand op zijn schouder.

„Wim,” zei hij zacht.

Wim móest kijken.

„Je hebt zeker vanavond niet gebeden . . . niet ècht
gebeden.”

Wim antwoordde niet, maar sloeg de ogen neer. O,
in hoe lang had hij niet echt gebeden . . .

„Zal je nu bidden, jongen? Zal je nu de Here dānken,
dat hij Nico veilig thuisgebracht heeft?”

Een stil knikken was Wims antwoord.

„En zal je dan óók bidden, of de Here je je schuld
vergeeft? Want dat is het: schuld voor God. Je hebt
Hem verdriet gedaan. Nu moet je Hem om vergeving
vragen, als je berouw hebt.”

„Hèb je berouw?”

„Ja va,” fluisterde Wim.

„Zullen we 't samen vragen, Wim?”

Een stil knikken in het kussen was het antwoord.

Vader vouwde de handen. Wim de zijne en hij kneep zijn ogen, waarin tranen drongen, fel dicht.

„Ga nu maar rustig slapen,” zei vader zacht, toen hij opstond. „Alles is nu gelukkig terechtgekomen. Over dat boek, waar je met moeder over gesproken hebt, praten we morgen nog wel.”

Hij stopte hem warm in.

„Je bent onze jongen, hoor, onze jongen.”

Wim knikte weer. O, nu was alles goed.

„Wel te rusten dan,” wenste vader.

Zacht sloop hij het kamertje uit.

14

Vrienden

Molenaar had hinder van de vorst. De metselaars konden niet metselen en dan konden de timmerlieden ook niet vorderen.

„Dat komt goed uit, baas,” had Jeroen gezegd; „nu hebben we ten minste eens een paar dagen tijd om de boel wat op te ruimen. Daar hebben we de laatste maanden geen gelegenheid voor gehad.”

„Dat heb ik ook al gedacht,” antwoordde Molenaar.

„We zullen wat stapels versjouwven en wat meer ruimte in de loods zien te krijgen.”

Het was zwaar werk; maar in de frisse, tintelende vrieskou was het heerlijk, hard te werken. Het erf lag goed beschut, dus van de gure wind hadden zij niet veel last. De beide mannen werden al spoedig warm.

Toen Jan die morgen naar school ging, riep zijn vader hem in de loods.

„Kijk es, is dat misschien het boek van je vriend?”

„Ja,” zei Jan dadelijk. „Waar komt het vandaan? Hebt u het gevonden?”

„'t Lag hier, tussen het hout. 't Schijnt er niet mooier op geworden.”

Het boek zag er inderdaad niet zo mooi meer uit. Het had geleden van het vocht, waaraan het een paar weken blootgesteld was geweest.

Maar Jan lette er niet op. „'k Neem het mee naar school, dan zal ik het aan Nico geven.”

Hij rende het erf al af.

Pas op het schoolplein herinnerde hij zich dat Krijna de vorige avond bij hem naar Nico was komen vragen. Hij was nog niet bij de school. Misschien was hij wel ziek of had hij een ongeluk gehad. . .

En waar was Wim? Wim was er ook nog niet. En hij had hem zo graag het gevonden boek laten zien.

Gelukkig, daar zag hij de twee Graven. Nu kon hij daar zijn blijde nieuws aan kwijt.

„'t Boek van Nico is terecht!” riep hij hen al van ver toe en hij hield de muziekbundel hoog boven zijn hoofd.

„Waar kwam het vandaan?”

„'t Lag in de loods. Vader heeft het gevonden.”

Zij verdiepten zich in allerlei gissingen, hoe het boek daar wel kon zijn gekomen.

„Misschien is hij tóch wel verkeerd geweest, zoals hij zei en heeft hij het plankje gegrepen in plaats van het boek,” veronderstelde Henk.

Maar Jan hield ook nu vol, dat dat onmogelijk was.

„Hij is geen professor. Die is verstrooid. Maar hij niet.”

Ineens stond Jo Grever bij hen.

„Wim is ziek,” vertelde hij tegen Jan. „'k Moet het tegen de meester zeggen. Hij heeft gisteren kou gevat. Jullie zijn veel te laat thuisgekomen. Hij heeft gisteravond een standje van vader gekregen; die is wel een half uur bij hem op de slaapkamer geweest.”

Jan zei niet veel. Hij had van zijn vader ook een flinke reprimande gekregen.

„Is het erg met hem?” vroeg hij. „Kan ik na schooltijd bij hem gaan kijken?”

„Ja,” zei Jo haastig, want de schoolbel ging.

Zo zat Jan die middag bij Wim op de slaapkamer. Wim voelde zich al veel beter, maar moest van zijn vader die dag nog onder de wol blijven.

„Wat heb je daar?” zei hij verschrikt, toen Jan goed en wel zat. „Wat is dat? Dat boek . . . !”

O, hij kende het, hij wist wat het was. Maar wat zag het er vies en slordig uit . . .

„De bundel van Nico. Hij lag in de loods. Vader heeft hem gevonden,” vertelde Jan haastig zijn grote nieuws. „k Ga het straks bij Nico brengen. Die was ook niet op school.”

Wim hoorde de laatste woorden niet eens. Een plan dook in hem op. Nu kon hij nog iets goedmaken.

„Geef mij het,” zei hij, haast smekend.

„Jou?” vroeg Jan verbaasd. „Wat moet jij er mee doen? k Ga t hem dadelijk brengen. Hij zal blij zijn.”

„Geef mij t,” vroeg Wim nog eens.

En toen Jan hem verbaasd bleef aankijken, zei hij: „t Ziet er zo slordig uit. Ik . . . ik . . . ik zal een nieuw kopen . . .”

Jans verbazing werd nog groter. Wim zei het zo ernstig en hij keek hem zo ernstig aan.

„Jij?” stamelde hij, „waarom moet jij, waarom moet jij een nieuw kopen?”

Wim staarde vóór zich. Nu moest hij bekennen. Wat zou Jan wel van hem zeggen.

„t Is mijn schuld,” zei hij toen stil. „Ik heb het weggemaakt.”

Jan keek hem één ogenblik diep in de onrustige ogen. Had Wim het boek weggemaakt?

Toen meende hij iets te begrijpen.

„Per ongeluk,” zei hij: „t is toch zeker per ongeluk weggeraakt?”

Maar Wim schudde ernstig het hoofd. „Nee.”

En toen bekende hij stil: „Ik heb het gedaan. Met opzet.” Jan keek hem weer één ogenblik aan. Toen staarde hij voor zich.

„Nou, als je 't dan hebben wilt,” zei hij eindelijk zo onverschillig mogelijk.

En hij legde het boek behoedzaam op Wims bed. Hij wilde dadelijk over iets anders gaan praten. Maar Wim zei weer: „Ik heb het gedaan. Ik wou hem plagen, toen, die keer, toen ik jullie niet vinden kon. Ik was toen kwaad. En ik ben toen weggelopen. Maar 't was slecht van me, nu weet ik het . . .”

En hij vertelde ook van de vorige avond, toen hij Nico op de kade had zien strompelen en gedaan had of hij niets zag.

Jan zat onwennig te luisteren. Wat moest hij nu zeggen? Ja, 't was niet mooi geweest van Wim. Maar alles was nu toch voorbij. Je deed allemaal wel eens iets, dat niet goed was. . .

En toen hij afscheid nam, was de vriendschap nog even hecht, of misschien nog hechter, dan vroeger.

Vader vond Wims plan dadelijk goed.

„'k Zal 't zelf wel betalen,” stelde Wim voor. „Uit m'n spaarpot.”

Vader knikte. „Best,” zei hij. „'k Zal 't straks gaan bestellen. 't Zal niet in voorraad zijn bij Bergman, maar dat hindert niet. Binnen een paar dagen zal 't er wel zijn en dan kan jij het mooi zelf gaan brengen.”

Wim knikte. Zelf brengen. Hij zag er nu al enigszins tegenop. Maar 't moest. Hij moest het met Nico weer helemaal goedmaken.

„Wim!” riep vader een paar dagen later, toen hij uit school kwam. Hij hield een pakje in de hoogte.

„'t Boek is er. Kijk eens even of het het goede is.” Hij wikkelde het papier er af. Een fonkelnieuw boek kwam te voorschijn. De gouden letters schitterden.

't Was 't zelfde, zag Wim direct.

„Ga 't dan vanmiddag na schooltijd maar bij Bergman betalen,” stelde vader voor. „Hier is de rekening. Je kan het dan gelijk bij Nico brengen.”

Wim knikte afwezig. Hij had de brief van Bergman geopend en keek de rekening in. Die viel niet mee! Dat kostte heel zijn spaarpot!

„Ga je 't dan vanmiddag bij Nico brengen?” herhaalde vader, die gemerkt had, dat Wim hem maar half verstaan had.

„Ja va,” zei Wim zacht.

„Prachtig,” zei vader.

Zo belde Wim die middag bij het hoge, deftige huis van mevrouw de Gelder aan. Hij voelde zich weinig op zijn gemak. En dit verergerde nog, toen hij bemerkte, dat hij bij de voordeur stond. Had hij niet beter aan de keuken kunnen gaan? „Boodschappen achter”, stond er immers!

Geduldig wachtte hij echter tot Krijna kwam opendoen.

„Kan je niet omlopen?” vroeg zij dadelijk gramstorig.

„Ik, ik, ik wilde Nico spreken,” hakkelde Wim.

De dienstbode zette grote ogen op.

„Nico spreken?” herhaalde zij, „die is niet te spreken, die ligt op bed.”

„Ik heb een boek voor hem,” zei Wim, wat vrijmoediger.

„Geef maar hier.” Krijna wilde het al aannemen.

Doch dat was Wims bedoeling niet. „Ik wil hem spreken,” drong hij, „of anders mevrouw.”

Krijna zei niets, maar slofte met een boos gezicht de gang door.

Even later kwam mevrouw. Zij keek even strak als altijd. Wim voelde zijn moed verdwijnen.

Maar haar stem was vriendelijker dan anders. „Heb je een boek voor Nico?” vroeg zij. „Wil je hem spreken?”

Wim knikte bedeesd. „Ja mevrouw.”

„Kom dan maar binnen,” noodde zij. „Hij ligt boven.”

Aan het eind van de gang stond Krijna toe te kijken. Zeker om te zien of hij wel goed zijn voeten veegde.

„Bezoek voor je, Nico,” zei mevrouw, toen zij de deur van de ziekenkamer geopend had.

Aan het eind van de gang stond
Krijna toe te kijken.

„Ha, Wim!” begroette Nico verrast. „Leuk zeg!”

Mevrouw liet hen alleen.

Zij praatten wat over school.

Toen, plotseling, legde Wim het boek op Nico's bed.

„Hier is je boek,” zei hij schuchter.

Nico keek hem vragend aan.

„M'n boek?”

„Je muziekbundel.”

„Is hij gevonden?” zei Nico blij en hij begon direct het papier er af te doen.

„Dit is hij niet,” zei hij echter teleurgesteld. „Dit is een nieuwe. De mijne was veel lelijker.”

Toen moest Wim wel met zijn verhaal komen. Van zijn boosheid vertelde hij en dat hij het boek had weggemaakt, en dat het nu zo vies en slordig te voorschijn was gekomen.

En ook van die avond op het ijs vertelde hij. Hij wilde alles zeggen. Alles. Hij spaarde zich

zelf niet, want het was slecht geweest, wat hij gedaan had, echt slecht, gemeen . . .

Nico lag stil te luisteren, de ogen gesloten.

Het bleef even stil toen Wim uitverteld was.

Toen opende Nico de ogen.

„Och jô,” zei hij ten slotte, alsof alles maar een wissel was, „och jô.” En toen keek hij Wim aan.

„We praten er niet meer over, hoor,” besliste hij.

„'t Is alles nu toch terechtgekomen. Alleen jammer, dat ik niet mee kan fluiten op het schoolfeest. Maar

dat had toch niet gekund, al was je naar me toe gekomen. 'k Heb m'n voet verstuikt en nu moet ik voorlopig binnen blijven van de dokter. 't Fluiten gaat zeker al prachtig . . . ?"

Zo praatte hij over het pijnlijke heen.

En toen Wim wegging, had hij moeten beloven nog eens te komen en hij wist dat Nico een beste vriend was, een die vergeven kon . . .

15

Het Kerstfeest

Het werd voor Wim een bijzonder Kerstfeest.

Eerst op school. Het zingen ging goed. En mooi klonken de viool en de fluiten er doorheen. Je kon zien, dat alle aanwezigen genoten.

Wims moeder was er ook en zij knikte hem toe, toen zij het eerste vers gezongen hadden. Zij had het ook mooi gevonden.

En de heren van het schoolbestuur waren er, en de dokter, die niet altijd kwam, was er nu ook (zeker omdat hij het zingen zo mooi vond) en heel wat ouders waren er, nog veel meer dan andere jaren. En allen vonden het mooi, kon je zien.

Toen vertelde meester van Waveren de kerstgeschiedenis.

Doodstil was het in de school, ook al waren er nog zoveel mensen. Van Maria en Jozef, vertelde hij, en van de geboorte van de Heiland, in die arme, kale, donkere stal.

„En dat alles om onze zonden,” besloot hij het verhaal. „Want datzelfde kleine Kind is groot geworden en heeft toen al onze zonden op Zich genomen. En bij Hem kunnen we nu vergeving vinden, al is ons kwaad nog zo groot.”

Het bleef stil, toen de meester uitgesproken was.

Wim staarde voor zich uit. Het leek wel, of de meester alleen voor hem gesproken had. Ook hij had zonde gedaan . . . en de Here vergaf het . . .

Toen zij daarop weer zongen, floot hij mee, met een hart zo wonderlijk vol, dat er tranen in zijn ogen drongen:

*In Bethlehem's stal lag Christus de Heer,
In doeken gehuld, als kindje terneer.
Voor Hem was geen plaats in een herberg of huis;
Zijn wieg was een kribbe, Zijn troon was een kruis.*

*Zo arm werd de Heer, der engelen Heer,
Die zondaren mint, zo nameloos teer;
Die hen wil vergeven, hoeveel het ook zij;
Zo arm werd de Heiland voor u en voor mij.*

En in zijn hart bad Wim het laatste couplet mee:

*Ik wijd U mijn vreugd, mijn leven, mijn hart;
Bij U wil ik zijn in blijdschap en smart.
Geef Gij mij een harte, dat U steeds bemint,
Dan ben ik van nu aan voor eeuwig Uw kind.*

Ja, het was een mooi Kerstfeest, op school. Mooier en rijker, dan Wim zich had kunnen voorstellen, toen zij pas met fluiten begonnen. Maar niet alleen om het fluiten vond hij het mooi. Hij had nu ook iets van de heerlijkheid van het Kerstfeest zelf leren verstaan.

Na afloop van het feest hield meester van Waveren de fluitisten nog even na.

„'t Ging keurig,” prees de dokter hen, die ook nog gebleven was. „U hebt eer van uw jongens, meester.” De jongens glunderden.

„Ja, ze hebben hun best gedaan,” prees de meester nu ook. Maar toen vroeg hij: „Kunnen jullie op Kerstmis fluiten? Dan gaan we naar Nico.”

„Naar Nico?” vroeg Dirk de Graaf verbaasd. Daar zag hij wel tegen op.

„Ja,” vertelde de meester, „mevrouw heeft het gevraagd. Jullie willen toch wel? Of ben je nog bang van de piano?”

Zij glimlachten verlegen. Zij herinnerden zich Nico's voorstel, om bij hem thuis te komen oefenen. Hij had het zeker tegen de meester gezegd, of anders had mevrouw het verteld. Ach, nu zagen zij er nog meer tegen op.

„Gaat u ook?” vroeg Jan. „En brengt u dan uw viool mee?” Als de meester meeging, dan moest het maar. Weigeren konden zij toch ook moeilijk. Nico was ziek. En een zieke kameraad in de steek laten, mocht je niet . . .

De meester knikte echter lachend. „Vanzelf,” zei hij. Verlicht keken zij nu op.

„Kunnen jullie?” vroeg hij nog eens.

Natuurlijk konden zij allen. En als de meester meeging zouden zij zeker durven.

En zo zaten zij op Kerstmis met z'n allen in de grote, deftige kamer bij mevrouw de Gelder.

Henk en Dirk de Graaf keken verbaasd naar zoveel prachtigs, waarvan zij nooit gedroomd hadden. En evenals zij, zaten de anderen eerst ook nog wat onwennig bij de piano.

Nico zat in een gemakkelijke stoel. Zijn stijf omzwachtelde voet rustte op een bank.

„Ging 't goed, op 't Kerstfeest?” vroeg hij aan Wim. Er was een vertrouwelijkheid tussen hen gekomen, waarvan alleen zij maar iets wisten.

„Reuze!” vertelde Dirk echter, vóór Wim iets zeggen kon.

„'k Wou dat ik er ook bij geweest was,” zei Nico spijtig, toen de anderen ook over het Kerstfeest loskwamen. „'k Ben zo benieuwd, hoe 't geklonken zal hebben.”

„Je kan er toch iets van horen,” zei de meester. „Nu komen we hier fluiten, voor jou alleen.”

Maar Nico schudde het hoofd. „'k Fluit zelf ook mee.”

Meester van Waveren keek even mevrouw aan. Mocht hij dat?

Mevrouw knikte echter. „Er is geen bezwaar tegen. Als hij maar rustig kan blijven zitten, mag hij alles doen van de dokter.”

„Prachtig,” zei toen de meester. „Dan is „Alle Vijf” toch nog compleet.”

„Hoera!” wilde Dirk al roepen. Maar hij bedacht net op tijd waar hij was.

Zij dronken eerst thee en groepten toen om de piano. Mevrouw liet de handen over de toetsen gaan en sloeg enkele akkoorden aan.

Meester van Waveren stemde zijn viool.

En toen floten zij alle liederen die zij kenden.

Op de piano stond de nieuwe bundel. Wim had een kleur gekregen, toen hij hem daarstraks herkende. Maar mevrouw had niets gezegd, hoewel Nico haar toch alles verteld moest hebben. Zij had niets bijzonders tegen hem gedaan of gezegd en hem even vriendelijk behandeld en op zijn gemak gezet, als de anderen. Het werd donker onder het fluiten. Mevrouw stak de kaarsen naast de piano aan. Mooi was dat.

Vóór zij vertrokken dronken zij nog weer thee.

„Moe,” vroeg Nico toen, „laat u es zien.”

De jongens keken verbaasd op.

Maar zijn moeder begreep hem. Zij haalde een groot donker pak te voorschijn.

Wim kreeg een schok.

Dat was . . .

„Gekregen,” zei Nico blij.

„Een viool!” riep Dirk de Graaf vol verbazing.

„Dat wordt dan concurrentie voor me,” merkte meester van Waveren lachend op.

„Dat duurt nog wel even,” zei mevrouw.

Nico had intussen de viool uit de kist genomen en liet de anderen zijn cadeau bewonderen.

Ook Wim mocht de viool even in handen houden. Levendig herinnerde hij zich nog zijn verlangen naar een viool. Nu had Nico er een, Nico, die toch al zoveel had . . .

Maar ineens schrok hij van zijn eigen gedachten. Nu was hij wéér bezig, Nico te benijden. Daar was immers al het andere mee begonnen. En dit was toch óók zonde . . .

Haastig gaf hij de viool aan Dirk de Graaf door. Nee, hij *wilde* niet meer toegeven aan die nare gedachten. Nico had wel veel, maar had hij, Wim, niet nog veel meer . . .? Een broer en zusjes. En een vader. Al praatte Nico daar nooit over, hij zou dié toch zeker wel missen . . .!

„Speelt u eens wat,” nodigde Nico, toen meester de viool in handen had.

Hij hoefde het geen tweede keer te vragen; meester van Waveren was zelf te nieuwsgierig naar de klank van het instrument.

Hij nam de strijkstok en streek een paar snaren aan. Toen speelde hij een kerstliedje.

„Een pracht instrument,” prees hij, toen het vers uit was. „Daar háált de mijne niet bij.”

„Och,” vergoelijkte mevrouw, „hij mist zoveel.” En liefkozend gleed haar blik langs Nico, die stilletjes in zijn stoel had zitten luisteren.

„Kom,” zei de meester ten slotte, „wij moeten gaan. De jongens moeten thuis ook nog Kerstfeest vieren.” „Dan moeten zij toch nog éven geduld hebben,” zei mevrouw echter.

En toen kwam *de* verrassing.

Mevrouw bukte zich en haalde vier pakjes te voorschijn. „Een kleine herinnering aan het Kerstfeest,” zei zij, met een glimlach naar de jongens.

De twee Graven stootten elkaar ongemerkt vol plezier aan en Dirk had moeite het „hoera!”, dat hem op de lippen lag, binnen te houden.

Jan glunderde. Een boek, voelde hij, toen hij het

pakje in handen had. Hij zou het vanavond nog gaan lezen!

De twee Graven vonden elk een dikke pullover.

„'n Fijne voor de zondag,” fluisterde Dirk zijn broer in 't oor.

En Wim . . . Wim maakte met trillende vingers zijn pakje open. Ook hij had wat gekregen, hij, die Nico zoveel lelijks had aangedaan.

Toen hij het papier losgewikkeld had, vond hij een boek. Kerstverhalen waren het en op de band stond een tekening, in zachte kleuren, van de stal van Bethlehem.

Dankbaar keek hij mevrouw en Nico aan, toen hij afscheid nam en hen bedankte voor al het goede en mooie, dat zij die middag ontvangen hadden.

Dit Kerstfeest zou hij niet licht vergeten.

Toen Wim thuiskwam, brandde de schemerlamp al. Wiesje en Jo hadden net zo lang aangehouden, tot vader hem had aangestoken, ofschoon hij had willen wachten, tot Wim thuis was. Maar het was al lang donker geworden en hij begreep, dat het voor de anderen te moeilijk zou worden nog langer te wachten. Toen Wim tussen hen in zat en hij zijn nieuwe boek had laten bewonderen, las vader de kerstgeschiedenis en mocht Wim een verhaal uit zijn boek voorlezen.

En daarna zongen zij kerstliederen uit de bundel van Nico, die nu van hen was en nu, nieuw gekaft, voor vader op tafel lag. Wim begeleidde hen op de fluit. Vaders mannenstem klonk zo rustig tussen de heldere stemmen van Lies en Jo. Moeder zong zacht, als altijd, maar toch miste je ze dadelijk, als ze er niet was. En Wiesje brabbelde met haar fijne stemmetje de verzen op een eigen gemaakt wijsje mee.

Ja, dit was toch het Kerstfeest, zoals zij het altijd hadden en waarnaar zij altijd verlangden.

Wim dacht aan Nico, die nu met zijn moeder en Krijna alleen was. Wat zou het daar nu stil zijn.

„Hij mist zoveel,” had mevrouw gezegd. En dat was waar. En wat was hij, Wim, toch rijk . . .

Hoe had hij toch ooit zo lelijk van Nico kunnen denken . . . Hij was slecht geweest en hij had de Here, die hem toch zo veel geschonken had, bedroefd.

En toen zij zongen van „Christus de Heer”, die in Bethlehem’s stal ter neer lag, floot hij, evenals op school, stil en ernstig het laatste couplet mee:

*„U wijd ik mijn vreugd, mijn leven, mijn hart;
Bij U wil ik zijn in blijdschap en smart.
Geef Gij mij een harte, dat U steeds bemint,
Dan ben ik van nu aan voor eeuwig Uw kind.”*

I N H O U D

Blz.

1 De verjaardag	7
2 Schoolvrienden	15
3 Wim wordt bewonderd	21
4 Twee jongens en één hond	30
5 Een nieuwe vriend	36
6 Wim krijgt navolging	42
7 Grote plannen	48
8 Het repetitielokaal	58
9 Fluitclub „Alle vijf”	67
10 Het boek	76
11 De schaatstocht	89
12 Een moeilijke avond	98
13 Een eenzame jongen in de donkere avond . . .	103
14 Vrienden	111
15 Het Kerstfeest	117